

Kárpátaljai Hírmondó

XIV. évfolyam 1. (51.) szám, 2018. Tavasz

Áprily Lajos

Nő már a nap

Ember, ne félj: nő már a nap!
A jégfogú szél nem harap.

A koldus is dúdolván jár,
ragyog rongyán a napsugár.

A gond sem él mindig, ne hidd,
ragadd meg és a hóra vidd.

A hóval szétfoszlik hamar:
elmossa egy langyos vihar.

A déli szél kürtjébe fú,
léggömbbel játszik egy fiú.

Most elszakadt a gömb-zsineg
s gömbje boldogan lebeg.

Ringatja a tavasz szele –
szállj fel, kedvem, szállj fel velem!

A munkácsi városháza

KÁRPÁTALJAI Hírmondó

XIV. évfolyam, 1. (51.) szám
2018. Tavasz

Kiadja a Kárpátaljai Szövetség

1068 Budapest,
Városligeti fasor 44.
Telefon: 06-1-351-7770

E-mail: karpataljaiszovetseg@gmail.com

Felelős kiadó:
Benza György,
a Kárpátaljai Szövetség
elnöke

Alapító főszerkesztő: Füzesi Magda
E-mail: magda.bereg@gmail.com

Főszerkesztő: Szemere Judit
E-mail: nagykica12@gmail.com

Szerkesztőbizottság:
Dr. Pomogáts Béla, dr. Dupka György,
Szöllősy Tibor, dr. Zubánics László,
Kovács Sándor, Schober Ottó.

Lapengedély száma: 2.9/1414-1/2006
HU ISSN: 1787-0445

OTP számlaszámunk:
11711034-20834951

Megjelenik negyedévente
1000 példányban.

E lapszám megjelenését támogatta
a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.,

valamint a Kárpátaljai Szövetség
tagsága.

A folyóiraton nyereség
nem képződik.

A címünkre beérkező kéziratok közlésének és szerkesztésének jogát fenntartjuk, azok recenzálását, visszaadását, levélben történő megválaszolását, valamint más szervezetekhez, intézményekhez való továbbítását nem vállaljuk. A publikációkban közölt tényekért és véleményekért minden esetben a szerző viseli a felelősséget. A szerkesztőség nem feltétlenül ért egyet a lapban közölt publikációkkal.

A tartalomból

<i>Vers mindenkinek.</i> Petőfi Sándor: A XIX. század költői	3
<i>Szervezeti élet.</i> Mátyás királyra emlékeztünk Szegeden. Levél az olvasókhöz Köszönjük a támogatást!	4
<i>Határok nélkül.</i> Megújult a Munkácsi Megyei Gyermekkorház tetőszerkezete Ismét segített az anyaország Tündéerkert Mezőváriban	5
<i>Közös dolgaink.</i> Magyar gasztronómiai napok Kárpátalján 30 éves a Hungarológiai Központ	9
<i>Hitélet.</i> Jézus bevonul Jeruzsálembe. Radvánszky Ferenc prédikációja	10
<i>Lélektől lélekig.</i> Jótékonyági bál a ráti gyermekotthon támogatásáért Folytatódik a Testvércsalád Mozgalom Újabb eméktáblákat avattak Beregszászon	11
<i>Interjúnk.</i> Villáminterjú Dalmay Árpáddal, a Beregszászért Alapítvány Kuratóriumának elnökével	13
<i>Arasznyi történelem.</i> Egy kárpátaljai sors a sorstalanságban Megnyílt a sztálinizmus áldozatainak kárpátaljai emlékmúzeuma	14
<i>Ez történt.</i> A magyar kultúra napján KVVIT-kollázs. Fialat alkotók írásai	20
<i>Fiatalokról fiataloknak.</i> Száz szavas írások Emlékezzünk régiekről. Linner Bertalan-emlékkonferencia Beregszászon	23
<i>Anno.</i> Húsvéti liba. Néhai dr. Boksay Gyula visszaemlékezéseiből	24
<i>Korkép.</i> Írói tehetségem. Hudák Rudolf írása	25
<i>Közelkép.</i> Interjú Szabó Imre színművésszel	26
<i>Kultúrtáj.</i> Kárpátalján járt a Kárpát-Haza OperaTúra	28
<i>Memento.</i> Megrázó film a kárpátaljai magyarság sorstragédiájáról	29
<i>Irodalom.</i> Húsvéti készülődés. Weinrauch Katalin írása	30
<i>Szerkesztőségünk postájából</i>	32
<i>Szemelvények kárpátaljai eseményekből</i>	35
<i>Művészet.</i> Képzőművészeti kiállítások Beregszászon	39
<i>A Kárpátaljai Hírmondó galériája.</i> Téli tárlat – a RIT kiállítása	40

Címlapfotók: Kovács Sándor

Illyés Gyula

(1937)

Március

A tömeg megtöltötte a Múzeum előterét, sőt a vasrácson kívül, az utca járdáján is álltak néhányan. A hallgatóság nagy része diák volt, egységes kék-barna-zöld foltokban virítottak itt is, ott is a bajtársi egyesületek sipkái. Mikor a hangszóró a himnuszot harsogta, az Arany János szobortól balra a tömegben vagy negyvenen-ötvenen jobbjukat feszesen előre, a levegőbe nyújtották s így tartották, amíg csak a dal véget nem ért. Mindezt jól láthattam, mert fent álltam a lépcsőt szegélyező keskeny kőfalon, mely főnről sokkal magasabb, mint ahogy letről gondolná az ember; ott, ahonnan annak idején Petőfi szavalt és Vasvári szónokolt. Most értettem meg, hogy a régi metszeteken miért látni mögöttük vagy mellettük mindig egy-két embert; egymagukban a szűk, lapos kiugrón könnyen szédület, mélységiszony foghatta volna el őket. Ettől engem jobbról-balról egy-egy véletlenül mellém került rendőrtiszt óvott. „A nép nevében” című aktuális vers sorait forgattam fejemben; a rendezőség azonban nem tudta idejekorán bejelenteni a verset s így, örömmel, nem kellett elmondanom; a szerepléssel járó izgalom s viszolygás nélkül élvezhettem az ünnepélyt. Mikor Zilahy megszólalt, megeredt az eső, lent esernyők nyíltak, a kép pontosan olyan volt, mint nyolevankilenc évvel ezelőtt.

Előbb a tömeg hangulatának hullámjátékát figyeltük és kommentáltgattuk Sárközivel, Szabó Lőrincsel. Egyedül a szél szabja meg e hullámjáték törvényét? Zilahy kemény szavait a hagyományos márciusi frázisokról épp oly lelkesült éljenzés fogadta, akár Féja csipős, Habsburg-ellenes oldalvágásait vagy Kovács Imre tudósításait a nép mai helyzetéről. „Földet!” Dörgő taps és éljenzés volt rá a válasz. „Reformot!” Jó egy percig tartott a helyeslés. „Azonnali telepítést, a parasztság és a munkásság új felszabadítását!” A Múzeum csarnoka nem győzte öblögetni a tömeg csatlakozó kiáltásait. A nép fiait a kettős sorban és vigyázzban álló rendőrök képviselték, természetesen hallgatagon. A tömegben az ellenkező jelszavak is a helyeslésnek ugyanazt a viharát keltették volna? Nem hiszem.

De mindezeket a jelszavakat rendes körülmények között, vagy legalábbis a munkamegosztás elvei szerint, melyek a szellemi-ekre is vonatkoznak, politikusoknak kellett volna hangoztatniok. Írók vállalták helyettük ezt a szerepet, – milyen hatalmas, talán végtelen az írók feladatköre – gondoltam –; a társadalom életében minden megbénuló szerv működését nekik kell átvenniök, ezt el is várják tőlük. Bizonyos vagyok benne, ha az orvostudomány valami ok miatt egyszer csődbe jutna, az emberek a gyógyítást is az íróktól követelnék, s árulást kiáltanának, ha

azok illetéktelennek mondanák magukat a feladatra. Erre büszkék lehetünk, gondoltam, ott a gyomorforgató magosban. Egy társadalom egészséges működésére egyenes arányban lehet következtetni abból, hogy milyen mértékben engedi íróit a saját és mégiscsak sajátos területükre. Nálunk még az inségtelepek házeit is nekünk kellene átépítenünk. Nem egyedül engem furdal erre a lelkiismeret.

A Múzeum előtt a tömeg bizonyára elvárta az íróktól, hogy csakis az ő bajaival foglalkozzanak. Ugyanúgy tapsolt volna, ha az írók a munkás és paraszt, meg a jövő orvos és mérnök rétegek követeléseit közzé teszik a maguk szakmai követeléseivel is előállanak? Mit is követelhetek volna, reálisat, manapság is megvalósíthatót? – gondoltam, mert én is mértékletesen, bölcsen vagyok haladó. Legtöbb írásomat ugyanolyan szorongással adom ki a kezemből, mint amilyen akkor elfogott, mikor azt hittem, szerepelnem kell. A magyar sajtótörvény szerint a magyar író mindent megírhat, kiadhat; aztán várhatja otthon, szűkülve, hogy mikor nyúl utána a büntető törvény, melynek pontos rendelkezéseivel talán egy ügyvéd mindig tisztában lehet, de egy író nehezen s kiváltképp írás közben, az ihlet annyit magasztosított perceiben nem. Ez, ez a tájékozatlanság, ez az örök zombékonjárás az oka az úgynevezett „öncenzúrának”, annak, hogy az író szinte léptenként tapogatja ki lábával, hogy meddig haladhat. Ez az oka, hogy a magyar író gyakran háromszorta óvatosabb, mint ahogy a helyzet követelné, a humort taglaló könyvek amaz iskolapéldáját mutatva az utókornak, mikor a törpe földig hajol a diadalív alatt, hogy fejét bele ne verje a boltozatba. Mennyivel jobb, emberibb dolguk volt Petőfiéknél! Írtak, amit akartak a Reseta bácsi, a cenzor szépen kihagyatta a veszélyes részeket, anélkül, hogy azokért lecsukatta volna őket. Cenzúra most csak akkor van, amikor már eljárás és könyvelkobzás. Tanulmányozni kellene azokat a '48 előtti sajtóviszonyokat, gondoltam, már az ünnepély végén, a történelmi lépcsőn lefelé jövet, szakszerűen az írók esetleges szakmai követelnivalóin tünődve.

Mi kiállunk a népért; mikor fog kiállni a nép értünk? Nyilván, mikor érdekeink azonosak lesznek az övéivel. Ez nem azt jelenti, hogy a „tömeget” szolgáljuk, nem azt, hogy az irodalom nagy eszményeiről lemondjunk. Ellenkezőleg, azt, hogy ezeket az eszményeket szolgáljuk, kitarotán, megalkuvás nélkül, egymás mellett, szédülés nélkül, mint Petőfiék.

Magyarok. Naplójegyzetek. II. kötet, 242-245. old.

Nyugat Kiadó és Irodalmi R. T. kiadása, 1938.

Petőfi Sándor

A XIX. SZÁZAD KÖLTŐI

Ne fogjon senki könnyelműen
A húrok pengetéséhez!
Nagy munkát vállal az magára,
Ki most kezébe lantot vesz.
Ha nem tudsz mást, mint eldalolni
Saját fájdalommal s örömed:
Nincs rád szüksége a világnak,
S azért a szent fát félretedd.

Pusztában bujdosunk, mint hajdan
Népével Mózes bujdosott,
S követte, melyet isten küld
Vezérül, a lángoszlopot.
Ujabb időkben isten ilyen
Lángoszlopoknak rendelé
A költőket, hogy ők vezessék
A népet Kánaán felé.

Előre hát mind, aki költő,
A néppel tűzön-vízen át!
Átok reá, ki elhajtja
Kezéből a nép zászlaját.
Átok reá, ki gyávaságból
Vagy lomhaságból elmarad,
Hogy, míg a nép küzd, fárad, izzad,
Pihenjen ő árnyék alatt!

Vannak hamis próféták, akik
Azt hirdetik nagy gonoszan,
Hogy már megállhatunk, mert itten
Az ígéretnék földje van.
Hazugság, szemtelen hazugság,
Mit milliók cáfolnak meg,
Kik nap hevében, éhen-szomjan,
Kétségbeesve tengenek.

Ha majd a bőség kosarából
Mindenki egyaránt vehet,
Ha majd a jognak asztalánál
Mind egyaránt foglal helyet,
Ha majd a szellem napvilága
Ragyog minden ház ablakán:
Akkor mondhatjuk, hogy megálljunk,
Mert itt van már a Kánaán!

És addig? addig nincs megnyugvás,
Addig folyvást küszködni kell. –
Talán az élet, munkáinkért,
Nem fog fizetni semmivel,
De a halál majd szemeinket
Szelid, lágy csókkal zárja be,
S virágkötéssel, selyempárnán
Bocsát le a föld mélyibe.

Pest, 1847. január

Mátyás királyra emlékeztünk Szegeden

A magyar történelem leghíresebb és legismertebb uralkodója, mesék, mondák, legendák hőse, a bölcs és igazságos Mátyás király születésének 575. és trónra lépésének 560. évfordulója tiszteletére a Nemzetpolitikai Államtitkárság 2018-ra

Mátyás király-emlékévet hirdetett. Az emlékév ünnepélyes nyitányára az uralkodó trónra jutását segítő Szegedi egyezmény aláírásának évfordulóján

került sor a szegedi dómban. Az eseményre a Kárpátaljai Szövetség elnöksége is meghívást kapott.

A Dóm téren Mátyás-korabeli eszközök, bútorok, használati tárgyak, viseletek bemutatója várta az érdeklődőket, a kor hangulatát reneszánsz zenei együttesek idézték meg.

A Kiss-Rigó László szegedcsanádi megyéspüspök által celebrált szentmisét követően Potápi Árpád János nemzetpolitikáért felelős államtitkár tartott ünnepi beszédet.

A rendezvényen a Kárpátaljai Szövetséget Kövér Katalin alelnök, valamint Pókos István tagtársunk képviselte.

Tudósítónk

A Kárpátaljai Szövetség elnöksége szeretettel meghívja a Szövetség tagságát, vidéki szervezeteit és a kárpátaljai társszervezetek képviselőit a SZÖVETSÉG XXX. KÖZGYŰLÉSÉRE 2018. május 25-én 10 órára.

Helyszín: 1068 Budapest, Városligeti fasor 44. Versailles terem, III. em. **Tájékoztató közlemény**

A Közgyűlés akkor határozatképes, ha a tagság 50%-a + 1 fő jelen van. Határozatképtelenség esetén az ismételt Közgyűlést az eredeti Közgyűlés meghirdetett időpontja után 1 órával, az eredeti napirenddel és helyen megtartjuk, amely a megjelentek számára való tekintet nélkül határozatképes alapszabályunk IV/5.1. pontja alapján.

Köszönet az 1 százalékért!

A hatályos törvények lehetővé teszik, hogy az adózó magyar állampolgárok adójuk 1%-ával támogassák a civil közhasznú szervezetek munkáját.

A Kárpátaljai Szövetség jóleső érzéssel fogadta és fogadja a támogatók felajánlásait, hiszen ez azt bizonyítja, hogy az áttelepültek fontosnak tartják azt a tevékenységet, amelyet a szülőföldön maradt kárpátaljai magyarok kulturális, illetve oktatási életének kiteljesedéséért, gazdasági helyzetének javításáért folytatunk.

Programunk teljesítéséhez nagy segítséget nyújt a személyi jövedelemadó 1%-ának felajánlása. A 2018-as esztendőben is változatlanul számítunk arra, hogy minket tekintenek kedvezményezettnek. Akik már nem adóznak, azokat arra kérjük, hogy családtagjaik, barátaik, ismerőseik figyelmét hívják fel tevékenységünkre, annak érdekében, hogy az adójuk 1%-át a Kárpátaljai Szövetség részére ajánlhassák fel.

Adószámunk: 18046629-1-41,

Kárpátaljai Szövetség

Tisztelt Olvasók!

A *Kárpátaljai Hírmondó* immár harmadik lapszáma kerül színes köntösben az Önök asztalára. A Kárpátaljai Szövetség számos tagjától kapott szerkesztőségünk pozitív visszajelzést a lap formai megújulását illetően.

Mint tavaly őszi számunkban jeleztük, elképzeléseink a Kárpátaljai Szövetség elnöksége jóvoltából, a Miniszterelnökség Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Kárpátalja együttműködésének és összehangolt feladatainak kormányzati koordinációjáért felelős kormánybiztossága segítségével valósultak meg. Az anyagi támogatás révén – azon kívül, hogy a *Kárpátaljai Hírmondó* kívül-belül színes lett – a megnövelt példányszámnak köszönhetően el tudtuk juttatni a folyóiratot a kárpátaljai oktatási, művelődési intézményekbe, közel 100 magyar tannyelvű iskolába, mintegy 70 magyar könyvtárba, továbbá egyházi gyülekezetekbe, civil szervezetekhez. Ez az örvendetes esemény nemcsak olvasótáborunk számbeli gyarapodását jelenti, hanem azt is, hogy a Kárpátalján szórványban élő nemzettársainkkal is szorosabbra fűzhetjük kapcsolatunkat.

Lapunk alapításakor kitűztük a célt, hogy a *Kárpátaljai Hírmondó* hidat képezzen az anyaországba áttelepült és a szűkebb pátriánkban tevékenykedő földjiek között. A kormánybiztosság jóvoltából végre sikerült megvalósítani ezt a feladatot. Köszönjük a támogatást!

Végezetül azzal a kéréssel fordulunk olvasóinkhoz, hogy a jövőben is vegyenek részt a lapszámok tartalmának kialakításában. Várjuk írásait, javaslatokat.

A Kárpátaljai Hírmondó szerkesztőbizottsága

Köszönjük a támogatást!

A Kárpátaljai Szövetség elnöksége hálás köszönetét fejezi ki a tagtársaknak a szövetség célkitűzéseinek anyagi támogatásáért.

Ezúton mondunk köszönetet mindazoknak, akik megrendelték folyóiratunkat, illetve a Kárpátaljai Hírmondó megjelenítésének költségeihez felülfizetéssel járultak hozzá.

Külön köszönjük

Kuhárné dr. Voloscuk Katalin Edit (Jászberény),
Nemeséri Lászlóné Filemon Mária (Budapest)
és **Zimányi Alajosné** (Budapest)

tagtársainknak a kiemelt támogatást.

Név szerint is megköszönjük azon olvasóink anyagi segítségét, akik az előfizetési és a tagsági díjon felül ötezer forintnál nagyobb összeggel támogatták tevékenységünket. 2018 első negyedévében az alábbi tagtársainktól érkeztek kiemelt összegű befizetések:

Ács Bálint (Budapest), **Arnóczky István József** (Gyöngyös), **Balogh Eszter** és **József** (Budapest), **Bárány Elza** (Csömör), **Behun Lajos** (Békéscsaba), **dr. Bencze Gyula** (Budapest), **Borbély Edit** (Eger), **Csatay Olga** (Nyíregyháza), **Dalmay Árpád** (Nyíregyháza-Sóstóhegy), **dr. Duliskovics István** (Dunakeszi), **Engi Gábor** (Fehérgyarmat), **Fábián Edit Klára** (Mátészalka), **dr. Fábián István** (Nyíregyháza), **Fekete Amália** (Budapest), **File Lajos** (Budapest), **Dr. Fodor István** (Gödöllő), **Fülöp Lászlóné** (Budapest), **Gyüre Józsefné** (Fényeslitke), **dr. Harajda András** (Budapest), **Hegedűs Zsuzsanna** (Mogyoród), **Hudák Rudolf** (Napkor), **dr. Károly Lajos** (Kisvárd), **dr. Kiss Márta** (Budapest), **Kiszely Katalin** (Budapest), **Kónya Lászlóné** (Budapest), **Kovács Zsolt** (Budapest), **dr. Kristofori György** (Sirok), **dr. Lendvai Margit** (Szolnok), **Locker István** (Baktalórántháza), **Lóday Györgyné** (Mezőtúr), **Lusztig Gábor** (Szentendre), **dr. Medgyessy István** (Debrecen), **Méhes László Mátyás** (Budapest), **Méhészné Kiss Alice** (Mezőtúr), **Molnár Béla** (Budapest), **Molnár Lajos** (Budapest), **dr. Nyulászi András** (Budapest), **Skrabák István** (Márokpapi), **dr. Székely Károly** (Dunaharaszti), **dr. Szepesi Erzsébet** (Székesfehérvár), **Szilágyi Sándorné** (Budapest), **Szimjon Magdolna** (Nyíregyháza), **Tatárné Csonka Márta** (Budapest), **Tuba Magdolna** (Karcag), **Tyentyés László** (Budapest), **Újfalussy István** (Orosháza), **dr. Újj Emília** (Gödöllő), **dr. Valálik István** (Budapest), **Zúró Márta** (Budapest).

Magyarországi támogatásból került új tető a Munkácsi Megyei Gyermekkórház egyik épületére

Az 1905 óta működő Munkácsi Megyei Gyermekkórház legrégebbi épületében helyezkedik el az 57 betegágyas fertőzőosztály. Az épület tetőszerkezete jégverés következtében megsérült, így a kórtermek beáztak. Tekintettel az itt folyó gyógyító tevékenységre, az épület állagának megőrzése céljából elengedhetlenné vált a tetőszerkezet felújítása. A munkálatok mielőbbi elvégzése érdekében a kórház igazgatósága támogatást kért Magyarország kormányától. Dr. Grezsa István, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Kárpátalja együttműködésének és összehangolt fejlesztési feladatainak kormányzati koordinációjáért felelős kormánybiztos közreműködésének köszönhetően a kérdésben pozitív döntés született. A tetőfelújítás Magyarország Ungvári Főkonzulátusa és a Munkácsi Megyei Gyermekkórház közötti megállapodás 2017. november 13-i aláírását követően azonnal elkezdődött. Tekintettel a téli időszak közeledtére, a kivitelezőnek igen szoros határidő teljesítését kellett vállalnia

annak érdekében, hogy a csapadékos időszak ne gátolja a gyógyító munka zavartalan folytatását. A kórház vezetése, a kivitelező és az ungvári főkonzulátus kiváló együttműködése eredményeként a fertőzőosztály tetőfedése az előre meghatározott költségkeretet tartva, terv szerinti minőségben, az ütemtervben kitűzött határidőre, másfél hónap alatt, 2017. december 31-re elkészült.

Az ünnepélyes átadásra január 18-án került sor.

Köszöntőjében dr. Grezsa István elmondta: amikor itt járt, megdöbbenéssel tapasztalta, hogy milyen rossz állapotban van az épület tetőszerkezete. Az objektum még Ferenc József császársága idején épült az emberszeretet jegyében – olvasható egy táblán. A kormánybiztos kihangsúlyozta: több mint egy évszázad múltán Magyarország kormánya is az emberszeretet jegyében nyújtott támogatást, 4,5 millió forinttal járult hozzá a mintegy 800 négyzetméteres tetőszerkezet teljes felújításához.

Grezsa István arra is rámutatott: a gesztusok Magyarország részéről igazolják azt a szándékot, hogy megbízható és jó szomszédja kíván lenni Ukrajnának, és ezen belül elsősorban Kárpátaljának. Az egészségügyi támogatások egyértelmű bizonyítékai annak, hogy a magyar kormány lehetőségeihez mérten Kárpátalja többségi társadalmán is segíteni kíván. Azon meggyőződésének adott hangot, hogy nem ez az utolsó közös projektjük az egészségügy területén, hiszen Magyarország 2016-tól öt éven keresztül biztosítani kívánja a korosztályos védőoltásokat a kárpátaljai gyermekek részére, természetesen a kanyaró elleni védőoltásokban is segítenek, amire most nagy szükség van.

Roman Snicer igazgató-főorvos köszönetét fejezte ki a támogatásért a magyarországi partnereknek. Beszámolt arról, hogy hamarosan a kárpátaljai megyei kórházzal és a nyíregyházi kórházzal közös pályázaton vesznek részt annak érdekében, hogy fel tudják újítani a fertőzőosztály ivóvízhálózatát és csatornarendszerét, mivel az utóbbi jelentős kockázati tényezőt jelent a közelben élők számára. Az igazgató bízott abban is, hogy sikeres pályázat esetén jut pénz a fertőzőosztály kórterméinek belső felújítására is.

Tudósítónk

Aktuális

Eltörölték a kisebbségbarát nyelvtörvényt

Ukrajna Alkotmánybírósága alkotmányellenesnek minősítette a nemzeti kisebbségek nyelvhasználati jogait kiszélesítő, 2012-ben életbe lépett nyelvtörvényt – tette közzé honlapján a testület.

Az alkotmánybíróság indoklása szerint a jogszabály azért alkotmányellenes, mert a házsabály megsértésével fogadta el a törvényhozás. A testület a jogszabály tartalmát nem vizsgálta. A döntés nyomán a nyelvtörvény hatályát veszti – mutatott rá a strana.ua hírportál, hozzátéve, hogy így mostantól nincs jogszabály Ukrajnában, amely szabályozná a nyelvhasználatot.

Az alkotmányellenessé minősített nyelvtörvény kibővítette a nemzeti kisebbségek addigi nyelvhasználati jogát azzal, hogy a kisebbségek hivatalosan is használhatják anyanyelvüket is mint regionális státusú nyelvet azokban a közigazgatási egységekben, amelyekben arányuk eléri a 10 százalékot.

A törvényt még 2012-ben, vagyis a 2014-ben a kijevi Majdan-tüntetések nyomán posztjáról leváltott Viktor Janukovics oroszbarát államfő elnöksége idején született, és főként Ukrajna orosz nemzetiségű lakosságának kedvezett, hiszen az ország 27 megyéje közül akkor 13-ban elérte a 10 százalékot az oroszajkúak aránya.

A jogszabályt az akkori ellenzék hevesen ellenezte tartalma miatt és azért, mert szerintük a házsabály megsértésével tüzte napirendre és szavazta meg a parlament 2012. július 3-án. Akkor azonban nem sikerült elérniük a szavazás érvénytelenítését, majd miután Janukovics aláírta, és kihirdették a hivatalos közlönyben, 2012. augusztus 10-én életbe lépett.

Két nappal Janukovics menesztése után, 2014. február 24-én a parlament megszavazta a nyelvtörvény eltörlését, amelyet azonban Olekszandr Turcsinov akkori parlamenti elnök és egyúttal ideiglenes államfő nem írt alá, így a jogszabály mostanáig érvényben maradt. Ugyanebben az évben 57, különböző frakciókhoz tartozó parlamenti képviselő viszont az alkotmánybírósághoz fordult, kérve a törvény alkotmányellenessé minősítését.

Az ukrán parlamenthez eddig három törvénytervezetet nyújtottak be, amely újraszabályozná a nyelvhasználatot az országban. Az Aposztróf ukrán hírportál szerint mindhárom előterjesztés az ukrán mint államnyelv szerepét erősítene, vagyis a javaslatok bármelyikének elfogadása visszalépést jelentene a kisebbségi nyelvek eddig engedélyezett használata terén.

Kárpátaljai magyar szervezetek és intézmények többször jelezték aggályaikat az eddig betervezett törvénytervezetekkel kapcsolatban. Tavaly több mint 64 ezer kárpátaljai lakos tiltakozott aláírásával a kisebbségek nyelvhasználati és oktatási jogait korlátozni kívánó törvénytervezetek ellen. 2017. március 17-én a magyar társadalmi szervezetek vezetői és a történelmi egyházak képviselői hivatalosan átadták Hennagyij Moszkaljnak, Kárpátalja megye kormányzójának az aláírásokat tartalmazó íveket Ungváron.

Forrás: MTI

Szépirodalom öt kárpátaljai településnek

Öt kárpátaljai település számára gyűjtöttek szépirodalmat Miskolcon. A gyűjtés a *Küldj egy könyvet Kárpátaljára* elnevezésű akció keretén belül indult, melyet a DVTK szurkolói hirdettek meg. A kezdeményezéshez csatlakozott Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata és képviselő-testülete is.

A nagylelkű adományt Hollósy András önkormányzati képviselő és Papp Ferenc kulturális főreferens adta át a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán (II. RFKMF.) a helyi települések polgármestereinek december 21-én.

Hollósy András elmondta: azért hoztak könyveket, mert az ukrán oktatási törvény kapcsán szeretnék volna szolidaritásukat kifejezni a kárpátaljai települé-

sekkel, és hogy azért esett a választás Salánkra, Dercenre, Nagybégányra,

forintot juttatott az önkormányzat, valamint 500 ezer forintnyi képviselői támogatást.

Kisszelmenre és Palágykomoróóra, mert már korábban is volt köztük kapcsolat. Másfél évvel ezelőtt ugyanezekre a településekre közel 20 millió

A mostani adományt – egy tonnányi könyvről van szó! – elsősorban helyi óvodák, általános iskolák, könyvtárak, faluházak kapják. Rengeteg miskolci segített, és politikai színezettől függetlenül minden képviselő ajánlott fel köteteket. Külön szeretném megköszönni a II. RFKMF könyvtárának közreműködését és minden jóérzésű miskolci támogatását – fogalmazott a képviselő.

A kárpátaljai települések polgármesterei köszönetüket fejezték ki az ismételt támogatásért. Kiemelték, hogy már az is nagy segítség, hogy ezekben a nehéz időkben Miskolc közössége gondolatban ott áll a kárpátaljai magyarság mellett.

ev

Ismét segített az anyaország

A február közepén Beregszászon és környékén adott át tüzelőt, élelmiszert, tisztálkodási, illetve egészségügyi eszközöket az Ökumenikus Segélyszervezet. Ezeket a Megyei Jogú Városok Szövetsége (MJVSZ) 100 millió forint adományából vásárolták a rászorulóknak számára.

Az adományok célba juttatásában közreműködött Szita Károly, az MJVSZ elnöke, aki a médiának nyilatkozva elmondta: a kelet-ukrajnai konfliktus következményei, így a gazdasági nehézségek és a nemzeti valuta elértéktelenedése különösen nehéz helyzetbe hozta, sok esetben nélkülözésre kárhóztatta Kárpátalja lakosságát. A térségben élő mintegy 150 ezer magyar ember gondjait is átlátva, 2017 őszén az MJVSZ 100 millió forintot ajánlott fel a rászorulóknak támogatására – tette hozzá. A segélyadományok átadása kapcsán kiemelte: szomorú látni, milyen nehézségekkel küszködik például az a kilencgyermekes beregszászi család, amelynek feje az év kilenc hónapjában több ezer kilométerre dolgozik a szeretteitől, hogy eltarthassa

Magyarországra visszatérve a szíve mellett megnyílik a pénztárcája is, és adakozni fog a rászorulóknak javára” – mondta.

A segélyakcióban részt vevő Lévai Ani-

kó, az Ökumenikus Segélyszervezet jószolgálati nagykövete kiemelte: egy évre szól az MJVSZ százmilliós adományából megvalósuló mostani segélyprogram, s 16,2 millió forint értékű ennek szerdán lezáruló első szakasza. A projekt keretében tavaly november óta 900 család részesült támogatásban Beregszászon és 40 környező településen. Ezek közül mintegy 600 család élelmiszer- és higiéniai csomagot, 200 háztartás pedig fél-fél-tonnányi biobrikett tüzelőt kapott.

Gerevich János, az Ökumenikus Segélyszervezet beregszászi irodájának vezetője hangsúlyozta, hogy igen nagy jelentőségű az MJVSZ Kárpátaljának nyújtott százmilliós támogatása, amelynek köszönhetően a korábbinál sokkal több család jut támogatáshoz. Jelezte, hogy a segélyprogram a következő hónapokban tovább folytatódik, így hűsvét előtt ismét élelmiszer- és higiéniai csomagokkal fogják támogatni a rászorulókat. Az adomány emellett lehetővé teszi azt is, hogy 55 halmozottan hátrányos helyzetű gyermek számára indítsanak fejlesztő programokat a segélyszervezet beregszászi központjában – mondta el az irodavezető.

Forrás: MTI

Tündéerkert Mezőváriban

Hódmezővásárhely és a magyar kormány támogatásával épült református óvodát adták át ünnepélyes keretek között Mezőváriban.

A rendezvényen többek között részt vett Grezsa István, a Miniszterelnökség Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Kárpátalja fejlesztési feladatainak kormányzati koordinációjáért felelős kormánybiztos, Hegedűs Zoltán, Hódmezővásárhely alpolgármestere, Rezes József, a Kárpátaljai Megyei Állami Közigazgatási Hivatal Nemzetiségi és Egyházügyi Osztályának vezetője, Petruska István, a Beregszászi Járási Állami Közigazgatási Hivatal vezetője, Sin József, a Beregszászi Járási Tanács elnöke, Zán Fábián Sándor, a Kárpátaljai Református Egyházkerület püspöke, a település lelkipásztora, Orosz Ildikó, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola rektora, a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség elnöke, Buhajla József, Magyarország ungvári főkonzulja, Mélykúti Ferenc, a beregszászi magyar külképviselet ideiglenes ügyvivője, valamint Hódmezővásárhely számos képviselője.

Az ünnepélyes átadót a BorzsaVári zenekar nyitotta meg megható, a nemzeti önazonosságot erősítő dalaival. Az ukrán és a magyar himnusz elhangzása után Grezsa István, Hegedűs Zoltán, Salamon Elemér, Mezővári polgármestere és Zán Fábián Sándor átvágták az avatószalagot.

Ezt követően az esemény az óvoda éttermében folytatódott.

Köszöntőjében Grezsa István – aki egyébként hódmezővásárhelyi önkormányzati képviselő is – kiemelte: a mezővári Tündéerkert óvoda a Kárpát-medencei Óvodafejlesztési Program keretében az első zöldmezős beruházásként épült gyermekintézmény Kárpátalján. A magyar kormány segítségnyújtása mellett elsősorban az ötletgazda és kezdeményező Hódmezővásárhely megyei jogú város támogatásának köszönhető annak megépülése.

A kormánybiztos rámutatott: „Nem engedhetjük, hogy itt, a Kárpát-medencében leszakadjanak a nemzetrészek a társadalmi-gazdasági fejlődésben”. A mezővári óvoda is azt a célt szolgálja, hogy Kárpátalján a további ezer évben is megmaradjon a magyarság.

„Nyakas kálvinistaként szólva” jelképesnek nevezte, hogy a KRE közreműködésével létesült óvoda a reformáció 500. évfordulóján épült, hiszen a református prédikátorok mutatták meg ötszáz évvel ezelőtt, Mohács teljes kilátástalansága után

a lét-nemlét határán lévő magyarságnak, hogy mindig van kiút, ha merünk valami újat, valami nagyot közösen cselekedni.

„Legyen jelzés a mezővári óvoda megépülése arra, hogy bármilyen nehéz,

időnként kilátástalan is a helyzet Kárpátalján az ukrán mindennapok valóságában, az anyaország, a magyar kormány mindig a kárpátaljai magyarság mellett áll, mindig segítő kezet fog nyújtani” – hangsúlyozta Grezsa István. Azt is hozzátette, hogy aznap az eddigi 18 után további három, a magyar kormány támogatásából felújított magyar óvodát (Benében, Nagybaktán és Mezőgecsében) fog átadni a Beregvidéken.

Hegedűs Zoltán úgy vélte, hogy az óvoda megnyitása egy megvalósult álom, az összefogás és a hit jelképe, hiszen „a kárpátaljai magyarokkal együtt hiszünk, hogy a magyaroknak nemcsak múltja és jelene, hanem jövője is van ezen a vidéken”.

Emlékeztetett arra, hogy az összefogás 2015-ben indult, amikor elhozta a faluba a hódmezővásárhelyiek által a mezővári óvodának gyűjtött pénzügyi adományt. Az akkor készített felvételeket látva Lázár János, a Miniszterelnökséget vezető miniszter felvetette, hogy támogatni kellene egy új óvoda megépítését a községben, amelynek nyomán a hódmezővásárhelyi önkormányzat gyűjtést kezdeményezett.

„Büszke vagyok arra, hogy ez a legsikeresebb adománygyűjtési akciója volt városunknak, mivel több mint 50 millió forint gyűlt össze készpénzben, és voltak természetbeni felajánlások is” – mondta, köszönetét fejezve ki az óvodaépítést anya-

gilag támogató 800 hódmezővásárhelyi magánszemélynek, vállalkozásoknak és civil szervezeteknek. Az alpolgármester véleménye szerint a nyolcvan férőhelyes, egy év alatti megépült óvoda kézzel fogható bizonyítéka annak, hogy a hódmezővásárhelyiek komolyan gondolják azt, hogy nemzettestvéreiket segíteni kell országhatáron belül és kívül is, majd a Tiszta Szívvel Egyesület által felajánlott 200 személyes étkezőt, valamint más ajándékokat adott át a gyermekintézménynek.

Petruska István kiemelte: Kárpátalja talán legszebb óvodája a most átadott intézmény. A járási adminisztráció és tanács nevében köszönetét fejezte ki ezért a magyar kormánynak és mindenkinnek, aki hozzájárult a megépítéséhez.

Rezes József tolmácsolta Hennagyij Moszkalj, Kárpátalja kormányzójának üdvözlését, majd a határokat legyőző összefogás eredményességét hangsúlyozta.

Orosz Ildikó a KMPSZ nevében köszönetét fejezte ki a magyar kormánynak a kárpátaljai magyar óvodák megújításáért és Hódmezővásárhelynek a mezővári óvoda építéséhez nyújtott támogatásért. Reményét fejezte ki, hogy a vári gyermekintézmény, amellett, hogy megtelik magyar

élettel, megújítja a magyar szellemiséget is. Ehhez szeretnének hozzájárulni egy kis szellemi munícióval, az ajándékba hozott mesefával, mesedobozzal és laptoppal.

Zán Fábián Sándor Pál apostol a thesszalonikaiakhoz írott 1. levelének soraival köszönte meg a támogatóknak az óvoda felépítéséhez nyújtott segítséget: „Kérünk titeket, testvéreink, hogy becsüljétek meg azokat, akik fáradoznak közöttetek, akik előljáróitok az Úrban, és intenek is titeket, munkájukért nagyon becsüljétek őket.”. Mi is örökre a szívünkbe zártuk támogatóinkat – mondta.

A köszöntő beszédek közben a mezővári református egyház gyermekkórusa szolgált. Az ünnepséget a mezővári óvoda növendékeinek verses-táncos műsora zárta. A gyerekek így köszönték meg az irányukba tanúsított segítő szándékot, jóakaratot.

Karkuska Katalin

Magyarország ismét segít

Kárpátalja öt járásának 57 családorvosi rendelője között osztják szét azokat az orvosi eszközöket, amelyeket Magyarország humanitárius segélyként adományoz a megye egészségügyének. A 38,7 millió forint értékű adomány legfontosabb részét képezi a 45 korszerű EKG-készülék és az 50 komplett számítógépes rendszer. Az átadási ünnepségen Grezsa István, a Miniszterelnökség Szabolcs-Szatmár Bereg megye és Kárpátalja együttműködésének és összehangolt fejlesztési feladatainak kormányzati koordinációjáért felelős kormánybiztos elmondta, hogy Magyarország továbbra is megbízható szomszédja kíván lenni Ukrajnának.

A sajtótájékoztatón elhangzott: Magyarország az utóbbi hónapokban igyekezett számos területen támogatást nyújtani Kárpátaljának a felzárkózáshoz, beleértve az eszközökkel történő támogatások mellett az egészségügyi vezetők magyarországi tapasztalatszerzésének, az orvosok több lépcsős magyar

nyelvű továbbképzésének a megszervezését. A kormánybiztos emlékeztetett arra, hogy

magyarországi támogatásból újult meg a közelmúltban a Nagyszőlősi Járási Kórház gyermekosztálya, történt meg Munkácsen a Megyei Gyermekkorház tetőszerkezetének teljes cseréje. Kárpátalja a közelmúltban 8 ezer adag kanyaró elleni oltóanyagot kapott több mint százmillió forint értékben.

Hennagyij Moszkalj kárpátaljai kormányzó köszönetet mondott a magyar kormánynek a Kárpátaljának nyújtott egészségügyi támogatásokért, hangsúlyozva, hogy például a kanyaró elleni oltóanyag híján mostanra nagyon súlyos lenne nálunk a helyzet. Jelezte: március elejére teljesen elfogy meggyünkben a tbc elleni oltóanyag, ami újabb súlyos problémákat vet majd fel.

Brenzovics László, a KMKSZ elnöke, parlamenti képviselő elmondta, hogy egy friss felmérés alapján megállapítást nyert, hogy vidékünkön 41 községi orvosi rendelő épülete sürgős felújításra szorul. Ezeket a munkálatokat – magyarországi támogatással – az elkövetkező 18 hónap folyamán kívánják elvégezni.

Eszenyi Gábor

Magyar gasztronómiai napok Kárpátalján

A Kárpátaljai Magyar Turisztikai Tanács (KMTT) a magyar kormány támogatásával idén is megszervezte a Magyar Konyha Hete programot. Az immár hatodik alkalommal

gatti a vendégeket a nagyböjt előtti utolsó napon egy kiadós lakmározásra. Vidékünkön ezt több napra bővítették ki, így a vendéglátóipari egységek a számukra holt idénynek számító

megrendezett akció február 8–11. között zajlott. Célja megőrizni és átadni az ifjúságnak a szüleink, nagyszüleink által ránk hagyott gasztronómiai örökséget, megismertetni és megszerettetni a magyar konyha ízvilágát a megyébe érkező vendégekkel is.

A szervezők nem titkolt

időszakban is több látogatóra számíthatnak.

A programhoz idén 25 – túlnyomórészt magyar – kárpátaljai étterem, borászat és falusi vendéglátóhely csatlakozott, amelyek jelentős árengedménnyel kínálták a magyar tradicionális ételek remekeit. Az előre meghirdetett ételek árából tor-

szándéka az akció segítségével egyre több turistát csalogatni a térségbe. Az ötletet Európából lesték el, ahol az éttermek a torkos csütörtök program keretében igyekeznek becsalo-

kos csütörtökön (február 8-án) 50%-os kedvezményt kaptak a betérő vendégek, a többi napon 25%-os kedvezménnyel várják az érdeklődőket.

A VI. Magyar Konyha

30 éves a Hungarológiai Központ

■ Hete rendezvénysorozat ünnepélyes megnyitóját február 7-én tartották Magyarország Beregszászi Konzulátusán. A vendégeket, köztük a média képviselőit Tarpai József, a KMTT tiszteletbeli elnöke, a Miniszterelnökség Kormánybiztosi Kirendeltségi Főosztályának koordinátora köszöntötte.

Csizmár Sarolta, a KMTT alelnöke, a Beregszász és Térsége Falusi Turizmus Szövetség elnöke ismertette a jelenlévőkkel a programsorozattal kapcsolatos fontosabb tudnivalókat. Megtudhattuk többek között, hogy a rendezvény évről évre népszerűbb, ami abból is látszik, hogy egyre több vendég látóhely csatlakozik.

Greza István, a Miniszterelnökség Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Kárpátalja együttműködésének és összehangolt fejlesztési feladatainak kormányzati koordinációjáért felelős kormánybiztosa hangsúlyozta: a világszerte megtartott hasonló rendezvények is bizonyítják, hogy a terített asztal komoly nemzetmegtartó erő. Nincs ez másként Kárpátalján sem. Három éve a térségből a kelet-ukrajnai válság következtében szinte eltűntek a magyarországi és a belföldi turisták, ám mostanra ismét fellendülőben van a térségben az idegenforgalom. Magyarországról is egyre több diák- és nyugdíjascsoport látogat Kárpátaljára a magyar kormány és a Rákóczi Szövetség támogatásával. A térség vonzerejét nagyban növelik a Kárpátaljai Magyar Turisztikai Társaság által szervezett gasztronómiai fesztiválok, s nem utolsósorban a minden év elején tartott magyar konyha hete.

A kormánybiztos azt is elmondta, hogy az idegenforgalom fejlesztéséhez nem elegendő a kiváló vendéglátás, emellett elengedhetetlen a megfelelő infrastruktúra és a tiszta, gondozott környezet. A magyar kormány ezért jelentős támogatást nyújt Kárpátalján a feltételek megteremtéséhez.

A rendezvényen több a programsorozatban résztvevő étterem, borászat, falusi vendégház képviselői is jelen voltak, sőt ízelítőt is adtak kínálatukból.

Szemere Judit

Ebből az alkalomból január 12–13-án Ungváron a Hungarológiai Központ nagyteremben *Nyelvek, irodalmak és kultúrák kölcsönhatása a globalizáció korában* címmel kétnapos nemzetközi tudományos konferenciát rendeztek.

Dr. Lizanec Péter nyelvészprofesszor, a központ igazgatója házigazdaként köszöntött mindenkit, bemutatta a vendégeket, majd előadásában ismertette a hungarológia jelenlegi helyzetét és a fejlődés perspektíváit Ukrajnában.

Barta József, a Kárpátaljai Megyei Tanács elnökének első helyettese, a KMKSZ alelnöke köszöntőjében kiemelte, hogy az intézmény munkatársai nagy volumenű tanulmányokat készítettek a magyar nyelv, irodalomtörténet, etnográfia, kultúra terén.

– Ennek nemcsak azért volt jelentősége, mert a helyi magyarság fejlődéshez járultak hozzá, hanem azért is, mert nemzetközi téren elősegítették az államközi kapcsolatok fejlődését, megszilárdítását – hangsúlyozta Barta József. – Napjainkban, amikor a két ország között felsőbb szinteken vannak konfliktusok, amelyek remélhetőleg rövid időn belül megoldódnak, ez különösen fontos. A régiók szintjén nincsenek problémák, és ezt a Hungarológiai Központnak is segítenie kell – emelte ki az alelnök és örömmel jegyezte meg, hogy egykoron ez a központ kezdeményezte, majd a megyei tanács támogatta, Ukrajna Legfelső Tanácsa pedig jóváhagyta Kárpátalja 67 településének az átnevezéséről szóló határozatot.

Ezzel kapcsolatban Lizanec úr sajnálattal jegyezte meg, hogy a szolvai járási szülőfaluját, Izvor (Beregforrás) települést Rodnikivkára keresztelték, és minden igyekezete ellenére sem tudja visszaszerezni a falu történelmi helységnevet.

– Azok a helységek, ahol többen élnek magyarok, visszakapták a történelmi elnevezésüket. Ez különösen nagy jelentőséggel bír, főleg azokban az időkben – mondta Barta József, és megjegyezte, figyelemmel követi a professzor tevékenységét, akinek a tudományos munkássága több mint 30 kötetet tesz ki, melyek nemcsak az ukrainai könyvtárakban találhatóak meg, hanem a világ 22 országának könyvtáraiban hozzáférhetőek.

Lizanec Péter érdemeinek elismeréseként megkapta a megye legmagasabb kitüntetését, az Aranymedve-díjat, amit Rezes József, a Kárpátaljai Megyei Állami Közigazgatási Hivatal nemzetiségi és vallásügyi főosztályának vezetője adott át.

A résztvevőket köszöntötte Ihor Sztudenyak, az Ungvári Nemzeti Egyetem rektorhelyettese, Buhajla József ungvári magyar főkonzul és Spenik Sándor, az Ukrán–Magyar Oktatási-Tudományos Intézet igazgatója is. Többek

között kiemelték, hogy az Ungvári Hungarológiai Központ magyarságtudományi kutatások támogatására és koordinálására létrehozott intézet, mely az Ungvári Állami Egyetem (ma: Ungvári Nemzeti Egyetem) Magyar Filológiai Tanszéke oktatóinak kezdeményezésére 1988. január 14-én jött létre Lizanec Péter vezetésével. Fontos megőrizni és fejleszteni a központot, mert Kárpátalján él az egykori Szovjetunió, most pedig Ukrajna magyarságának a 95%-a.

Ezt követően Holger Fischer professzor, aki 15 évig volt a Hamburgi Egyetem rektorhelyettese, *A hungarológia helyzete Németországban: sikerek és kudarok között* címmel tartott plenáris előadást. 25 éve járt itt először, ez a második látogatása Ungváron. A kezdetekről szólva elmesélte, Köpeczi Bélától,

a Magyar Népköztársaság akkori művelődési miniszterétől tudja: a '80-as évek végén az anyaországi koncepció lényege az volt, hogy Európa legfontosabb államaiban létrehoznak egy-egy kultúrintézetet vagy hungarológiai központot, melyek feladata a magyarságtudomány és a hivatalos magyar kultúrpolitika képviselése. Így jött létre Rómában, Párizsban, Finnországban és itt, Ungváron is a hungarológiai központ.

Délután az ülések négy – nyelvtudományi, nyelvi kapcsolatok, irodalomtudományi és irodalmi kapcsolatok – szekcióban folytatódtak. A számos tudományos téma között a hazai és külföldi előadók érintették a magyar, illetve az ukrán, magyar, német és angol nyelvek egymásra gyakorolt hatását, a népköltészeti és kulturális kapcsolatokat Kárpátalján a múltban és a jelenben, az internetes nyelvhasználat sajátosságait, de kitértek a diákság beszédének szóhasználati jellemzőire, a helyi nyelvváltozatok funkcióira, és a magyar mint idegen nyelv tanításának néhány problémás kérdésére.

A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Filológia Tanszéke és a Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpont is képviseltette magát a konferencián.

Az előadások anyagai az Acta Hungarica XXIII. évfolyamának 2018-as – jubileumi – számában jelentek meg.

Rehó Viktória

Jézus bevonul Jeruzsálembe

Másnap, amikor az ünnepre érkező nagy sokaság meghallotta, hogy Jézus Jeruzsálembe jön, pálmaágakat fogtak, kivonultak a fogadására, és így kiáltottak: „Hozsánna! Aldott, aki jön az Úr nevében, Izráel Királya!”

Jézus pedig egy számarcsikóra találva, felült rá, hogyan meg van írva: „Ne félj, Sion leánya, ime, királyod jön, számarcsikón ülve.”

Tanítványai először nem értették mindezt, de miután Jézus megdicsőült, visszaemlékeztek arra, hogy az történt vele, ami meg volt írva róla. Bizonyosságot tett mellette a sokaság, amely vele volt, amikor Lázárt kihívta a sírból, és feltámasztotta a halálból. Ezért is vonult ki elé a sokaság, mert hallották, hogy ezt a jelt tette. A farizeusok pedig így szóltak egymáshoz: „Látjátok, hogy semmit sem tudtok elérni: ime, a világ őt követi!”

Jn 12,12-19

Az értelmet adó virágvasárnap

Virágvasárnap, Jézus jeruzsálemi bevonulása, egy beteljesedett prófécia, mely a feltétele és a jele annak, hogy megkezdődik a megváltás munkája.

Itt, a János által megörökített virágvasárnap történetben különösen hangsúlyos az értelem fogalma. Minden értelmet nyer. Az is, ami addig csak látszólag semleges volt jelen (az éppen ott lévő tömeg, számar, ünnep, korábbi tudás és tapasztalat stb.). Mindennek van értelme az életünkben. Még annak is, ami nagyon kellemetlennek tűnik. S Isten közelében látjuk meg a dolgaink, kapcsolataink, tapasztalataink, emlékeink, körülményeink értelmét. Nagy élmény ez a felismerés. S e felismerés által tudunk tudatosan élni a dolgainkkal és Isten akarata és ereje által rendszert alkotni. De Isten nélkül minden elveszti az értelmét és összeomlik.

A virágvasárnap történetben elkezd minden részlet a helyére állni azáltal, hogy megmutatkozik az értelem:

1. Az idő. Pont akkor, Jézus jeruzsálemi bevonulásakor volt az ünnep (a páska, a zsidók legjelentősebb alkalmá, amelyen az Isten megmentő szeretetére emlékeznek, amely megmenekítette őket az egyiptomi fogságból), amely a megváltást mutatta. A zsidók ezt az ünnepet éveken (évszázadokon) keresztül kiüresedett rutinból ünnepelték (ezt a kiüresedést Jézus többször szavá tette), de most tartalommal telik meg: az Igazi Megváltó érkezik. A) Jézussal értelmet kap a vallásosság periódusunk. A vallásosságunk élni kezd. Amit eddig csak megszokásból tettük, az elkezd valósággá válni. Például a rendszeres imádságaink mélyek és élők lesznek, amelyeknek lesz hatásuk miránk is és a környezetre is (sokkal jobban értjük Isten üzenetét, és sokkal érzékenyebbek leszünk Isten akaratára, másokért való imáink meghallgatásra találnak, és Isten gondviselő és rendező kegyelmét tapasztalják meg); az igeolvasásunkban és -hallgatásunkban felfedezések lesznek (olyan dolgokra jövünk rá, melyekre nem is gondoltunk, és élő módon, konkrét napi üzenet lesz az Ige); a testvéri közösség mély és örömteli lesz (ahová vágyunk, mert ott egymást erősítjük és építjük, és ott megérezzük Krisztus élő közösségét). B) Értelmet kap a mi történelmi időnk. A lázadásunk oka, hogy most ebbe a korba születünk, kiváltság lesz. Mert ott is és itt is világkorszakok záródnak és indulnak. Ott lezáródik és folyamatosan beteljesedik az Ószövetség; itt lezáródik az európai

civilizációnak, keresztyénségnek, társadalmi és gazdasági egységnek ez a korszaka (európai kultúránkban minden 1000 évben népességi, 500 évben kulturális, 50 évben erőegyensúlyi váltások vannak). Minden folyamat, ami minket körülvesz, ezeknek a jelenben (ezredforduló) összecsúszott váltásoknak az eszköze. Generációk ebben az időben egy új korszaka kezdetén van (például az idősebb generáció sokkal közelebb áll Petőfihez, mint a saját unokájához, mert e halmozott váltásokényszer már közöttük áll).

2. A tér. Pont Jeruzsálemben, a világ egyik viszonylag eldugott helyén történnek a virágvasárnap események: a Messiás nyílt megjelenése. A) Jézus megjelenésével értelmet nyer a mi eldugott peremhelyzetünk. S ez lehet a világtörténelem új korszakának kiinduló helyzete, mert Kárpátalja a védettség és az élhetőség ötvözete, ezért értékes. (Az az európai terület értékes, ahol együtt van a védettség és az élhetőség. Ez a két fogalom leginkább a Kárpát-medencében található, azon belül is itt, minálunk.) S Kárpátalja, mint „perem”, akkor kap csak pozitív értelmet (a sodró és zaklatott centrumhoz képest a pozitív perem az erőforrás és a feltöltődés, a találkozás és az egyeztetés, a tervezés és a stratégiai látás, az értékörzés és értékgyakorlás, a születés és a nevelés területe), ha mi földrajzilag és kulturálisan a természetes egységünkhöz, a Kárpát-medencéhez fogunk igazodni. B) Innen, a mi környékünkől is kiindulhat az Egyházunk egy megújulási korszaka, egy másik 500 éves reformáció. Mert itt még a gyakorlatban megőrződtek a klasszikus nyugati keresztyénség isteni értékei. S mi csak akkor maradunk értékesek, ha az értékeinkhez és az értékek megéléséhez ragaszkodunk (nem szabad kompromisszumot kötni a bűnnel: mindenki így csinálja, és én is szemet hunyok felette). Nekünk, kárpátaljai református magyaroknak nincs más értékünk, mint az értékképviselő (amely rendezzi az életünk legrészletesebb területeit is, és tapasztalhatóan gyógyítja az istentelenség egyre inkább terjedő szindrómáit). Értékképviselő nélkül a magyar nemzet és az európai civilizáció szempontjából értelmetlen a kárpátaljai magyarság léte. De a jelen kihívásai között az érték megtartás módja az európai kultúrában: az értékszigetek hálózatának kialakítása. Tehát felfedezni olyan területeket és közösségeket, ahol még megélik a krisztuskövetést, és az isteni értékrend rendezi a személyes és a közösségi életüket, ezek között a közösségek között egymást erősítő

kapcsolati hálót kell kialakítani, s ez a háló tarthatja fenn a keresztyénségünket.

3. A tudás. A próféta idézet beteljesedik. Jézus virágvasárnap bevonulását már évszázadokkal azelőtt megjövendölték. Amit valamikor megtanultunk Istennel kapcsolatban: életté válik. Eszünkbe jut, amit valamikor tanultunk (szülőtől, nagyszülőtől, hittanon), és egy döntéshozásban fontos lesz. Egészszé áll össze a tapasztalatunk, és megtanulunk összefüggésben gondolkodni. Például volt egy férfi, akinek nem voltak jó kapcsolatai (testvérével, szüleivel, saját családjával, feleségét és gyerekeit mogorván elutasította). Ezért inkább olyan morgó és magába forduló lett, aki egyre többször nyúlt zugivóként az italhoz, mert maga is szenvedett ettől az állapottól (nem jó senkinek az egyedüllét). Nem tudott változni. Az egyébként hébe-hóba templomba járó felesége válni akart, de utolsó esélyként ultimátumszerűen elcipelte egy szakemberhez (családterápiával foglalkozó lelkeshez). Ott kiderült, hogy a férfi a soha férjhez nem ment és a férfiakban csalódott, de a kisfiúba kapaszkodó nagymamájától egy kapcsolatot elutasító mintát örökölt. Ezt a mintát valósítja meg folyamatosan. Összeállt a férfinél a kép. S most nagyon ígéretesen azon dolgozik, hogy megtörje ezt a mintatovábbvitelt, és egy Isten szerinti férj és apa szerepet töltsön be.

4. A tapasztalat. A Jézust Jeruzsálembe is követők közül sokan megtapasztalták Lázár feltámasztását (mert tanúi voltak a temetésnek és a feltámasztásnak), és ezzel a beszámolóval másokat biztattak, és Jézust bemutatták (mert a két tömeg, a temetési és az ünnepi összetalálkozott). A) A tapasztalataink és a találkozásaink nem hiábavalók. Nem véletlen, amit átéltél. Isten azt felhasználja. B) Mert azokkal másokat kell Jézushoz vezetni. Olyanokat, akik hasonló helyzetben voltak. A fájdalmas tapasztalataid Jézus közelében egy új kibontakozási és szolgálati területet nyitnak meg előtted.

5. A számár. Itt, Jánosnál (a szinoptikus Evangéliumok számár keresésére utasító jézusi parancsával ellentétben) különös módon csak úgy van ábrázolva, hogy a számar szinte véletlenségből van jelen („egy számarcsikóra találva”), amelyen Jézus bevonul Jeruzsálembe. S a számarnak az addig közömbös (de inkább nem értékelt) jelleme lett szimbólum értékű: az alázat, az engedelmességet, a teherhordozást ábrázolja ki. Isten munkájában értelmet kapnak a tulajdonságaid, amelyeket eddig nem is értékeltél, s felismered, miért pont ilyennek lettél teremtve. Nagyon sok értéket adott Isten a számodra, amelyeknek nagy jelentőségük van.

De ez a történet nem mindenütt rendelkezik boldog befejezéssel: a farizeusok között, az ő ellenállásukon ez az értelemadó folyamat szétesett (pedig az ő életüket is kész lett volna rendezni a megjelenő Jézus). Vigyázzunk, ne álljunk ellent Krisztusnak, és akkor minden értelmet nyer az életünkben. Ez a minden helyén és a neki megfelelő módon működő állapot: a Salom (béke). Ezt a békét viszi Jézus virágvasárnap Jeruzsálembe, a béke városába, és akarja hozni a mi életünkbe is.

*Radvánszky Ferenc református
lelképásztor,
Mezőkaszony-Bótrágy*

Jótekonysági bál a ráti gyermekotthon támogatásáért

Hatodik alkalommal, ismét jótekonysági céllal rendezte meg farsangi bálját február 10-én a beregszászi Arany Páva étteremben a Görögkatolikus Ifjúsági Szervezet (GISZ).

Ez alkalommal a Ráti Szent Mihály Gyermekotthon támogatása volt a nagyszabású, több mint 350 vendég részvételével zajlott esemény célja, melynek fővédnökei Milan Sasik, a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye püspöke, Ljubka Katalin, a Nemzetpolitikai Államtitkárság főosztályvezető-helyettese és Bocskor Andrea európai parlamenti képviselő voltak.

Bocskor Andrea köszöntőjében kiemelte: a jelenlévők jó hangulata mutatja, hogy minden nehézség ellenére kitartanak és bíznak a kárpátaljai magyarság jövőjében. Mindehhez a közösség megtartó ereje és az Istenbe vetett hit jelenti a támaszt. A hit erőssé tesz, s Kárpátalja közössége Istennel együtt dolgozik a jövőért. Közösségeinkben – Európával ellentétben – nem helyeződik az egyén a közösség, a szabadság pedig a hit fölé. Ki kell tartanunk elveink, keresztény értékrendünk mellett – ebben rejlik megmaradásunk záloga.

Demkó Ferenc, a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye Beregszászi (Magyar) Esperesi Kerületének esperese, püspöki helynök a közelgő nagybójt kapcsán arra emlékeztetett, hogy a küzdelmekben, lemondásokban nem vagyunk egyedül, hisz Isten egyszülött fiát küldte a világba, aki maga is bőjtölt, szenvedett. Ugyanakkor világi szempontból sem vagyunk egyedül, hiszen az elmúlt időszakban egyre inkább megmutatkozott az anyaország támogatása. Ha ezek összeadódnak, s hozzáadjuk saját erőfeszítéseinket is, láthatjuk, hogy minden nehézség ellenére van minek örülnünk.

Az anyaország helyi külképviseleteinek nevében elsőként Kuti László ungvári konzul szólt a jelenlévőkhöz hagyományaink, anyanyelvünk, kultúránk és mindazon dolgok fontosságát aláhúzza, melyek magyarrá tesznek bennünket. S bár voltak és vannak erők, melyek arra törekedtek, hogy ezen értékeket semmissé tegyék, eddig nem jártak s a jövőben sem fognak sikerrel járni. Erdei Péter beregszászi konzul arra biztatta a jelenlévőket,

hogy azokban a pillanatokban, amikor van minek örülni, feledkezzünk meg minden fejként fölött gyülekező felhőről.

Az eseményt megtisztelte jelenlétével Bíró Mária, a gyermekotthon vezetője, akit nevelőszülők és az otthonban nevelkedő gyerekek is elkísértek. Az otthon jelenleg három lakóházzal működik, ám hamarosan megnyílik a következő, a nyár folyamán pedig a rehabilitációs központ is megnyitja kapuit. Nemsokára egy olyan szakiskola építése is megkezdődik, amely a gyerekeknek nemcsak érettségit, de szakmát is ad. A gyermekotthon jelen lévő lakói zenés-énekes műsorral mutatkoztak be. Végezetül Lódár Jenő, a GISZ elnöke szólt az egybegyűltekhöz, hangsúlyozva: bár mindig vannak felhők a fejként fölött, ez tanított meg bennünket küzdeni.

A mulatságot idén is a Karácsfalvai Sztojka Sándor Görögkatolikus Líceum végzős diákjainak keringője nyitotta meg. A jó hangulatról a Beregszász Dixieland Band és a Két Kanál együttes gondoskodott. Most sem maradt el a tombola, melyen több mint 60 felajánlónak köszönhetően értékes nyeremények, köztük festmények, nemes italok, ékszerek, ajándék utalványok találtak gazdára. Jelentős könyvadomány érkezett tombolafelajánlasként a Könyvtárellátó Nonprofit Kft. részéről a Nemzetpolitikai Államtitkárság közreműködésével, mely itt még nem ért véget: a gyermekotthon részére hamarosan célirányosan érkezik egy nagyobb könyvadomány. Szintén felajánlásoknak köszönhetően több mint egy tucat értékes tárgyra licitálhattak a jelenlévők az árverés során.

A Görögkatolikus Ifjúsági Szervezet nevében ezúton is köszönet illeti mindazokat, akik segítségükkel, belépő- és tombolajegyek vásárlásával, felajánlással és külön adománnyal járultak hozzá a bál céljához. Örömkünkre szolgál, hogy közel 50 ezer hrvnyával mi is segítségére lehetünk a gyermekotthonnak a jövőbeli tervek megvalósításában. Isten az igaz ügyet nem hagyja el.

*Espán Rita,
Görögkatolikus Ifjúsági Szervezet*

Folytatódik a Testvércsalád Mozgalom

A Családháló Alapítvány 2014 tavaszán hirdette meg a Testvércsalád Mozgalom nevű programot azzal a céllal, hogy az arra nyitott magyarországi családok személyes kapcsolatot teremthessenek kárpátaljai magyarokkal és fordítva, erősítve ezzel az összetartozás érzését. A közelmúltban az alapítvány együttműködési megállapodást írt alá Beregszászon a kárpátaljai magyar közösség támogatása érdekében az itteni magyar családsegítő szervezetekkel, így Magyarország kormányának a támogatásával folytatódik a sikeres program.

A Rákóczi Főiskolán szervezett találkozón Székely Attila, a Családháló országos szervezője arról számolt be, hogy az elmúlt évek során a mozgalomnak köszönhetően Testvércsalád Találkozókat szerveztek, gyermeknyaralásokat, valamint kárpátaljai magyar diákok magyarországi tanulmányait támogatták. A magyar kormány támogatásának köszönhetően a 2018-as évben is folytatódik a mozgalom, a jövőben szinte minden héten utazhatnak magyarországi testvércsaládokhoz a jelentkező kárpátaljai családok.

Napjainkban olyan évszázadokon állt érvényes, köztük a családdal, kereszténységgel kapcsolatos alapvető értékek kérdőjeleződnek meg Európában, amelyek mindezidáig megtartottak

bennünket, fogalmazott Fülöp Attila, az Emberi Erőforrások Minisztériumának egyházi, nemzeti és civil társadalmi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkára. A Családháló – mely ezeket az értékeket képviseli – által indított Testvércsalád Mozgalom fontos, hiánypótló civil kezdeményezés, amelynek jelentős, ráadásul határokon átívelő kölcsönös családérősítő hatása van, ezért támogatja ezt a programot az idei évben 71 millió forinttal, fogalmazott

az államtitkár helyettes. Elmondása szerint ebből az összegből 1200 diák és családjaik magyarországi utazása, tartózkodási költségei fedezhetők. A politikus arra is rámutatott, hogy a magyar kormány a családpolitika terén meg-

próbál mindent megtenni azért, hogy a fiatalok ne csupán tervezzék a gyermekeket, hanem azok meg is születhessenek, így lehetősége szerint segíti anyagi helyzetük javítását. Arra is emlékeztetett, hogy 2018 határokon átívelően a családok éve, ezért január 1-jétől a határon túl született magyar gyermekek után is jár a 64 ezer forintos egyszeri anyasági támogatás.

A tájékoztatók elhangzását követően a Családháló képviseletében Székely Attila, a Testvércsalád Találkozó programok sikeres megszervezése érdekében együttműködési megállapodást írt alá a Kárpátaljai Magyar Nagycsaládok Egyesülete, a „Kárpátaljai Második Esély” Jótekonysági Alapítvány, a Sámuel Alapítvány, a Kezünkben a Jövő Alapítvány, a Cserkészlilium a Keresztény Ifjúságért Jótekonysági Alapítvány, a Család és Élet egyesület, a Beregszászi Református Egyházközség, a Beregszászi Római Katolikus Egyházközség és a Beregszászi Baptista Gyülekezet vezetőivel.

A sajtótájékoztatót követően a résztvevők kerekasztal-beszélgetés során tájékozódhattak a Testvércsalád Találkozók jelenlegi állásáról, illetve megbeszélték a felmerülő kérdéseket is.

Kovács Erzsébet

Márványtábla őrzi a prédikátor emlékét

Beregszászon táblát avattak Kálmáncsehi Sánta Márton prédikátor emlékére. A domborműves márványtábla – Balogh Géza nyíregyházi szobrászművész alkotása – a Beregszászért Alapítvány jóvoltából kerülhetett a református templom falára a reformáció emlékévének keretében abból az alkalomból, hogy 460 éve hunyt el Kálmáncsehi Sánta Márton reformátor lelkész.

A rossz idő miatt az avatóünnepségre a templomban került sor. A prédikátor életútját Szabó Éva, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Felsőfokú Szakképzési Intézetének tanára, a beregszászi református gyülekezet presbitere ismertette.

Kálmáncsehi Sánta Márton a magyar reformáció egyik vezéralakja, püspök, énekszerző. 1500 körül született a Somogy vármegyei Kálmáncsa községben. 1523-tól a krakkói egyetemen tanult, tanulmányai kapcsán Wittenbergben is megfordulhatott.

1538-ban az erdélyi Gyulafehérváron kanonok, a székesegyházi iskola igazgatója. Maga a király, Szapolyai János kérte fel egy vitás teológiai kérdés eldöntésére. Az eretnokséggel vádolt reformátor prédikátor érvei azonban olyan nagy hatást gyakoroltak rá, hogy kezdeményezte a vádlott felmentését, s új fordulatot vett az ő pályája is.

Magas hivataláról lemondva vándorpredikátor lett, hogy terjeszthesse az evangéliumot. Élete többször veszélybe került: egy lövéstől például meg is sántult, innen származik ragadványneve. Vallotta: „Embereknek szerzésétől nem kell függenünk, hanem a Krisztustól.”

1551-ben Debrecenben szolgálva buzgón igyekezett eltávolítani a protestánságot a gyülekezetben a katolicizmus maradványait. A képeket, szobrokat kihordatta a templomból, faasztalt állított az oltár helyére, az úrvacsorai kenyeret és bort pedig csak jelképek tekintetében. 1552-ben a lutheránusok ezért körösladányi

zsinatukon kiközösítették, s nem sokkal később távozni kényszerült Debrecenből.

Így került Munkácsra, majd Beregszászra Petrovics Péter segítségével, akinek támogatásával a helvét reformációt terjesztette. 1552–1553 között Munkácsra, 1553–1554 között pedig Beregszászra lelkész.

Beregszászban ő volt a megalapozója, elindítója a reformációnak, és ő volt az első és második beregszászi zsinat mozgatórugója. E zsinatokon az úrvacsoratanról, a fülbegyónás elvetéséről és az oltárok eltávolításáról a svájci értelmezés szerint határoztak.

1556–57 között többször is nyilvánosan hitvélekedett a lutheránusokkal. Bár elveit írásban is kifejtette, azok nem maradtak fenn korunkig, csak utalásokból ismertek.

Petrovics segítségével 1556-ban visszakért Debrecenbe, s a Nagyvárad–Debrecen vidéki első református egyházkerület és a beregi egyházmegye püspöke lett.

Egy 1557-ben kelt levél tudósít

haláláról.

Az egybegyűlteket köszöntötte Dalmay Árpád, a Beregszászért Alapítvány kuratóriumának elnöke, aki elmondta: az alapítvány elsődleges feladatának tartja, hogy emléket állítson minden olyan híres magyar személyiségnek, aki valamilyen módon nyomot hagyott Beregszász és a környező települések életében, hogy ezáltal is erősítsék a helyi magyarság nemzeti identitását. Az utóbbi években az alapítvány jóvoltából három mellszobor került Beregszászra, s számos domborműves emléktáblát is elhelyeztek a város középületein. Az emlékművek létrehozásával kettős célt követnek: egyrészt erősíteni kívánják az őslakos beregszászi magyarság nemzeti önzonosságát, a magyar múlt iránti büszkeségét, másrészt az ukránoknak, oroszoknak és más nemzetiségűeknek szándékoznak bebizonyítani, hogy a város, az egykori Bereg vármegye székhelye, gazdag történelmi, irodalmi, művészeti hagyományokkal rendelkezik. Ez manapság, amikor az ukrán állam vezetése kétségbe vonja a nem ukrán lakosság anyanyelvű oktatáshoz való jogát, különösen fontos.

Az emléktáblát Taracközi Ferenc, a beregszászi gyülekezet vezető lelkésze, Dalmay Árpád és Balogh Géza leplezték le.

Sz. J.

Szent László-emléktáblát avattak Beregszászon

A közelmúltban Szent László tiszteletére avattak táblát Beregszászon a római katolikus egyházközség szolgálati lakásának falán. Az emléktábla Szent László megkoronázásának 940. és szentté avatásának 825. évfordulója alkalmából a 2017-re meghirdetett emlékvé alkalmából készült. Bronz domborműve Pálffy Katalin budapesti szobrászművész alkotásának másolata. Létrehozásához hozzájárult Győr Megyei Jogú Város tíz képviselője és a nyíregyházi Nyírtávó Kft. is.

Az avatóünnepséget a Himnusz közös eléneklése után Dalmay Árpád, a táblaállítást kezdeményező Beregszászért Alapítvány kuratóriumának elnöke nyitotta meg, aki röviden ismertette Szent László életének fontosabb momentumait, kiemelve erényeit és bátorságát. Azt is megtudhattuk, miért is fontos számunkra, beregszásziak számára Szent László. Elsősorban azért, mert személyében az egyik legnagyobb magyar uralkodót tiszteljük, akit a katolikus egyház a szentek sorába emelt. Másodsorban pedig azért, mert Beregszász megalapításához szorosan kötődik Lampert herceg, aki László fivére volt. A szónok felhívta a figyelmet arra, hogy a kereszténységet, ahogy szent életű királyunk

idejében, ma is védeni kell, és nemcsak az arab és afrikai migránsoktól, hanem olykor a nyugat-európai politikusoktól is, akik hallani sem akarnak keresztény gyökerekről.

Molnár János beregszászi római katolikus esperesplébános elmondta: egyetlen uralkodói család sem adott a világnak annyi szentet, mint az Árpád-ház, szám szerint huszonhetet. Köztük tündöklő csillagként ragyog Szent László király, akire hálás szívvel emlékeznek a Kárpát-medence összes népe. – Ma, amikor megáldjuk az emléktáblát, az ő közbenjárását és segítségét kérjük nemzetünk, fiataljaink számára, hogy ifjabb nemzedékünk olyan országban nőjön fel, ahol a keresztény értékek mentén haladhatnak és keresztényként élhetik életüket – mondta az atya, majd megszentelte az emléktáblát.

Ezután a jelenlévők elhelyezték a tisztelet koszorúit az emléktáblánál.

Az ünnepséget a Szent Kereszt kórus és a gyülekezet fiataljainak műsora tette meghittebbé.

Szemere Judit

Villáminterjú

Dalmay Árpáddal, a Beregszászi Alapítvány Kuratóriumának elnökével

– *Lapunk, de a kárpátaljai magyar médiumok is rendszeresen hírt adnak a Beregszászi Alapítvány munkájáról: emlékmű- és emléktábla-avatásairól, könyv- és orvosiműszer-szállítványairól. Látszólag nincsenek gondjai az alapítványnak...*

– Gondok azért akadnak, bár erről az olvasó nem tud, csak a kuratórium és az alapítvány Baráti Körének tagjai értesülnek róluk a körleveleinkből. Igen, a lapokban (s az utóbbi időben az ukrán internetes oldalakon is, hála beregszászi barátainknak) megjelennek a hirdetések a nagyobb rendezvényeinkről, jelentősebb segélyszállítványainkról. Ez utóbbiak nagyrészt a Szent György Lovagrend Skandináviai Nagypriorátusának köszönhetőek, amellyel az utóbbi években nagyszerű az együttműködésünk. Korábban néhány sírt is rendbe hoztunk a beregszászi temetőekben: a katolikusban Buttykay Ferenc mártír főispánét és Zahoray János festőművészt, a reformátusban a Tvaroska- és a Horthy-sírokat. A Tvaroska-sírkertben nyugszanak Tamás Mihály írók szülei és fivére. Sajnos, a múlt év meglehetősen nehéz volt számunkra, mivel alapítványunk szakmai pályázata nem lett nyertes a Nemzeti Együttműködési Alap pályázatán. Pedig a címe „A 25 éves alapítvány a 770 éves városért” volt, reméltük, hogy ez a kettős jubileum „nyerő” lesz. Így a terveinket csak részben tudtuk teljesíteni, elmaradt S. Benedek András és Kovács Vilmos költők emléktábláinak elkészítése (szerencsére az előbbinek állítottak emléktáblát a főiskolán), az egykori gimnáziumi tanárok elhanyagolt nyughelyeinek rendezése, nem tudtuk élelmiszer-csomagokat vinni a nyugdíjasklub tagjainak. Terveztük Helj László (Vaszil Helj) festőművész (tavaly lett volna 75 éves) és a *Bob herceg* c. operettet 1902-ben Beregszászon, Fedák Sári vendégeként befejező Huszka Jenő zeneszerző emléktáblájának elkészítését is.

Arról sem tudnak az olvasók, hogy alapítványunk minden év végén karácsonyi ajándékot küld a Baráti Kör tagjainak: általunk kiadott, Beregszászsal kapcsolatos könyvet, CD-t, DVD-t, karácsonyi-újévi lapot, kártyanaptárt. Akik nagyobb összeggel támogatnak minket, azok ezeken kívül még más könyvet is kapnak.

– *Feltűnő, hogy az utóbbi időben késnek az emléktáblák avatásai, nem akkor kerül sor rájuk, amikor a szöveg szerint tervezték.*

– Sajnos, korábban akadt egy kis nézeteltérésünk a városi tanács végrehajtó bizottságával (a helyzet azóta rendeződött), mivel a VB egyszerűen nem válaszolt a leveleinkre, emléktáblák állításának engedélyezését kérvényező beadványainkra.

Ezért került Ortutay Zsuzsa emléktáblája az Európa–Magyar Ház udvarára, holott a központban lett volna a helye, ezért tudtuk egy, illetve két év késéssel felavatni Gáthy Zsigmond néhai polgármester, továbbá a beregszászi születésű irodalmárok – Bellyei László, Regőczy Győző és Reichard Piroska – közös, kétnyelvű emléktábláját magánépületen, valamint a járási könyvtár falán. Ehhez nem kellett a VB engedélye. A honfoglalási emlékhely avatásával is késtünk egy évet, de ennek az volt az oka, hogy a Csizaj Borgazdaság által felajánlott területet nem

sikerült időben rendbe hozni, a mögötte levő étterem építése elhúzódott 2017-ig. Itt szeretném kifejezni végtelen hálánkat Gutman Hugó úrnak, a borgazdaság tulajdonosának és Anatolij Polozkov igazgató úrnak a segítségért. Szent László emléktábláját is tavaly, az emlékévként szeretettük volna felavatni, de nem fejeződött be a parókia tatarozása, így csak idén januárban helyeztük el az épület falán. Ami viszont Baross Gábor emléktáblájával történik, egyszerűen tragikomikus. Az egykori államtitkár és közlekedési miniszter halálának volt tavaly a 125., valamint a Csap–Beregszász–Királyhaza vasútvonal átadásának és a beregszászi vasútállomás felépítésének 145. évfordulója. Mivel a Beregszászi Városi Tanács Végrehajtó Bizottságától engedélyt kaptunk az elhelyezésére, elkészítettük a kétnyelvű emléktáblát, rajta gyönyörű és értékes bronz domborművel. Főleg az értéke miatt gondoltuk úgy, hogy az állomás várótermében helyezzük el, ott védett helyen van. Igen ám, de az épület a lebergi vasúti igazgatóság tulajdona, ezért a végrehajtó bizottság kérte a lebergiek hozzájárulását. Nem kapta meg, Kijevhez utasították. Azóta Lemberg, Kijev és Ungvár egymásnak „dobálja a labdát”,

egymásra mutogat, elhárítja magáról a „felelősséget”. Pillanatnyilag így állunk Baross Gábor emléktáblájával. Szerencsére idén lesz születésének 170. évfordulója, talán akkor majd sikerül felavatnunk.

– *Milyen tervei vannak az alapítványnak még erre az évre?*

– Ismét csak a pályázat eredményeitől függ a munkánk. Három neves beregszászi festőművésznek lesz az idén jubileuma: Varga János 100, Veres Péter 75 éve született, Izay Károly pedig 80 éve hunyt el. 190 évvel ezelőtt halt meg Beregszászi Nagy Pál nyelvész, sírja ma már ismeretlen helyen van az ardói temetőben. Ezenkívül Mátyás királyunk emlékére lesz. Jó lenne valamennyiüknek emléktáblát állítani. Adóznunk kellene v. Szurmay Sándor emlékének is (az első világháború befejezésének centenáriuma alkalmából), aki 1914/15 telén az Uzsoki-hágónál visszaverte az oroszok betörését. 90 évvel ezelőtt született dr. Kiss Ferenc irodalomtörténész, aki a beregszászi gimnázium diákja volt. Ugyanitt érettségizett ugyancsak 1928-ban dr. Bellyei János író. Ez a felsorolás természetesen nem jelenti azt, hogy sikerül valamennyiüknek emléktáblát állítanunk, mert mint mondtam, ez a pályázatunk sikerétől függ. Ám mire az olvasó kezébe kerül ez a lapszám, addigra felavatjuk február 20-án Csetfalván Horváth Gyula költő és tanár, a falu szülöttje emléktábláját.

Valószínűleg akadnak, akik sokallják az emléktábláinkat. Az a helyzet, hogy csak ezekre tudunk pályázni, s ha kapunk pénzt, kár lenne kihagyni a lehetőséget. Tavaly a kárpátaljai szülőktől származó Balogh Géza nyíregyházi szobrászművésznek köszönhetően sikerült felavatnunk az emléktáblákat, mivel ajándékba készítette el a domborműveket.

Hosszabb távú terveink közé tartozik a Beregvidék Múzeum támogatása egy irodalmi részleg kialakításában, a Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium kis múzeumának létrehozása, a járási gyermekkönyvtár segítése. Baráti körünk tagjait már felkértem, s most a kedves olvasókat is arra kérem, hogy ha van valakinek az egykori beregszászi gimnáziummal kapcsolatos tárgya (évkönyv, fénykép, tablókép, tankönyv, tanszer) és meg tud válni tőle, ajánlja fel alapítványunknak, hogy továbbíthassuk a gimnáziumnak. Gyűjtünk ifjúsági és mesekönyveket a gyermekkönyvtárnak is.

Természetesen folytatjuk a könyvek és orvosi műszerek szállítását/továbbítását, az idén mindenképpen készítünk élelmiszer-csomagokat a rászoruló nyugdíjasoknak és nagycsaládosoknak

Fel kellene kutatnunk Izay Károly festőművész sírját, aki 1938-ban halt meg, és valószínűleg a beregszászi református, esetleg a görögkatolikus temetőben nyugszik. Kérjük, aki tud valamit a sírról, írja meg nekünk vagy a Kárpátaljai Hírmondónak.

– *Köszönöm a beszélgetést!*

Füzesi Magda

„Az Élet él és élni akar”

(Ady Endre: *Intés az őrzőkhöz*)

Egy kárpátaljai sors a sorstalanságban

Tolmácsolási tapasztalatok

Negyed-ötödéves diákként a Kijevi Tudományegyetemnek a Csigorinról, a híres orosz sakkozóról elnevezett utcában lévő 4. számú kollégiumában laktam aránylag jó körülmények között. „Csak” négyen voltunk egy szobában, ami fényűzésnek tekinthető a régebbi 22 férőhelyes kollégiumi szobához képest. A kollégiumban tudunk ping-pongozni, szombat esténként tánc volt, itt szövődtek a diákszerelmek, hiszen rengeteg biológus, geológus, kémikus, földrajz szakos diáklány lakott nálunk, de a csúcst a színházi főiskola földszinten lakó diákjai, az ott tanuló gyönyörű lányok jelentették. Persze az ő udvarlói elsősorban nem „csóró” diákok, hanem inkább módos, befolyásos szülők csemetéi voltak, de azért minket sem vetettek meg.

Jómagam baráti, jó kapcsolatokat ápoltam Inna Burduczenko, később igen tehetséges és fiatalon tragikusan elhunyt (egy forgatás során egy égő házból kiszaladva rászakadtak az égő gerendák, és belehalt égési sebeibe) filmszínésznővel, aki sokszor olvasott fel nekem forgatókönyveket, kikérte véleményemet, illetve tanácsot kért, milyen szerepajánlatot fogadjon el (végzős diákként ő már forgatott).

Egyszer betegen feküdtem egyedül a szobámban. Meglátogatott. Éppen egy lengyel képeslap volt a kezemben egy fedetlen keblű színésznő ábrázolásával (ez akkor igen frivolnak számított), erre ő gyorsan levette blúzáját és melltartóját, megmutatva saját formás melleit „nekem is van olyan szép” szavakkal, majd gyorsan felöltözött és elszaladt. Akkortájt ritkaság volt a diákok között a szexuális kapcsolat, általában először nősültek, és a többi csak azután jött.

Tehát egy négy férőhelyes szobában laktam, és egy ideig az egyik szobatársam egy munkácsi, félig magyar, félig ukrán származású geológus hallgató, Lembák László (Vászja) volt, akinek a bátyja, Lembák Miklós (Mikola) a Szovjet–Magyar Baráti Társaság ukrán tagozatának volt a szakreferense.

Laci néhányszor elvitt a bátyja munkahelyére, ami a híres Mariinszkij-palota egyik szárnyában volt. A palotát a világhírű olasz származású Rastrelli – többek között a szentpétervári Ermitázs, a puskinói cári nyári palota tervezője – építette II. Katalin orosz cárnő számára, aki a Krím félszigetre tartó híres útja során pár napig Kijevben pihent. Ma az épület Ukrajna elnökének hivatalos rezidenciája.

Szóval ide jártunk Lembák Miklóshoz

érdekes külföldi folyóiratokat, magyar újságokat olvasni. 1960. december elején Miklós megkérdezte, vállalnám-e a tolmács szerepét egy magyar művésздеlegáció mellett, ami az Ukrán–Magyar Baráti Társaság alapítása alkalmából érkezik ide, egy ukrainai koncertkörútra.

Bár nem voltak tolmácsként tapasztalataim, azonnal igent mondtam, pillanatnyi hezitálás nélkül, bátran vállaltam a kihívást. Ez is egy kapcsolatot jelenthetett a szeretett magyarországi emberekkel.

A budapesti vonat egy igen hideg decemberi estén (mínusz 20 fok alatt volt a hőmérséklet) futott be a kijevi pályaudvarra. Az állomásnak akkor nem volt fedett csarnoka, a vonatok a nyílt pályán álltak. A jeles művészekből álló delegáció tagjai voltak: Fodor János Kossuth-díjas operaénekes, Bársony Rózsi, Gencsi Sári szintén jól ismert énekesek, Szász József és Simor András hegedűművészek (az utóbbi pár évvel később öngyilkos lett), Antal István zongoraművész, Kóródi Erzsébet, a budapesti Operaház zenekarának zongoristája és férje, a zenekar karmestere, akinek a nevére nem emlékszem. Velük egy politikai delegáció is jött, élen Szakasits Arpáddal (ekkor MSZMP PB tag, a magyar Béketanács elnöke), akit felesége is elkísért,

és egy néhány diplomata, köztük a magyar ENSZ-nagykövet, a Külügyminisztérium tisztségviselői és mások.

Az apropó az önálló Ukrán–Magyar Baráti Társaság alapítása volt. Az én feladatom a művésздеlegáció számára történő tolmácsolás volt, de néhányszor „bedobtak” a politikusoknak is fordítani, például a pályaudvari fogadtatásnál. Az ukrán fogadóbizottság is magas rangú funkcionáriusokból állt: Anatolij Szkaba, az Ukrán KP KB ideológiai titkára, Babijcsuk kultuszminiszter, a kijevi polgármester, művészek, minisztériumi vezetők stb., nevekre már nem emlékszem. Persze a fogadók mind autókkal jöttek, vékony cipőkben, nem szoktak hozzá a hidegben való várokozáshoz. A rövid ukrán nyelvű üdvözlés után Szakasits egy lendületes beszédbe kezdett. Pár mondat után ráncigálni kezdtem a kabátját, hogy álljon meg, le szeretném fordítani az elmondottakat. Ő félretolta a kezem, és folytatta magasröptű beszédét. Én újra kezdtem a ráncigálást, ő újra félretolta a kezem, így ment ez legalább jó tíz percig. Mindenki toporzékolt a hidegben, de Árpi bácsi nem zavartatta magát. Mit tegyen ilyenkor egy tolmács? Lefordítottam a beszéd elejét és végét (ez a szovjet hősök vérével áztatott magyar földről szólt, amire örökké fogunk emlékezni, valami ilyesmi), a közepét a fagyoskodók megelégedésére pedig kihagytam. Hát ez volt az első tolmácsi tapasztalatom.

Előreszaladva még megemlítem, hogy egy esti fogadáson Donyeckben újra kellett tolmácsolnom Szakasitsnak. Az egyik pohárköszöntője így szólt: „Emelem poharam a kommunista anyákra”. Valahogy ez oroszul nem hangzik túl jól, ezért a fordításom így hangzott: „Emelem poharam a szovjet anyákra”. Ez bizony nem tetszett Árpi bácsinak, keményen rámszólt: „Sanyikám, nekem pontosan fordíts!” Szerencsére többször nem volt szükség a tolmácsolásomra.

Este az ukrán illetékesek tájékoztatták Fodor János delegációvezetőt az ukrainai koncertkörút helyszíneiről, feltételeiről, az ellátásról, tiszteletdíjakról stb. Másnap este díszünnepség volt a kijevi Operaházban az Ukrán–Magyar Baráti Társaság megalakulása alkalmából, koncerttel egybekötve, amelyen felléptek a magyar vendégek is.

Az ünnepség elején a delegációk felsorakoztak félkörben a színpadon, én a magyar delegáció legszélén álltam, közel a függönyhöz. Eljátszották a himnuszokat. Amikor a magyar Előszó dallama csendült fel, én bizony elbőgtem magam, potyogtak a könnyeim. Ezt meglátta Fodor János, aki a színpad mögött odajött hozzám és „Sanyikám, a szívembe zártalak” szavakkal átölelt. Ettől a pillanattól fogva barátok lettünk élete végéig. Nagyon szép basszus hangja volt, utolérhetetlen a Mefisztó szerepében. Ha Pesten voltam, mindig kaptam tőle tiszteletjegyeket az operaházi előadásokra, az igazgatói páholyba. Megtette, hogy előadás, éneklés közben integetett nekem, egyszer egy *Bánk bán* előadás közben is ezt tette. Simándi József „menet közben” kérdezte tőle, ki van az igazgatói páholyban, akinek

Egy kárpátaljai sors a sorstalanságban

Integetsz, mire ő egy rövid pauzában válaszolt, hogy „ott ül a kijevei barátom”. Ez mind az előadás során történt! Többször laktam a Liszt Ferenc téri lakásában vendégként, elvitt autóval Magyarország legszebb helyeire, a Balatonra, Egerbe, a Duna-kanyarba. Egyik látogatásom során bevitt az Operaház akkori igazgatójához, Nádasdihoz, akinek irodájában több jeles énekes volt éppen. Bemutatott nekik, felsorolva, ki milyen áriát énekel, milyen szerepeket játszik. „Sándor, a kijevei barátom” – mutatott be, azok pedig azonnal rákérdeztek „és te milyen operákban szerepelsz?”. Mondtam, hogy én csak a lombikokhoz és kémcsövekhez értek valamit. De mindenki igen kedves volt hozzám.

Szóval a delegációk egy 10 napos körutat tettek Ukrajna (főleg ipari) nagyvárosaiban: Harkovban, Donyeckben, Odesszában, Dnyepropetrovszkban és Zaporozszióban. Másfél-két napot töltöttünk egy-egy városban, ahová hol vonattal, hálókocsiban, hol repülővel utaztunk, mindenütt egy-egy előadást tartva, közösen a helybéli ukrán művészekkel. Igen jó hangulatú volt az utunk, sok viccel, ugratással, kedves epizóddal.

Egyszer Fodor János megkért, hogy küldjek egy postahivatalból táviratot Bársony Rózsi címére a szállónkba, hogy sürgősen visszahívják Pestre, mert jött neki egy meghívás a bécsi operaházból Wagner-szerepek éneklésére (ő valóban várt egy ilyen meghívást). Két napig izgalomban tartottuk Rózsit, aki óránként nyaggatott, hogy lehetne megszervezni az idő előtti hazaindulását.

Egy zaporozsjei koncert szünetében a kulisszák mögé jött egy kitudetésekkel teleaggatott híres olvasztár, aki gratulálni akart Gencsi Sárinak a kitűnő előadáshoz és a szép hangjához. Levette az olvasztári jelvényét, és saját kezűleg odatűzte a szép, telt kebleket kiemelő mély dekoltázsú ruha felső részébe, de ügyetlenül, úgy, hogy a Sári melléből kibuggyant pár vércsepp.

A Zaporozsje–Kijev visszautat repülőgéppel tettük meg, a gépen egy magas rangú milicista delegáció is utazott, ezredesek, tábornokok. Szép szál emberek voltak, az egyik ezredes – magas, kicsit őszülő, szürkés-kék szemű, jellegzetes ukrán férfiszépség – igen megtetszett Sárinak. „Hívjuk meg a holnapi zárókoncertre” – kérte. Megpróbáltam meghívni a magyar delegáció nevében, de a válasz az volt, hogy kőszik, de elfoglaltak lesznek, és nem tudnak eljönni. Ezután párszor Sári elment előtte, oda-vissza az illemhelyre, megpróbálva felhívni magára az ezredes figyelmét, de a sztori azzal végződött, hogy a WC-ajtó valahogy jól odacsípte az egyik ujját, és ápolásra szorult.

A körút végén, az utolsó vacsora után érzelmes búcsút vettem a magyar művészekről,

ők azzal honorálták a fáradásaim, hogy a kijevei szálló nagytermében lévő zongora mellett egy kis külön koncertet rendeztek számomra, „Sanyikám, mondd meg, mik a legkedvesebb számaid, nótáid, elénekeljük, eljátsszuk neked”. Jó félóráig csak nekem koncerteztek, igen megható volt.

Tolmácsi tevékenységem egy másik emlékezetes epizódja 1977. november 4-éhez fűződik. Ekkor már eléggé ismert kolloid-kémikus voltam, kész volt a nagydoktori disszertációm, amit decemberben készültem megvédeni (az ezzel kapcsolatos viszontagságaimról még lesz szó).

November 3-án délután otthon egy az NDK-beli Karl-Marx-Stadt-ban (ma Chemnitz) november 9-én tartandó összefoglaló előadásomra készültem a KGST kolloidkémiai „stratégiai” konferenciáján, amire a német kollegák hívtak meg. Berreg a telefon, és egy férfihang közli velem, hogy az Ukrán KP KB-ból beszél, és hogy holnap, azaz 4-én egy magyar delegáció jön Kijevbe, ezért kéri, hogy működjek közre mint tolmács. Ki jön, milyen delegáció, erről nem volt szó.

Elkezdtem szabadkozni, hogy igen elfoglalt vagyok, éppen készülök egy jelentős nemzetközi konferenciára, hogy különben is, honnan tudnak a létezéséről (mint később kiderült, a már említett Lembák Miklós ajánlott be maga helyett, mert éppen beteg volt), meg hogy esetleg ajánlok valakit magam helyett stb. „Majd meglátjuk” volt a válasz. Sokáig nem szólt senki, már azt hittem, hogy megúsztam a dolgot. De este 7 óra felé ismét cseng a telefon, és egy másik, ezúttal már parancsoló hang közli velem, hogy „Alexandr Alexandrovics, a lépcsőháza előtt már várja egy ilyen és ilyen rendszámú gépkocsi, behozzák a Központi Bizottságba, a 6. számú bejárathoz, a belépő már készen várja, és Önt felkísérik hozzám”. Semmi bemutatkozás, semmi kérelem, inkább egy parancs. Valóban,

már lent várt stílusosan egy fekete Volga, bevitték a KB-ba, felvittek egy hatalmas dolgozószobába, az asztal mögül egy zömök „elvtárs” emelkedett fel üdvözlésemre. „A. A. Barany” mutatkoztam be viccesen, ő vette a lapot és hasonlóképpen válaszolt „Ju. N. (Jurij Nyikiforovics) Jelcsenko”. Ő volt a KB ideológiai titkára akkor. Aztán komolyra fordítva a szót, közölte velem, hogy másnap reggel Kádár János elvtárs érkezik meg Kijevbe egy rövid (egynapos) látogatásra, a delegáció 12 tagú, saját tolmáccsal, de ez nem elegendő, egy másik tolmács segítségére is szükség lesz, az pedig én lennék. Ez már más, gondoltam magamban, ez megfizetendő. Nem várva beleegyezésemre, azonnal át is nyújtott nekem egy orosz és magyar nyelvű nyomtatott programot és a nevemre kiállított, cízellalt aranyozott betűkkel írt meghívót az Ukrán KP KB, az Ukrán parlament és kormány együttes ünnepi ülésére és az azt követő díszelőadásra (emlékként máig őrzöm

ezt). Vozjánov elvtárs, a KB agitációs-propaganda osztályvezetője vezetése alatt fog tevékenykedni, tette hozzá. Kérdeztem, kapok-e valamilyen különleges útmutatást. Erre nincs szükség, válaszolta, de ha még ma meg tudna nyíratkozni (elég hosszú volt a hajam), az bizony jó volna.

Sikerült megnyíratkoznom.

Másnap reggel fél nyolcra, kicsit izgatottan, metróval ki-

mentem a vasútállomásra, rendőrkordon, senkit nem engednek az állomáshoz. Mikor mondtam, hogy én a magyar delegáció tolmácsa leszek, a milicisták (rendőrök) hordozható rádióvevőn szóltak valakinek, aztán a peronra engedtek.

A küldöttség Moszkvából jött, ugyanis abban az évben volt a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 60. évfordulója, az összes kommunista („szocialista”) párt magas rangú tisztségviselőkkel képviseltette magát az ünnepségeken, de a november 6-án este tartandó díszelőadás előtt egy-két napra „szétröppentek” a hatalmas ország különböző régióiba. A magyar delegáció éppen Kijevbe jött. Befutott a moszkvai gyorshoz kapcsolt szalonkocsi, kiszállt belőle Kádár János és felesége, valamint a küldöttség többi tíz tagja. A KB két titkára fogadta őket, és a VIP-váróteremben röviden ismertették a programot.

Kádár vidáman hunyorított „gyerekek, egy kicsit megpihenünk, reggelizünk, aztán munkához látunk” mondta, majd a kocsisor a KB külön-szállójába hajtatott, ahol rövid pihenés után pazar reggelit szolgáltak fel. Volt ott minden finomság, amit el lehet képzelni, az utolsó fogás a híres ukrán nemzeti étel, a túrós „varenyiki” (túrós derelye tejföllel) volt. Ezután Kijev nevezetes helyeinek

Egy kárpátaljai sors a sorstalanságban

◀ rövid megtekintése, majd koszorúzások következtek. A magyar delegáció megkoszorúzta a Lenin-émlékművet, a Dicsőség (Szláva) obeliszket (amit a II. világháborúban elesettek tiszteletére emeltek) a magas rangú elesettek dísz-sírhelyeivel, valamint az Októberi Forradalom hőseinek emlékművét. Mindenütt díszszázlálj marsírozott a felsorakozott delegáció és ukrán vendéglátók sorfala előtt. A Lenin-émlékműnél tartott ünnepségen a kijevi első párttitkár rövid beszédet is mondott, én hevenyészve fordítottam. Utána megbeszélések következtek, melyeken főleg általánosságokról volt szó. Egy szó sem esett a kárpátaljai magyar kisebbség helyzetéről.

Később külön tolmácsoltam a Kádár-feleség és Vladimir Scserbickij (az Ukrán KP akkori karizmatikus első titkára) felesége közötti beszélgetést. Az utóbbi az egyik kijevi elit középiskola igazgatója volt.

Kora délután az Ukrajna kongresszusi palotában kezdődött az Ukrán KP KB, a Verhovná Rádá (parlament) és a Minisztertanács, a „Forradalom” jubileumi évfordulójának szentelt ünnepi ülése. Kádár az elnökség központi helyén ült, a magyar delegáció tagjai – velem együtt – a harmadik sorban. Kádár ünnepi beszédet mondott, amit a szinkrontolmács fordított, nekem szerencsére nem volt ekkor dolgom. A mellettem ülő Marosi elvtárs, az MSZMP KB agit-prop. osztályvezető-helyettese javította a kezében lévő előre elkészített beszédészöveget, hogy a tudósításokba pontosan úgy kerüljön be, ahogy az elhangzott. Pár apró javítás volt csak, a beszéd valahogy úgy kezdődött, hogy mi Európa közepén egy kis lélekszámú nép vagyunk, de a nagy Szovjetunió hű barátja stb., stb. Ismét csak általánosságok: barátság, internacionalizmus, kölcsönös segítség, együttműködés, békeharc, ilyesmik.

Az ünnepségsorozat nagy bankettel ért véget, majd a magyar delegáció visszautazott Moszkvába, az éjjel egykor áthaladó, Bukarestből jövő gyorsvonattal, amihez hozzákapcsolták Kádár szalonkocsiját.

A banketten számos pohárköszöntő hangzott el mindkét oldalról, a vége felé Jelcsenko az egészségemre emelte poharát, megemlítve, hogy nem egy szokványos tolmács vagyok, hanem egy nemzetközileg már elismert vegyész-kutató, aki a közeljövőben fogja védeni doktori disszertációját, és ehhez kívánt sok sikert. Ekkor esett le a „tantusz”, hogy előző nap délután, mielőtt behívtak a párt KB-ba, lenyomozták, ki vagyok, mi vagyok, és oda lehet-e engedni Ukrajna és Magyarország legfelsőbb vezetőihez. De a „nagy emberek” jókívánásai nem voltak elégségesek ahhoz, hogy az Ukrán Tudományos Akadémián sikeresen megvédett

és egyhangúlag megszavazott nagydoktori disszertációmát Moszkvában a Legfelsőbb Minősítő Bizottság jóváhagyja, ott bizony egy névtelen feljelentés alapján, politikai okokból simán elvágták (erről majd később lesz szó). Később, a leningrádi egyetemen másodszor is meg kellett védenem a nagydoktori disszertációmát, a szavazás szintén egyhangú „igen” volt, ezt aztán jóváhagyták.

A tolmácsi tevékenységemért akkor nem kaptam egy fillért sem, később tudtam meg,

hogy egy bőr (akkor divatba jött) „diplomata” aktatáska dukált volna tiszteletdíjként, de ezt „menet közben” valaki „elsajátította”, gondolván, hogy elég fizetség és megtiszteltetés az is, hogy ilyen nagy emberek közelében lehettem.

A szabadságom idején (mint tudományos főmunkatársnak 36 munkanap, azaz csaknem két hónap szabadság járt nekem) a későbbiekben is folytattam tolmácsi tevékenységemet magyar szakszervezeti delegációk, üdülőcsoportok kísérőjeként, fordítójaként. Ez a pihenés, üdülés mellett lehetőséget nyújtott meglátogatni, megismerni a hatalmas ország legszebb vidékeit. Ilyen minőségemben bejártam a Krím-félsziget (Jalta, Alusta), a Kaukázus legszebb tengerparti üdülőit (Szocsi, Szuhumi, Gagra, Picunda-félsziget), a kaukázusi köztársaságok (Grúzia, Azerbajdzsán, Örményország), a Baltikum (Lettország, Észtország, Litvánia) és Közép-Ázsia (Üzbegisztán, Kazahsztán) legszebb vidékeit és látnivalóit. Sok érdekes epizódra emlékszem,

egy külön fejezetet érdemel ezek leírása. Itt csak egy párat eleveníték fel.

A csoportok vezetői általában szakszervezeti funkcionáriusok, üdülővezetők voltak, egyesek közülük nem túl magasan képzett, „kiemelt” káderek. Az üdülés során általában meglátogattunk egy-egy egészségügyi, kulturális, oktatási intézményt, gyárat, ahol kis bankettel összekötött „barátság”-esteket rendeztek. Ezeken mindkét fél részéről beszédek, pohárköszöntők hangzottak el. Az egyik ilyen üdülővezető, János bácsi, Szuhumban nagyon izgult, hogyan és mit fog mondani, ezért megkért, hogy segítsék neki összeállítani egy alkalomhoz illő beszédet, amit ő lejegyez és betanul. Mondtam neki, hogy csak mondja a „Jancsi és Juliskát”, én majd olyanra fordítom, amilyenre kell. A végén megírtuk a szükséges szöveget, és minden jól sikerült.

Ezeken a találkozókon a vendéglátók részéről igen hasonló, kétféle típusú beszéd szokott elhangzani. Az egyik mindig arról szólt, hogy most „különleges évben vagyunk”, mert most van az éppen futó ötéves terv első vagy meghatározó vagy utolsó éve, illetve ilyen és ilyen pártkongresszus/plénüm előtti vagy utáni időszak, és ezek döntéseinek megvalósításán dolgozunk. A másik szöveg az országaink közötti barátságról, együttműködésről, a szocialista tábor egységéről, eredményeiről, a békeharcról stb. szólt. Már a könyökünkön jött ki a sablonos szöveg, ezért olykor viccesen csak annyit fordítottam, no, kedveseim, ez volt az „egyes számú szöveg” vagy a „kettes számú szöveg”.

A tolmácsi tevékenységem egy kellemes epizódja volt a moszkvai olimpiai játékok első felének megtekintése. Az olimpiát, amelyet az USA és számos nyugati ország bojkottált a szovjetek afganisztáni beavatkozása miatt, 1980 júliusában rendezték meg. Már Kijevben érezkelhető volt a nagy felhajtás, amit átélünk, megtekintve az olimpiai láng fáklavivőinek menetét nem messze a lakóhelyemtől.

A Lemberg–Zsitomir főút (amit frissen újra aszfaltoztak) már az esemény előtt jó félórával le volt zárva, a konvoj elején néhány rendőrautó, majd egy milicista tábornokot szállító rendőrautó, akinek irányító botja parancsolóan meredt ki a kocs ablakából, utána a fáklavivő fiatal sportolók csapata, akiket egy kis busz követett (ebben ültek a váltók), mentőautó és újabb rendőrautók. Sokan álltak az út két oldalán és integettek. Ebből az alkalomból egy picit javult az élelmiszer-ellátás is, ami ekkor már eléggé csapnivaló volt.

Moszkvába tolmácsként az „Inturbüro” utazási iroda jóvoltából kerültem három nappal a játékok kezdete előtt. Itt részletesen kioktattak, hogyan kell viselkedni különböző helyzetekben: ha valaki rosszul lesz, diétára szorul, hamarabb el kell utaznia, külön programot igényel stb.

A megnyitó ünnepség káprázatos volt, messziről láttam Brezsnyevet, aki megnyitotta a játékokat. A különböző színű szektorokra osztott Luznyiki Stadionban elég sok üres szék maradt, ezekre direkt nem ▶

adtak el jegyeket, és sokszor mutatták a TV-ben, ti. ezek az embargó előtt megrendelt helyek voltak, amit nem foglaltak el az otthon maradt nyugati turisták. Így demonstrálták, hogy ezeket a helyeket nem adták el még egyszer.

Egy hétig látogattam egy illusztris magyar csoport tolmácsaként a különböző sporteseményeket: könnyűatlétikát, kosárlabdát, röplabdát, evezést, birkózást, tornát stb. A csoportunkban voltak orvosok, politikusok, sport- és szakszervezeti funkcionáriusok, többek között a Magyar Nemzeti Bank alelnöke, aki felajánlotta, hogy ha valamilyen kiveteli engedélyre lenne szükségem Magyarországról, forduljak bátran hozzá, ő adja az engedélyeket. Persze nekem nem volt szükségem ilyesmire.

A játékok, az embargó ellenére, kitűnően meg voltak szervezve és rendezve. Moszkva üresnek tűnt, ugyanis az olimpia idejére az iskolásokat, egyetemistákat elküldték vakációra, a kétes elemeket ideiglenesen kitoloncolták a fővárosból, akit lehetett, elküldtek szabadságra. Könnyen be lehetett jutni kurrens koncertekre, színházi előadásokra. Ha jól emlékszem, jómagam megnéztem a világhírű Mojszejev együttes előadását a Kongresszusi Palotában, a Kremlben. A sportolókat, vendégeket szállító új buszok a sugárutak, utak közepén elkülönített sávban közlekedtek. A stadionokban, sportpályákon egyszerűhasználatos papírtányérok, műanyag késekkel, villákkal, kanalakkal szolgálták fel a celofánba csomagolt szendvicseket, süteményeket, hozzá szalvétákat, egyszerűhasználatos poharakban a kávé, teát, üdítőket. A Luzsnyiki Stadionban ingyen osztogattak műanyagpoharakban Fantát, ezt akkor kóstoltam meg először életemben. Ezek a ma mindennapos, közönséges szolgáltatások és eszközök akkor teljesen ismeretlenek és újak voltak a Szovjetunióban. Az olimpia befejezése után el is tűntek azonnal, a 90-es évekig minden maradt a régi: az étel felszolgálása kétes tisztaságú tányérokra és evőeszközökre, durva papírba vagy újságpapírba csavart élelmiszer stb.

Az egyhetes olimpiai részvétel után a csoportok az ország különböző nevezetességeit látogatták meg. A mi csoportunk a Kaukázusba repült, itt a hatalmas hegyekkel körülvett Teberda-Dombáj völgyében pihentünk egy hetet. Csodálatos élmény volt felvonókkal felmenni több mint 3000 m magasra az Elbrusz lábánál, ahol vastag hótakaró fogadott, és ahol síelni és hógolyózni lehetett júliusban.

Prof. Dr. Bárány Sándor, Miskolc

A képeken: Fodor János Kossuth-díjas operanékes Erkel Hunyadi László c. operájában Gara Nádor szerepében, akinek tolmácsoltam, és egy életre szóló barátságot kötöttem (nekem is dedikálva); Moszkvában, az Olimpiai Stadionban ülök 1980-ban, a XXII. Nyári Olimpiai Játékokon, mellettem a magyarországi turisták; a híres, gyönyörű, 4000 m feletti Ine-súcs, amelyet egy német sielőnőről neveztek el.

(Folytatás. Elejét lásd lapunk 2017. nyári, őszi és téli számaiban.)

Megnyílt a sztálinizmus áldozatainak kárpátaljai emlékmúzeuma

Az elmúlt év utolsó napjaiban a GULÁG-GUPVI Emlékév keretében a Gulág Emlékbizottság és az Emberi Erőforrás Támogatáskezelő (EMET) segítségével Ungváron, a Duhnovics-házban megnyílt a sztálinizmus áldozatainak kárpátaljai emlékmúzeuma.

A Kárpátaljai Nemzetiségek Házában létrehozott emlékmúzeumot megnyitó beszédében Dupka György, a Szolyvai Emlékparkbizottság felelős titkára, Gulág-kutató fontos fejleménynek nevezte, hogy a sztálinizmus áldozatainak immáron nemcsak a Szolyvai Emlékparkban, hanem a kárpátaljai megyeszékhelyen is sikerült emléket állítani. Hozzátette, az emlékmúzeum az 1944 novemberében sztálini lágerrekbe elhurcolt 30 ezer kárpátaljai magyar férfi tragédiája mellett részletesen bemutatja a térség német és ruszin-ukrán lakossága, valamint az egyházak és az szovjet hatóságok által elkövetett megtorlásokat. A

Gulág-kutató elmondta, a kárpátaljai kis Terror Házában a levéltári dokumentumok, túlélők, kutatók, magánszemélyek és mások anyagaiból összeállított történelmi tablók (48 nagyméretű színes tábló) magyarul, ukránul, németül mesélik el főleg Kárpátalja soknemzetiségű népének szenvedéstörténetét. Köztük az egyházi és polgári elit üldözését az 1944–1955 közötti kommunista diktatúra időszakában. A nyolc tárlóban levéltári dokumentumok száza, a túlélők visszaemlékezései, a lágerekből hazahozott tárgyak, a magyar, ukrán és orosz kutatók szakmai kiadványai, archív felvételek, irattári másolatok vannak elhelyezve. Arról is tájékoztatott, hogy a kárpátaljai magyar férfiak deportálásának története külön teremben 23 roll-upon elhelyezett dokumentummásolatok, fotók, naplórészletek alapján ismerhető meg. Dupka György köszönetet mondott a Gulág Emlékbizottságot létrehozó magyar kormányának a sztálinizmus kárpátaljai áldozatainak emlékmúzeuma létesítéséhez nyújtott 14 millió forintos támogatásért.

Az ünnepségen beszédet mondott Zubánics László történész, az UMSZS és a Kárpátaljai Magyar Oktatásért

Alapítvány elnöke, projekt-gazda, Magyarország Ungvári Főkonzulátusának képviselőjében Kovácsik Antónia konzul asszony, Viktor Mikulin, a Kárpátaljai Megyei Közigazgatási Hivatal elnökhelyettese, Fülöp Lajos történész, az Ungvári Duhnovics Társaság vezetője, továbbá Korszun Alekszej történész és a 85 éves Jurij Csóri Gulág-túlélő, ruszin író és történész. Megtisztelte személyes jelenlétével a rendezvényt többek között Brenzovics László parlamenti képviselő, a KMKSZ elnöke is.

Az emlékmúzeumban felavatták Bródy Andrásnak, Podkarpatszka Rusz – az egykori Csehszlovákián belül auto-

nóm tartományként működő Kárpátalja – miniszterelnökének, később magyar országgyűlési képviselőnek domborműves emléktábláját (Matl Péter alkotása). Ugyancsak felavatták a Beleny Mihály szobrász által készített, a mártír ungi római katolikus főesperes Haklik Sándornak emléket állító domborműves emléktáblát, illetve az 1947. november 1-jén orvul meggyilkolt, boldoggá avatott Romzsa Tódor görögkatolikus püspök, 1945. július 19-én a KGB moszkvai börtönében elhunyt Avgusztin Volosin görögkatolikus pap, Karpatszka Ukrajna államfőjének, valamint a szovjet rezsim által üldözött magyar polgárjogi aktivista, Kovács Vilmos író mellszobrát. A kiállítás anyagát, az emlékjeleket, szobrokat Szkoropádszky Péter görögkatolikus áldozópap szentelte meg és mondott imát a GUPVI-GULÁG áldozatainak lelki üdvéért. A gyászszertartáson Marosi István atya is jelen volt.

A múzeummegnyitón Hajduk Márta, Havasi János, Oksana Golovchuk, Sára Sándor és más filmrendezők GULÁG-GUPVI témájú dokumentumfilmjeit is megnézheték az érdeklődők.

Kósa Eszter

A magyar kultúra napján

A hagyományokhoz híven idén is méltatták a magyar kultúra napját Beregszászon. A rendezvény-sorozat koszorúzási ünnepséggel kezdődött a Kölcsey-emléktáblánál a Himnusz megírásának 195. évfordulója alkalmából.

A megjelenteket Bakancsos László, az Ukrajnai Magyar Demokrata Szövetség általános alelnöke köszöntötte. A beregszászi magyar külképviselet nevében Beke Mihály András első beosztott konzul mondott ünnepi beszédet. A diplomata hangsúlyozta: az évfordulóval kapcsolatos megemlékezések alkalmat adnak arra, hogy nagyobb figyelmet szenteljünk hagyományainknak, nemzeti tudatunk erősítésének, felmutassuk és továbbadjuk a múltunkból fakadó tárgyi és szellemi értékeinket.

Köszöntötte a jelenlévőket továbbá Mórítz László, az Anyanyelvi Konferencia alelnöke, aki tolmácsolta Pomogáts Béla tiszteletbeli elnök szavait is.

A koszorúzás után az ünnepség az Európa–Magyar Házban folytatódott.

Már hagyománynak számít, hogy a Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége (MÉKK) és a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet (KMMI) értelmiségi fórummal méltatja a magyar kultúra napját. A rendezvénynek idén is a beregszászi Európa–Magyar Ház adott otthont.

Az esemény nyitányaként megszólaltak a Kárpát-medencei magyarok települések harangjai, majd a jelenlévők elénekelték nemzeti imádságunkat, illetve Deák Alexandra beregszászi diáklány elszavalta Kölcsey Ferenc *Himnusz* című költeményét. V. Pocsai Vince

református lelkész Isten áldását kérte a rendezvény résztvevőire.

A megjelenteket Szabó Tibor, a KMMI munkatársa köszöntötte. A rendezvény moderátora röviden ismertette a *Himnusz* megírásának, megzenésítésének történetét. Szólt az idén esedékes, szűkebb pátriánkhoz is kapcsolódó nevezetesebb évfordulókról, megemlítve, hogy 2017 decemberében a Nemzetpolitikai Allamtitkárság 2018-at Mátyás király emlékévének nyilvánította. Ebből az alkalomból Kárpátalja-szerte számos programot kívánnak megvalósítani.

Dupka György, a KMMI igazgatója, a MÉKK elnöke felszólalásában hangsúlyozta, hogy a rendszerváltás után Pomogáts Béla, a Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága – Anyanyelvi Konferencia (AK) akkori elnökének biztatására és támogatásával Kárpátalján is megindult a magyar vonatkozású kulturális rendezvények központosított szervezése.

Megosztotta ünnepi gondolatait a jelenlévőkkel Beke Mihály András, Magyarország beregszászi külképviseletének első beosztott konzulja is.

Az értelmiségi fórum évről évre Pomogáts Béla irodalomtörténész vitaindító előadásával kezdődik. Az AK tiszteletbeli elnöke idén betegsége miatt nem tudott részt venni az ünnepségen. A *Himnusz*ról mint nemzeti identitásunk egyik szimbólumáról szóló értekezését Mórítz László alelnök olvasta fel.

Az Anyanyelvi Konferencia minden évben oklevelekkel ismeri el azok munkáját, akik kiemelkedőt alkottak a magyar kultúra terén. Így volt ez idén is. Az okleveleket Mórítz László és Dupka György adták át a kiténtetteknek.

A Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet is elismeri az olyan személyek tevékenységét, ►

akik az elmúlt esztendőben kimagasló eredményeket értek el kultúránk megtartásában. Az okleveleket és ajándék könyvcsomagokat Dupka Györgytől és Szabó Tibortól vehették át.

Az Együtt című irodalmi-művészeti-kulturális folyóirat minden évben nívódíjjal jutalmazza a lap legsikeresebb szerzőit. Az idei kitüntetett Shrek Tímea író volt, aki Vári Fábrián Lászlótól, a folyóirat szerkesztőbizottsága elnökétől és Csordás László olvasószerkesztőtől vette át az elismerést.

A rendezvény vendégei voltak Erős Kinga, a Magyar Írószövetség elnökségi tagja, az Orpheusz Kiadó vezetője, valamint Pánczél András, a Gutenberg Pál Népfőiskola elnöke, akik Lőrincz P. Gabriella moderálásával röviden bemutatták az általuk képviselt intézményeket.

A kulturális programban a Bátyúti Művészeti Iskola, a Kaszonyi Művészeti Iskola és Beregszászi Kodály Zoltán Művészeti Iskola növendékeinek műsorát tekinthették meg a jelenlévők.

Ezután Dupka György, valamint Marcsák Gergely, a Kovács Vilmos Irodalmi Társaság (KVIT) tagja bemutatott új kiadványaikat. Az egyik ezek közül a *Különjárát* című antológia, amelyben 13 fiatal kárpátaljai költő, író és 13 képzőművész mutatkozott be (szerkesztője Szemere Judit). A KVIT-füzetek sorozat első kiadványa „*Mert kezdet nincs, csak folytatás van*” címet viseli, ebben az irodalmi társaság tagjainak írásait olvashatjuk Marcsák Gergely szerkesztésében.

Az ünnepség záróakkordjaként Deák Alexandra előadásában Kovács Vilmos *A munkácsi várban* című versét hallgathattuk meg.

Az érdeklődők megtekinthették az ArtTisza Művészeti Egyesület *Havasi gyopár* című tárlatát is.

- ditta -

Jazzkoncert és kiállítás a magyar kultúra napja alkalmából

Különleges zenei csemegével és Kodály Zoltán életét bemutató tárlattal készült a magyar kultúra napjára Magyarország Beregszászi Konzulátusa és a Pro Cultura Subcarpathica civil szervezet Beregszászon. Az eseménynek a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola átriuma adott otthont.

Beke Mihály András, a beregszászi magyar külképviselet első beosztott konzulja kiemelte: konzulátusuk a jövőben az eddigieknél aktívabb, tevékenyebb résztvevője szeretne lenni a környék kulturális életének.

mindegyik pályázat pozitív elbírálásban részesült.

Dr. Orosz Ildikó, a főiskola rektora, a Pro Cultura Subcarpathica elnöke, a kezdeményezés ötletadója elmondta, hogy a tavalyi bálon fellépett a sárosorszi Holozsai Eszter, aki korosztályában megnyerte a Virtuózok magyarországi komolyzenei tehetségkutató versenyt. Akkor született az elhatározás, hogy mindenki számára biztosítsák a lehetőséget tehetsége kibontakoztatására. A rektor asszony köszönetet mondott azoknak a szervezeteknek, akik kiegészítették a bevételt, így egyetlen pályázót sem kellett elutasítaniuk.

A Kodály Zoltán életét és munkásságát bemutató, Magyarország Külgazdasági és Külügyminisztériuma felkérésére készült tablókiallítás apropóján Oniszkó Erzsébet, a Beregszászi Kodály Zoltán Művészeti Iskola oktatója ismertette intézményük névadójának életét és munkásságát. A tárlat kurátora Ittész Mihály, tervezője Zalatnai Pál.

2017-ben a Pro Cultura Subcarpathica a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolával közösen jótékonyági farsangi bált szervezett a tehetséges kárpátaljai fiatalok támogatása céljából. Azon 91857 hrvnyia gyűlt össze. Az elmúlt év végén ösztöndíjpályázatot hirdettek a kárpátaljai magyar művészeti iskolások számára. A pályázatra 219-en jelentkeztek. A főiskola, a GENIUS Jótékonyági Alapítvány, valamint a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség további összegekkel járult hozzá a kezdeményezéshez, így

A művészeti iskolások számára meghirdetett tandíjtámogatási pályázat nyertesei Orosz Ildikótól vehették át a személyenként ezerhrvnyás összeget. Gratulált a gyerekeknek Váradí Natália, a GENIUS Jótékonyági Alapítvány irodaigazgatója, Fodor Éva, a KMPSZ irodavezetője, valamint Kocsis Julianna, a Pro Cultura Subcarpathica koordinátora is.

Az est Káel Norbert jazz-zongoraművész koncertjével zárult. A fiatal művész a „crossover” zenei stílus egyik legkiemelkedőbb, nemzetközileg is elismert képviselője. Különleges hangzást teremtve egyedülálló módon fuzionálja a klasszikus és a jazz zenét. Fellépett már Európa számos országában, Egyiptomban, Indiában, az USA-ban, Mexikóban. Koncertjeit nagy érdeklődés és teltház koncerttermek jellemzik. Ezáltal a beregszászi nagyérdemű hallgathatta meg a Kodály-zongoradarabok egyedi feldolgozását a művész előadásában.

-csillag-

KVIT-hírek

* 2017. december 29-én a Kovács Vilmos Irodalmi Társaság tagsága soros műhelymunkája keretében a *Mi fér bele ötven szóba?* témát járta körül. A Shrek Tímea vezette műhelymunkán az 50 szavas és az egyperces novellák műfajáról esett szó. A résztvevők feladatnakapták, hogy írjanak novellákat – ötven szóban.

* 2018. január 18-án megemlékezést és koszorúzási ünnepséget tartottak a beregszászi Kölcsey-emléktáblánál a Himnusz megírásának 195., Kölcsey Ferenc halálának 180. évfordulója alkalmából. Ezen a napon az Európa–Magyar Házban adták át az Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága – Anyanyelvi Konferencia okleveleit, amelyet társaságunk tagja, Gálfi Dezső is átvehetett.

Ugyanakkor az Együtt folyóirat szerkesztőbizottsága is átadta nívódíját. Az idén a kitüntetést Shrek Tímea érdemelte ki.

* A Magyar Írószövetség Választmánya – a 2017. november 13-i ülésén hozott döntése értelmében – kezdeményezte, hogy 2018. február 18-án, Jókai Mór születésnapján első ízben, majd attól kezdve minden évben ezen a napon

rendezzék meg Kárpát-medence szerte a Magyar Széppróza Napját. Jókai Mór születésnapja azért alkalmas a próza ünnepének a megrendezésére, mert írói életműve mai napig a magyar irodalom egyik legnagyobb, megkerülhetetlen teljesítménye, regényíróként is máig megőrizte jelentőségét a nemzeti irodalomban, komolyan hozzájárult történelmi önismeretünkhöz és identitásunk megőrzéséhez. Emellett Jókai Mór volt az első, modern értelemben vett hivatásos pró-

– február 14-én az Ungvári Nemzeti Egyetem Ukrán–Magyar Oktatási-Tudományos Intézetének könyvtárában méltattuk a magyar széppróza napját. Íróvendégek: Vári Fábíán László, Nagy Zoltán Mihály, Shrek Tímea, Kertész Dávid, Kovács Eleonóra, Marcsák Gergely, Szabó P. Dóra, Varga Nikolett, Nagy Tamás. Moderátor: Csordás László irodalomtörténész, a Kovács Vilmos Irodalmi Társaság elnöke.

– február 15-én a Munkácsi Állami

zaírónk, aki írói és szerkesztői munkásságából élt, közéleti szerepeit is íróként viselte. A mag korában műveit számos nyelvre lefordították, és világszerte elismeréssel fogadták, nagyra értékelték. Művei itthon és külföldön egyaránt népszerűek voltak az olvasók és az irodalmárok körében, könyvei szinte máig példátlanul nagy számban kerülnek kiadásra és fogynak el.

A Magyar Írószövetség kezdeményezését az Emberi Erőforrások Minisztériuma elfogadta és támogatásra méltónak találta. Így 2018-ban első ízben megrendezésre kerülhetett a Magyar Széppróza Napja ünnepségsorozat, amelynek eseménycsúcsa február 12-től 23-ig zajlottak országsszerte és a határon túl. Ennek keretein belül a KVIT is csatlakozhatott a programsorozathoz, így Kárpátalján a következő események zajlottak:

Egyetem Humán-Pedagógiai Koledzsében méltattuk a magyar széppróza napját. Íróvendégek: Vári Fábíán László, Nagy Zoltán Mihály, Shrek Tímea, Kertész Dávid, Ráti Emese, Marcsák Gergely, Varga Nikolett, Nagy Tamás. Moderátor: Csordás László irodalomtörténész, a Kovács Vilmos Irodalmi Társaság elnöke.

– február 19-én a KVIT székhelyén, a beregszászi Európa–Magyar Házban méltattuk a magyar széppróza napját. Íróvendégek: Vári Fábíán László, Nagy Zoltán Mihály, Bartha Gusztáv, Shrek Tímea, Kovács Eleonóra, Marcsák Gergely, Varga Nikolett, Nagy Tamás. Moderátor: Csordás László irodalomtörténész, a Kovács Vilmos Irodalmi Társaság elnöke.

Shrek Tímea

Perzsaszőnyeg foltokkal

Apámmal a temetőbe mentünk. Nagyszüleim sírhelyét azon a héten csináltattuk meg. Szürke márványlapok fedték be az addig virágokkal beültetett földet.

A sírkövesek kontármunkát végezték, a fejfa melletti vázák meg voltak repedve, nem szívesen tettem bele a lila művirágokat, pedig össze is vesztünk apámmal, hogy fehéret vagy pirosat vegyek-e. Ő nem szereti a színes dolgokat.

Haragosan mentünk egymás mellett a másik temetőbe. Az útmenti kerítés oldalához hordtuk a törmelékeket, amiket a munkások hagytak maguk után. A hervadt élő és a kifakult műkoszorúk alatt egy vörös alapon fekete mintás perzsaszőnyeg hevert. Megbámultam. Fater rám parancsolt, hogy induljak.

– Nem visszük haza? – kérdeztem halkan.

– Mit? – válaszolta a maga goromba hangján.
 – A szőnyeget – intettem a szeméthalom felé.
 Fater arrébb tolt a róla a dzsuvát, majd kezével lágyan simította végig a puha szálakat.
 – Majdnem új – állapította meg. – Majd visszafelé.
 Visszapakolt rá mindent, és átmentünk a sírokhoz.
 Fél órát sem töltöttünk a másik temetőben, sietve tértünk vissza, hogy minél hamarabb az autóra tegyük a szőnyeget.
 Az út szélén kisebbfajta tömeg állt és egy meseautó. Két fakabát épp a szőnyegünket gurította végig a járdán. A belsejében egy halott asszony hevert.
 Fater elővette a kulcsot, és kinyitotta az autót. Beszálltunk.
 – Szórával kijöttek volna a foltok – mormogta az orra alatt, és beindította a járművet.
 – Mondtam, hogy vigyük haza. Kár érte!
 Lehúztam a kocs ablakát, elővettem a táskámból a cigimmet, és rágyújtottam.

„Mert kezdet nincs, csak folytatás van...”

Megjelent a KVIT első füzet

A múlt év végén „Mert kezdet nincs, csak folytatás van...” címmel a magyar kormány és a Bethlen Gábor Alap támogatásával jelent meg a Kovács Vilmos Irodalmi Társaság KVIT-füzetek című sorozatának első darabja. A könyvecske a KVIT tagjainak szépirodalmi írásaiból és a műhelymunkákról szóló beszámolókból ad ízelítőt, Marcsák Gergely szerkesztésében. Aki a kezébe veszi a füzetet, Csornyij Dávid, Gálfi Dezső, Kertész Dávid, Csordás László, Kovács Eleonóra, Marcsák Gergely, Nagy Tamás, Pák Diána, Ráti Emese, Shrek Tímea, Szabó P. Dóra és Varga Nikolett válogatott írásait olvashatja.

A bevezetőben Csordás László, a KVIT elnöke röviden bemutatja a fiatal társaság történetét, tevékenységét, célkitűzéseit. A második, *Szépirodalom* címet viselő fejezetben következnek a művek.

A KVIT-füzet harmadik fejezetében a korábbi műhelymunkákról írt beszámolók vannak. Aki konkrétan érdeklődik a KVIT tevékenysége iránt, olvassa el Gálfi Dezső 2014-ben *Felszállási engedély bárki számára* címmel írt részletes beszámolóját. Kertész Dávid 2015-ben *Kultúrnomádok Kárpátalján* címmel írt az irodalmi karaván eseményeiről, egy évvel később Marcsák Gergely *Tervezésből jeles* címmel esett el az egyik foglalkozás történetét.

A KVIT-esek olykor meghívják körükbe ismert magyar szerzőket, egy ilyen meghívásnak tett eleget 2017-ben Finta Éva is. A Sárospatakon élő költő és tanár *Hazahívás* címmel vall élményeiről: „A jövőjét játékosan vagy kínlódvá sürgető ifjúság egyaránt lenyűgöz, mint ahogy a titok is, ami a kiteljesedés ígérését bimbózza, rügyezi, tavaszozza.”

Összességében, irodalmi értékét tekintve a „Mert kezdet nincs, csak folytatás van...” című könyvecske sokkal egészségesebb, mint a *Szárnypróba* című antológia volt. Igaz, hogy a beválogatott művek színvonala között itt is van némi különbség, de nem annyira jelentős. Viszont hiányolom a válogatásból Csordás László és Gálfi Dezső szépirodalmi műveit. Gratulálok a KVIT alkotóinak, várom a következő füzetet.

L. J.

„Mert Kezdet nincs, csak folytatás van...”
Válogatás a Kovács Vilmos Irodalmi Társaság tagjainak írásaiból, naplójegyzetek a műhelymunkák résztvevőitől Szerkesztette: Marcsák Gergely. Kárpátaljai Fiatal Magyar Alkotók Közössége. Kálvin Nyomda, Beregszász, 2017.

Túlélés Kárpátalján

Február 15-én a Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézetének helyt adó Hild Villában tartotta meg *Túlélés Kárpátalján* című előadását Lőrincz P. Gabriella beregszászi költő, az Előretolt Helyőrség Íróakadémia mentora. Az előadás az *Esték a Hild Villában* címet viselő sorozat Haza a magasban fejezetének első része volt. A stúdióbeszélgetésként is felfogható estet Falusi Márton író, az intézet munkatársa nyitotta meg. Először az eseménysorozatról és az intézmény munkájáról beszélt, majd bemutatta a kárpátaljai előadót. Falusi Márton – aki szintén az akadémia munkatársa – szerkesztette Gabriella legújabb verseskötetét, amely a napokban jelent meg *Átszállás előtt* címmel.

Lőrincz P. Gabriella előadását szülővárosa, Beregszász bemutatásával kezdte. Elmondta, hogy ez Ukrajna utolsó magyar többségű városa, de amennyiben a hatalom a közeljövőben több száz ukrán katonacsapadatot telepít be a városba, alaposan felborítva az etnikai arányokat, ez a helyzet drasztikusan megváltozhat.

Ezután a ma Kárpátaljaként ismert terület magyar nyelvű irodalmának vázlatos történetéről beszélt. A cseh-szlovák idöket alig érintve Kovács Vilmos munkásságát ismertette részletesebben. Külön kitért az író polgárjogi, nemzetépítő tevékenységére. Beszélt a legendás Forrás Stúdióról, amelynek egyik alapítója az a Zselicki József, aki a költőnő apósa. Említést tett az Együtt című szamizdat folyóiratról, amelyet az ungvári egyetem magyar szakos diákjai adtak ki az 1960-as évek derekán. Ezt az írógéppel előállított kiadványt tekinthetjük a ma is megjelenő, Vári Fábán László vezette lap elődjének.

A Kárpátalján művelt magyar irodalom fejlődésének bemutatása során a költő megemlékezett a József Attila Stúdió munkásságát, a Kárpáti Igaz Szó Lendület című irodalmi mellékletét stb. Ismertette néhány rövid életű kárpátaljai irodalmi lap – mint a *Pánsip* és a *Hatodik Síp* – történetét.

Ennél a pontnál felvetett egy jogos kérdést, miért szűntek meg ezek a lapok, miért voltak rövid életűek? Az irodalmi nemzedék ismertetése során, a már említett két stúdió mellett szólt a Lengyel Tamás vezette Véletlen Balettről, a Nagy Zoltán Mihály, Dupka György és Vári Fábán László vezette Együtről és szerzői köréről. Gabriella elmondta, hogy 2008-ban publikált először a lapban, a *Szárnypróba* rovatban. Számára ez jelentette a hivatalos pályakezdet. Ma már

állandó szerzője ennek a kiadványnak is.

Megemlítette az elvándorlást, ami többször is sújtotta és ma is sújtja a kárpátaljai magyarságot. Az Évgyűrk című antológia kapcsán jegyezte meg, hogy fájó szívvel gondol arra, a szerzők közül hányan távoztak már el az árnyékvilágba, illetve hányan nem élnek már szülőföldjükön. Finta Éva, Füzesi Magda, Bagu László, Cséka György, hogy csak néhány nevet emeljek ki az áttelepültek közül. A nemzedékek sorában többek között megemlítet engem és Bakos Kiss Károly barátomat is, hiszen volt idő, amikor ketten alkottunk egy írói generációt, mintegy szakadékat áthidalva, holott közöttünk is jelentős a korkülönbség.

Végül is eljutottunk, a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet megalakulásához. Az intézmény keretében, Gabriella javaslatára, több tehetségkutató pályázatot írtak ki, ami nagyban elősegítette egy újabb alkotói nemzedék kialakulását. A pályázatokon kitűnő pályakezdek és néhány később csatlakozó fiatal részvételével 2014-ben Csordás László és Marcsák Gergely vezetésével megalakult a Kovács Vilmos Irodalmi Társaság. A társaság tagjait, munkásságukat – az alapítók között ott volt Gabriella is – már jól ismerik szerzte a Kárpát-medencében. Marcsák Gergely, Shrek Tímea, Csornyij Dávid és Kertész Dávid, az akadémia hallgatóiként szinte állandóan járják a magyar tájakat, irodalmi esteken bizonyítva, hogy a Kárpátalján művelt magyar irodalom nagyon is él, fejlődik.

Gabriella kiemelte, hogy az Előretolt Helyőrség Akadémia milyen óriási lehetőségeket biztosít a kárpátaljai fiatal irodalmárok számára, ami korábban soha nem volt. Az anyaországi támogatásoknak köszönhetően alaposan felgyorsultak az események. Az akadémia munkájával kapcsolatosan megjegyezte, hogy szerinte a legnagyobb munkabírással a kárpátaljai fiatal írók rendelkeznek. Az előadót idézve: „A kárpátaljai magyar irodalom olyan, mint egy család, mert kevesen vagyunk. A szakmán túl mi a mindennapokban is összejárunk, segítjük egymást.”

Ezt követően Falusi Márton bemutatta az ugyancsak frissen megjelent *A tökéletes zárttság egyetlen pillanata* című antológiát, ami az akadémian tanító és tanuló kárpátaljai irodalmárok műveiből készült válogatás. A neves író idézve, ezekben a művekben még benne van a történelmi érzék, megjelenik az élet, amit a Kárpátalján született szerzők, illetve családtagjaik átéltek.

Lengyel János

Száz szavas írások

A Mindspace Nonprofit Kft. a Budapesti Fesztivál- és Turisztikai Központ támogatásával 2014-ben indította útjára, s azóta évente meghirdeti a 100 szóban Budapest című történetíró pályázatot. Felhívásuk azokhoz szól, akik éreznek annyit a város iránt, hogy azt szavakba is öntsék. A jelentkezőket arra kéri, hogy írjanak Budapestről, mit éreznek, gondolnak a városról. Ez lehet egy kósza gondolat a metróban, egy elkapott pillanat az utcán, egy félelem vagy akár egy álmokkép. A pályázatnak mindössze egy kikötése van: a résztvevőknek maximum száz szóban kell megfogalmazniuk gondolataikat, érzéseiket, emlékeiket, benyomásaikat Budapestről és a városlakókról. A lényeg, hogy a történet rövid, frappáns és eredeti legyen.

2017-ben több mint ezer pályamű érkezett be, amelyeket szakmai zsűri bírált el. A legjobb 100 mű zsebkönyv

kiállítva is megtekinthették az érdeklődők. Örömmel tudatjuk, hogy a múlt évben a pályázat első helyezettje a beregszászi Bárdos Dávid, a Semmelweis Egyetem orvostanhallgatója lett, aki januártól pályakezdő sebészként dolgozik. A 25 éves fiatalember egy évvel korábban is jelentkezett a 100 szóban Budapest pályázatra, akkor a legjobb száz közé került az írása. Idén két történettel nevezett, és az *Albérletkell* című munkáját ítélte a legjobbnak a zsűri. A frappáns történetet az élet ihlette, hiszen egy egyetemistának nincs könnyű dolga, ha megfelelő állapotú és árú albérletet szeretne találni a fővárosban. A történethez Soós Andrea készített fotóillusztrációt. A legjobb 12 pályázó között volt a budapesti Benza Barbara Panna, aki édesapja révén beregszászi kötődésű. *Egyedül* című írását Bódi Kata grafikája illusztrálja.

formájában is megjelenik minden évben. A legjobb 12+1 történetet, kortárs illusztrátorok és fotósok munkáival kiegészítve,

adjuk közre lapunk hasábjain. Gratulálunk a fiatal alkotóknak!

e-j

Benza Barbara Panna

EGYEDÜL

Ált régen egy trambulinpálya a Margitszigeten. Sokat jártam oda gyerekként apukámmal, meg akartam tanulni hátraszaltózni, amiben ő segített. Először karját átkulcsolva ugrottam, hogy megtartsom, és segítsen átördülni. Később már csak a kézfejébe kapaszkodtam, végül pedig csak egy ujjába. Ekkorra már képes lettem volna egyedül szaltózni, de féltem, hogy fejre esek. Ezért apukám leszakított

egy falevelet az egyik behajló ágról, és mondta, hogy fogjuk meg egy-egy végét, biztonságban leszék. Ujjaim közé szorítottam szárát, és mindenemet rábízva elrugaszkodtam. Sikerült, és harmadjára már egyedül szaltóztam, a falevéllal a tenyeremben. Mindenkinek szüksége lenne erre a falevéltre, amikor úgy érzi, hogy egyedül nem mer élni.

Bárdos Dávid

ALBÉRLETKELL

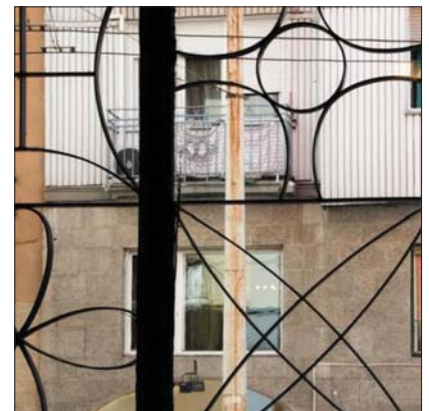
Albérletkell. Vegyünk lakást. Nincsrápéznünk. Kérékhitelt. Nemfogszkapni. Háthamégis. Nemérimég. Albérletkell.

Körütmentén. Aztúldrága. Inkábbzugló. Zuglónemjő. Miért nemjő. Túlmesszevan. Közélacég. Denemnekem. Akkorhova. Inkábbbújpest. Azmegnemszép. Vanottisszép. Nincscottsemmi. Akkorzugló.

Kétszobakell. Inkábbhárom. Kettőelég. Ésagyerek? Még-nincsgyerek. Demajdhalesz. Megyünktovább. Jóleszkettő.

Kétszázéért? Mit gondoltál? Hogyzelesőbb. Nemleszolsóbb. Háthamégis. Mitszólshhez? Csúnyaafal. Atfeshetjük. Inkábbmátsat. Okémátsat. Ezmostolsó. Szépazerkély. Kicsikonyha. Demégpontjő. Sokarezsi. Nemleszolsóbb. Próbáljukmeg.

Jóleszezitt. Szerintem is. Kellegújagy. Nézőnkholnap. Szőnyegiskell. Aztisveszünk. Holafazék. Milyenfazék. Aszéppiros. Adobozban. Nincsmárdoboz. Ottkellenni. Denincsmártóbb. Otthonmaradt. Hogyhogyotthon? Anyáméknál. Aznemotthon. Hátakkormi? Ezazotthon. Mégszoknikell.

Linner Bertalan-emlékkonferencia Beregszászon

Aligha akad olyan beregszászi, aki ne hallotta volna Linner Bertalan sebész főorvos nevét. Beregszászon született, a Beregszászi Magyar Királyi Állami Főgimnáziumban érettségizett kitűnő eredménnyel. A budapesti orvosi egyetemre felvételizett, 1911-ben avatták orvossá. Ezután fővárosi kórházakban és klinikákon dolgozott. Az első világháborúban harcéri sebészként vett részt, az orosz és az olasz frontokon nyújtott segítséget a sebesült katonáknak. A háború után Európa leghíresebb klinikái versengtek a kiváló fiatal sebészért, de ő a legkecsesetebb meghívásoknak ellenállva visszatért szülőföldjére, Beregszászra, és haláláig a Vérke-parti városban dolgozott. 60 éves sebészeti tevékenysége során több mint 46 ezer műtétet végzett, azokról pontos nyilvántartást vezetett. Az elsők között volt Európában, aki szív-műtétet hajtott végre. Munkásságát számos kitérővel ismerték el. Szívvel-lélekkel gyógyított, az emberi élet megmentését tartotta legfontosabb céljának. Sokoldalúságát bizonyítja, hogy szőlőtermesztéssel és -nemesítéssel is foglalkozott. Kedvtelésnéként zongorázott, néha asztaliteniszezett. Hobbija volt a fényképezés is. A kiváló sebész emlékét máig őrzik szülővárosában. Róla neveztek el az utcát, ahol a kórház található. Szülőházán és a gimnázium falán márványtábla őrzi emlékét, a kórház kertjében pedig közadakozásból mellszobrot állítottak a tiszteletére.

A Keresztény Értelmiségek Szövetsége (KÉSZ) beregszászi csoportja és a Beregszászi Római Katolikus Egyházközség szervezésében december 2-án emlékkonferenciát tartottak dr. Linner Bertalan születésének 130. évfordulója alkalmából. Az eseményen részt vettek az egykori sebészfőorvos rokonai, leszármazottai is.

A vendégek köszöntése után elsőként dr. Mélykúti Ferenc, Magyarország Beregszászi Konzulátusának ideiglenes ügyvivője szólta a jelenlévőkhöz. Kiemelte, hogy a jelenlegi kaotikus helyzetben szükségünk van olyan lelki és erkölcsi irányítóra, mint amilyen Linner doktor volt. Élete utat mutat számunkra: tudása, hite, alázata, hűsége, hivatása iránti elkötelezettsége olyan értékek, amelyekre mindenképpen érdemes odafigyelnünk.

Molnár János beregszászi római katolikus esperes-plébános arra hívta fel a figyelmet, hogy Linner Bertalan a legvadabb sztálini és az azt követő hrucsovi időkben naponta részt vett a szentmiséken. Minden műtétjét imával kezdte.

A Linner család nevében Lovas András

köszönte meg a szervezőknek, hogy majd 50 évvel a halála után összegyűjtötték a doktor szétszórta emlékeit, s a konferencia keretében az érdeklődők is megismerhették életét.

Dr. Duzsej Miklós nyugalmazott szakfőorvos, Beregszász díszpolgára hangsúlyozta: fontos lenne, hogy a mai fiatal orvosok Linner doktor szellemisége szerint gyarapítsák tudásukat, s mindig a legjobbra törekedjenek.

Ezután Gál Natália, a Beregszászi Megyei Magyar Drámai Színház színművésze elszavalta Reményik Sándor: *Halotti beszéd a hulló leveleknek* című versét.

A rendezvény további részében a jelenlévők közlebről is megismerkedhettek dr. Linner Bertalan

életével és munkásságával. Nedbál Klára, a Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium történelemtanára, Török Orsolya tanár, a KÉSZ tagja, Jakab Sándor, a Beregszászi Szent Vencel Borrend főpohárnoka, Jakab Eleonóra tanár, a KÉSZ elnöke, dr. Kész Margit néprajzkutató, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola docense érdekes előadásai révén betekintést nyerhettünk Linner Bertalan, az orvos, a szőlész, a keresztény ember mindennapjaiba, hallhattunk arról, hogyan őrizte meg alakját a nép emlékezete. Mindeközben a háttérben a vetítőlapon korabeli családi fényképeket láthattunk. Jakab Sándor egy „fontos orvosi szakkönyvet”, egy Bibliát ajándékozott a doktor úkunokájának, az orvostanhallgató Tóth Bertalannak. A konferencia anyagát kötetben is kiadták.

Felidézte a Linner Bertalannal kapcsol-

atos emlékeit dr. Nagy Károly sebész, nyugalmazott osztályvezető főorvos, Ukrajna érdemes orvosa, valamint Máté Magdolna, a doktor egykori páciense.

A felszólalások között Antal Diána, a Beregszászi Kodály Zoltán Művészeti Iskola tanára J. S. Bach: *F-moll prelúdium és fuga* című művét adta elő zongorán, Birta István pedig Erkel Ferenc: *Bánk bán* című operájából a *Hazám, hazám* című áriát énekelte el nagy sikerrel.

A konferencián a Linner Bertalan életét bemutató két molinó is átadásra került. A Beregszászi Központi Járási Kórház nevében Ivan Males főorvos, a Beregszászi Római Katolikus Egyházközség nevében Birta István vették át.

A Keresztény Értelmiségek Szövetsége beregszászi csoportjának október 27-i

ülésén határozatot fogadtak el a Linner Bertalan-díj alapításáról. Az elismerést minden évben olyan kárpátaljai keresztény értelmiséginek ítéli oda az öttagú kuratórium, aki felekezeti hovatartozás nélkül hűen gyakorolja, cselekedeteivel és tevékenységével a keresztény értékekhez igazodva szolgálja a közösséget. A díj dr. Linner Bertalan ábrázoló kisplasztika, íjf. Hidi Andre alkotása. 2017-ben a szövetség dr. Milyó Péternek, a Beregszászi Központi Járási Kórház baleseti sebészete osztályvezető főorvosának ítélte oda. A laudációt Jakab Eleonóra ismertette, a díjat Lovas Józsefné adta át a kitérővel.

A díjátadás után levetítették a *Linner doktor; egy nem mindennapi orvos története* című művészi dokumentumfilmet, amelyet Bundáné Fehér Rita és Bunda Szabolcs készített. A film valós eseményeket dolgoz fel, bemutatásra kerülnek a doktorról fennmaradt történetek, elbeszélések. A jeleneteket a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház színészei, valamint amatőrök és gyerekek játsszák. Linner Bertalan szerepében Fábian Istvánt láthatjuk. Ezenkívül a doktor barátainak, ismerőseinek, egykori betegeknek visszaemlékezéseit is hallhatjuk.

A rendezvény zárásaként a résztvevők felkeresték a doktor Sevcenko utcai egykori lakóházát és a kórház új épületszárnya előtt álló mellszobrát. Mindkét helyszínen elhelyezték a megemlékezés és tisztelet koszorúit.

A rendezvényt a Kárpátaljai Szövetség szeptemberi balatonföldvári találkozójának résztvevői is támogatták.

Szemere Judit

Húsvéti liba

A húsvéti hangulat, a várakozás mindig izgalommal töltött el, valószínű azért, mert a körülöttem lévő falusi népek készülődése, „csodavárása”, a feltámadás őszinte hite magával ragadott.

Édesanyám 2 éves koromban bízott rá nagyanyámra, és 1902-ben kintartogott Amerikába, mint később megtudtam New York-ig meg sem állt. Nem kis teljesítmény volt egy kárpátaljai, a Kárpátok lábánál megbúvó faluból, Nyizsnij Remetéről (Alsóremetéről) tényleges analfabétaként nekivágni a nagyvilágnak, hiszen a magyar és a ruszin nyelv ismeretén túl, illetve a keveréknyelv, a po-nasemu ismerete mellett a betűvetés és olvasás már nehezen ment. A nővéreim, a 2 évvel idősebb Ántja (Anna) és a 4 évvel idősebb Malvin fel sem fogták, hogy édesanyánk nem jött meg késő este a szokásos robotból, számunkra örökre eltávozott, rábízva minket nagyanyánkra, bábkára. A kézzel faragott primitív fábólcső ringatása, és a sirás elleni pálinkásruha – egy rongy pálinkába áztatott csücske – maradt meg emlékezetemben. Az ébrenlét és a valóság egyvelegéből álló, néhány évig tartó álom után rám köszöntött a húsvéti csodavárás. Feltehetően a pálinkás cuclinak köszönhetően fejlődött ki a szervezetemben a teljes immunitás az alkohollal szemben, aminek felnőtt éveimben – főleg a szovjet rendszerben – nagy hasznát vettem. Az alkohol nem hatott rám, nem tudtam berúgni, még a szalonspicceség állapotát sem volt módomban emiatt megtapasztalni.

A gyerekkori éveimet a húsvétek határozták meg, nem a karácsony, nem az újév, és nem az egyéb nagyon szép, bensőséges görögkatolikus ünnepek, hanem a húsvét. A húsvétek között az idő ólomlábakon járt, a csodavárás késő tavasztól kezdődött el, a falu szélén történő libalegelgetés egyhangú, monoton napjait a következő év húsvéti várakozása törte meg. A mezítlás évek, a libalegelgetés, a kántortanító mondái, meséi és nagyanyám álmodozásai és fantáziálásai Amerikáról, a lányáról öntudatra ébredésem óta belém égették a mesebeli világ megismerése iránti vágyat.

Folyamatosan fantáziáltam.

Amerika az általam elképzelt, de soha nem látott és soha nem kóstolt narancsoktól roskadozó fák és a rajtuk ugránczó majmok, és ugyanúgy elképzelt, de nem ismert papagájok, paradicsommadarak, pávák országa volt.

Ez volt a tündérvilág!

Gyerekkoromtól tudtam, hogy ezt a világot meg fogom ismerni, vágyódom oda, és találkozom édesanyámmal.

Kilenc-tíz éves lehettem, a húsvéti készülődés több hete tartó várakozásában és visszszámolásában a tavasz által hirtelen zöldbe borított rétek, mezők, dombok, lankák és a gyermekláncfű aranyával elkápráztató varázslat hatására elhatároztam, hogy az éjféle misét követően megvárom a hajnalt, tetten érem a csodát. Tudtam, hogy ha nem alszom el, akkor megtapasztalom a csodát, a feltámadást és a mennybemenetelt. Elképzelttem, hogy részese lehetek annak, ami csak az álmaimban létezett.

A húsvét előtti szigorú negyvennapos böjt nem volt nagy megpróbáltatás számomra, hiszen egész évben húst csak elvéve ettünk. A libákat nagyanyánk a várásokban adta el, tehát, malacra nem futotta, a húsvéti sonka, kolbász helyett sült liba volt a reggeli mise utáni ünnepi étkezés fő fogása. A lakoma napokig tartott, hiszen sovány, cingár nővéreim összeszűkülött gyomra és a minimális, napi egyszeri étkezéssel beérő szikár nagyanyám nem voltak képesek egyszerre kompenzálni a nagyböjt tudatos, önként vállalt szellemi, lelki és szervezeti megtisztulása utáni kalóriagazdag ételek iránti vágyamat.

A kétszobás, zsüpfedeles, döngölt földpadozatú parasztház konyhájában aludtunk mind a négyen, bábka és a három gyerek. A tisztaszoba a nem létező vendégeknek volt fenntartva, hiszen mindnyájan tudtuk, hogy egyetlenegy célt szolgált, édesanyánkat várja.

A szúrós, durva gapjú cserge általában azonnali álomba nyomott, de a húsvéti éjféle nagymise után magamra húztam a pokrócot, szilárd elhatározásomban, hogy nem alszom el, megvárom a pirkadatot, és tetten érem a csodát. A kemencében kisütött liba a tisztaszobában a szőrös deszkából ácsolt asztalon volt elhelyezve, hiszen itt mindig hűvös volt, esetenként a nyári nagy melegétől is itt találtunk menedéket. Nővéreim szokás szerint azonnal elaludtak, és kisvártatva bábka horkolása is kezdett álomba ringatni. Éreztem, hogy egy pillanat, és a kíváncsiságomat, szilárd elhatározásomat az álom agyonnyomja, így óvatosan kibújtam a cserge alól, és mezítláb beosontam a tisztaszobába. Tudtam, hogy az álom ellen a hideg a legjobb ellenszer.

A fehér konyharuhával letakart sült liba fantasztikus illata megcsapta orromat a félig nyitva hagyott ajtón keresztül, de még inkább akkor, amikor belétem. Az álom elszállt abban a szempillantásban, de ugyanabban a pillanatban ellenállhatatlan vágyat éreztem a liba – legalább – megtekintése, érintése iránt. Az ablakon keresztül beszűrődő holdfényben a hófehér konyharuha alatt is vizuálisan kitapinthatóak voltak a liba dús idomai. Álltam az asztal előtt, de a csodavárás elhatározását felülírta a kezem mozdulata, amivel óvatosan leemeltem a konyharuhát: ott pompázott előttem a másnapi húsvéti fejedelmi éték.

A további történésekre már nem volt ráhatásom, az akaraterőm elhagyott, és a két vézna kezemmel már meg is ragadtam a tepszi két lelőgő drótfülét, magamhoz szorítva az egész tálat.

Minden a forgatókönyv szerint történt, mely forgatókönyvet soha nem terveztem meg, nem gondolkodtam rajta, nem játszadoztam a gondolattal, de abban a pillanatban bevillant a kántortanító elbeszélése a falunkban valamikor élt holdkórosról, aki éjszakánként a házak tetején sétált, és mindenki tudta, hogy nem szabad rászólni, megijeszteni, felébreszteni, mert abban a pillanatban lezuhan és szörnyethal, világszerencsétlenséget zúdítva arra, aki elkövette az ébresztést. Egy pillanattal később már a fatornácon voltam, szorosan magamhoz szorítva a tepsit a sült libával, és már el is indultam a pajta irányába, amiben valamikor, megszületésem előtt, bábka elmondása alapján, vígan éldegélt két tehén. A pajtának támasztott létráról – mely útvonalat számtalanszor megtettem a pajta zsüpfedelének folyamatos javítása miatt – már fent is voltam a tetőn, és rákaporodtam a száraz ágakból összeeszkábált leszorító szerkezetre, a kalodára. A hold reflektorként világította meg a libát. A büntudat legkisebb érzékelése nélkül, egy mozdulattal letörtem a liba alsó combját, és szép komótosan elkezdtem majszolni. A jóízű falatozás mámorából a pajta alatti uttagas riasztott fel. Felismertem bábka rémülettel elfojtott hangját, és a szintén uttagó szomszédasszony természetes körvonalait.

A hír futótűzként terjedt a hajnali órákban, egyre több alakot véltem felfedezni szegényes udvarunkon. Mindenki suttagott, és ez egyenletes morajlássá alakult át, de jól kivehetőek voltak a folyamatos aggódások, figyelmeztetések: „csak fel ne ébresszék Gyulekot (a Gyula ruszinosított becézése), mert végünk van”. Belém hasított a felismerés, hogy az udvarban lévő falusi emberek nem attól félnek, hogy lezuhanok, és össze-töröm magam, hanem attól a veszedelemtől, ami őket éri. Magabiztosság öntötte el a tudatomat, és a kezdeti megriadás helyett megéreztem, hogy a lakmározást nyugodtan befejezhetem.

Így is történt, virradt mire szép komótosan jóllaktam, és ugyanúgy, ahogy feljutottam a pajta tetejére, szorosan magamhoz szorítva a tepsit, lemásztam, hunyorítva az alvást mimelve, a tornác padkájára téve a tepsiben maradt szétmarcangolt libát, lassan, a két kezemet előre nyújtva, csoszogva, több tucat szempár és rémült arc kíséretében bementem a konyhába, visszabújtam a cserge alá, és azonnali horkolásba kezdtem. A konyha pillanatokon belül emberekkel telt meg, hallva a határozott horkolást, egyre hangosabban tanakodtak és beszélgettek, hogy mitévők legyenek, mi a teendő, hisz bebizonyosodott, hogy Gyulek holdkóros.

Természetűl megáldott bölcsességével bábka meghozta a döntést, kitessékelte a népet, és hálát adva a Jóistennek, hogy szeretett unokája nem törte ki a nyakát, ellentmondást nem tűrő hangon kijelentette: Gyuleknak pihenésre és nyugalomra van szüksége, történt, ami történt, nem megy sehova, nem fog tenni semmiféle további óvintézkedést, reggel az egész család a szokásoknak megfelelően fog részt venni a misén.

Álomba szenderültem.

Bábka érdes keze ébresztett, végigsimította a homlokomat azzal, hogy ne késsünk el a reggeli miséről, elvégre húsvét van. Ez az ébresztés más volt, mint a többi, éreztem, hogy bábkával véd- és dacsözövétséget kötöttünk egy érintés által.

Nővéreim természetesen semmit nem tudtak, a templomban a mise utáni pászkaszentelésnél szembesültem, hogy a cicuberkével díszített fűzfavessző kosárban a hófehér kézi szőttes terítő csak egy helyen dudorodik ki, ahol a pászkát sejtettem, elmaradt a szokásos liba sziluettje.

A reggelinél, hozzám képest felnőtt nővéreim szomorúan konstataáltak, hogy ezen a húsvéton csak fél libára telt, feltételezték, hogy a másik felét bábka a piacon értékesítette. Ennek ellenére mindenki jóllakott, és szeretett nagyanyám soha nem említette az esetet sem a családban, sem a faluban.

Persze szóbeszéd, pletykák terjedtek arról, hogy megszállt a rossz, húsvét éjszakáján, a falu háztetőin mászkálók, és már felnőtt koromban orvosként visszatérve is többször visszahallottam, hogy a kíváncsi gyerekek húsvét éjszakáján folyamatosan a libaező Gyulekot akarják meglesni.

Néhai dr. Boksay Gyula visszaemlékezéseiből

Közreadta unokája, Benza György

Írói tehetségem

Mostanára már mindenki megtanult írni, hiszen számos lehetőség adódik rá. Ott van először is a golyóstoll, aztán az írógép vagy netán a számítógép, amely ott áll tétlenül. Ha van egy kis ideje az illetőnek, letörli róla a port, és hozzáfog az íráshoz, ahogy tettem én is. Ez nagyon jó időtöltés mindenkori, de különösen akkor, ha valami érdekes, fontos, emlék jut az ember eszébe. Ám közben ajánlatos odafigyelni, hogy ne sértse mások becsületét, érzelmeit. Az sem nagy baj, ha nem rendelkezik az illető írói képességekkel. Vagyis nem hivatásos író, hanem csak olyan „firkász”, mint amilyen én is vagyok.

Pár hónappal ezelőtt arra gondoltam, hogy talán unalmamban vagy más oknál fogva, ezt-azt megírok, ami elsősorban a valóságának szeretne megfelelni, nem pedig irodalmi műnek vagy alkotásnak szánom. Következzen akkor az alábbi írásom, amellyel szeretnék felidézni emlékeimből néhányat, most, amikor már túl vagyok a nyolcadik x-en.

Kezdem azzal, hogy az 1938–1939-es években a magyarok elfoglalták Kárpátalját. Bátyám akkor már befejezte a gimnáziumot, és munkát vállalt a viznicei jegyzőségen mint díjnok. Otthon többször esett szó a fakitermelésről és az erdő újratelepítéséről. Nagyon kíváncsi voltam az egész folyamatra, így aztán többször rimázkodtam a bátyámnak, hogy vigyen el egyszer a helyszínre.

Gyerek voltam, úgy 9-10 éves lehettem 1939–1940 táján, amikor a bátyám elvitt magával, hogy megnézzem a fakitermelést. A bicikli vázon ültem, a kormányba fogózkodtam, s a hegyek felé vettük az irányt. A testvérem a biciklit otthagya a viznicei jegyzőségen, ahonnan még legalább három órát kellett gyalogolni a hegyek közt, erdei köves-sáros úton. Csak gyalog vagy esetleg lovas-ökrös szekérral, de azzal is nagy nehezen lehetett megközelíteni ezt a helyszínt. Megérkeztünk az egyik nagyon meredek hegy völgyébe, ahol egy hatalmas farakás tárult a szemünk elé. A rönkök száraz riznyákon (vályúkon, csúszdákon) egymás után, nagy sebességgel csúsztak a magas hegyről a völgybe, ahol aztán nagy ívben repültek-zuhantak egymásra. További félórás gyaloglás után aztán még ennél is magasabb farakást láttunk, ami vizes riznyákon jutott ide. Innen már vagy lovas-ökrös szekéren szállították tovább, vagy vízi úton, ha bőséges víz volt a patakban.

Az erdőt 50-100 méteres sávokban vágták, vízszintes a hegyen keresztül, így a megmaradt erdősávok megvédték a kivágott részt az eróziótól. Akkoriban traktorok még nem rongáltak a hegyeket. Nem tudtam eleget csodálkozni és bámulni a látottakon. Most, a mai korban, a 90-120 évvel ezelőtti fakitermelést akár művészetnek is lehet nevezni. Hiszen a vályúk, különösen a vizes vályúk felépítése nagyon igényes munka volt, és azokon a fa leszállítása a völgybe megvédte a hegyeket az eróziótól. Két-három év elteltével újra kizöldültek a hegyek, a fiatal tölgy-, bükk- és fenyőcserjék jóvoltából.

A favágók fából építettek kunyhókat, és családostól ott, a helyszínen laktak a fakitermelés idején, hiszen a falvak több tíz kilométerre voltak innen. Akadtak köztük sváb családok Németországból és ruszin – hucul – családok Turja Bisztrából (Turjasebes). A férfiak pirkadtától napnyugtáig dolgoztak a magas, meredek hegyeken. Ebédet a lányok, asszonyok vittek fel a hegyre, a völgytől esetenként akár 2-4 kilométer távolságra is.

Amikor közeleedtünk bátyámmal a kunyhóhoz, asszonyok fogadtak, és behívtak minket az egyik ideiglenesen felépített szűk kuckó-lakba, ahol deszkából tákolat asztal, lóca, priccsek és polc volt, az egyik sarokban pedig bádogból készült tűzhely állt. Az asszonyok és a lányok, akik hamar összegyűltek körülöttünk, nagyon kedvesek és vendégszeretők voltak. Mint mondták, ők szabad idejükben kézimunkáznak, horgolnak, varrnak, makramézna. Különösen szépen ki tudnak hímezni szoknyákat, kendőket, férfi és női ingeknek a gallérját, mandzsettáit, ruszin (hucul) és sváb motívumokkal.

Egy kis beszélgetés után egy nagyon szép és helyes hucul kislány levett a fapolcra egy lenvászonból szépen kivarrt, kivasalt inget, és odaajándékozta a bátyámnak. Úgy vettem észre, hogy az ing már előre a bátyámnak volt elkészítve, aki nagyon szép fiú volt, ragadtak rá a lányok, mint a legyek a mézre.

1941 elején már nem olyan formában ugyan, mint a korábbi időkben, de még тұrhető volt az élet. 1941. június 21-e után azonban, ahogy megkezdődött a második világháború, már nagyon rosszul kezdtek menni a dolgok.

1944 őszén a Szovjet Hadsereg elfoglalta Kárpátalját. Az új hatalom, amit csak tudott, mindent elvitt innen, köztük a faanyagot is. Vágták a fenyő-, bükk-, tölgyerdőket, kopasszá téve a hegyeket, feltúrva a talajt. Elképesztő módszereket alkalmaztak, hernyótalpas traktorokkal húzták le a rönköket a hegyekről a völgybe, összezúzva a földet, és ennek nyomán az esőzések idején a víz magával sodorta a feltört talajt, ami által újabb természeti károk keletkeztek. A gépek (traktorok) is rongálódtak, a helybeli munkások kárára. Az ilyen hozzáállás után nagyon sok időnek kellett eltelni, hogy újra betelepüljön az erdő ezeken a hegyeken. A lezúduló vizet az esőzések idején nem volt, ami feltartsa. A traktorok okozta károk nyomán földcsuszamlások keletkeztek. A rohamos erdőirtásnak, a talaj feltúrásának az lett a következménye, hogy az esőzések nem csak a talajt vitték magukkal a hegyekből, hanem árvizeket is okoztak úgy Kárpátalján, mint Magyarországon.

Ebből az időből eszembe jut egy történet. Gyűlést tartottak az egyik erdészetrél, és a megyei párttitkár erőteljesen utasította a munkásokat, meg az erdészet vezetőségét, hogy többet termeljenek, mert nem teljesül a terv, közben meg sok a törött gép. Pedig ez utóbbi dolgon nem volt mit csodál-

kozni, hiszen a gépkezelők egy-két hetes vagy jobb esetben egyhónapos kiképzésen vettek részt, tehát alig értettek valamit a traktorhoz. Ott volt azonban Iván, aki talán hat elemít ha végzett, de kiváló szerelő volt, értette a dolgát!

Ezen a gyűlésen aztán a gépszerelő Ivánt is emelvényre szólították, akinek elkészítették papíron a felszólalást oroszul, (pedig eddig ruszin nyelvű iskolában tanult). Iván elővette a papírt, és elkezdte olvasni, ami nagyon nehezeze esett, inkább szótagolt és betűzött a papírból, emígyen:

– „Elv-tár-sak! Le-nin elv-társ, meg Sztálin elv-társ”... (az olvasástól izzadni kezdett, és gyöngyözött a homloka). Erre a párttitkár közbeszólt:

– Iván, ne olvass, hanem a saját szavaiddal mondd el!

Iván összegyűrte a papírt, a nadrágja zsebébe dugta, és látható megkönnyebbüléssel így folytatta:

– Hát, azt akarom mondani: minden f.sz gépszerelő akar lenni! Széjjel szedni a gépeket van kinek, eldobálni az alkatrészeket van kinek, de azután nincs az a p...a, aki összerakja azokat a gépeket! Mi a fa...”

Iván tovább akarta volna folytatni a mondanivalóját, de a párttitkár megszakította a felszólalását:

– Iván, ne így! Ne ilyen fajtalan szavakkal, inkább olvasd mégis tovább a papírból!

Iván egy kis ideig habozott a szószerző mögött, bele-benyűlkált a zsebébe, sok időbe telt, mire elővette a papírt újra, de az már nagyon össze volt gyűrve. Megpróbálta kisimítani, de nem sikerült. Bizonytalanul rápillantott a papírra, aztán körülnézett a résztvevőkön, majd fejét lehajtva lelépett a pódiumról, és visszaült a helyére. A teremben csönd volt, csak valahol a hátsó széksorokban, hogy a prezídiumból ne vegyék észre, sugdolóztak valamit egymás között az emberek...

Tovább gondolva a fenti történetet, az is megfordult a fejemben: lehet, hogy talán nem csak Ivánnak kellene félreállni. Esetleg ezt kellene tenni – velem együtt – az írók némelyikének is. Nem lenne jobb, ha az én papíromat is, amelyikre e sorokat írtam (és a többi írományomat is) jól összegyűrném és eldobnám, mint ahogy azt Iván, a gépszerelő tette. Hogy utána senkinek se legyen kedve még egyszer elolvasni.

De, jobban belegondolva, mégiscsak jó, hogy vannak írók és költők! Olyanok, amilyenek. Mindenki, akinek kedve telik, csak hadd írjon! Na, persze talán ma nem „teremnek” olyan nagyok, mint Shakespeare, Lev Tolsztoj, Arany János, Petőfi, Puskin, és nem is sorolom tovább, de mégiscsak vannak nagyon jó írók a kortársak között is! Szórakoztató, tanulságos, kiváló olvasnivalókat írnak. Érdemes, sőt el kell olvasni munkáikat, még talán az olyanokét is, mint én vagyok. Nem tartom magam írónak, csak a saját kedvemre írogatok, olykor hibásan és „csehül”, de hitelesen!

Nagyon eltérek az íróktól abban is, hogy ők a műveiket kiadják folyóiratokban, újságokban, míg én csak a saját kedvemre írok. De ha lenne valaki, aki lektorálná az írásaimat, és elhelyezné az arra érdemeseket valamelyik folyóiratban, azt szívesen fogadnám. Akkor talán kiderülne, hogy van-e írói tehetségem.

Hudák Rudolf

Szabó Imre: „... nekünk, magyar színészeknek a magyar kultúrát ápolni és továbbadni kötelességünk”

Sokszor olvashattak már lapunk hasábjain a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház előadásairól, színészeink fellépéseiről. Most egyiküket, Szabó Imrét mutatjuk be közelebbről. Már beszélgetésünk elején kiderült, hogy – mint általában a színészek – víg kedélyű, tréfálkozó, őszinte ember. Hivatását komolyan veszi, amikor színpadon van, nem létezik számára semmi más, csak az általa alakított karakter. A színház mellett a családja a mindene. Szabadidejében barackültetvényén serénykedik, horgászik vagy a lurkókat edzi a focipályán.

– *Hogyan emlékszik vissza gyermekkorára, milyen kissrác volt?*

– Allítólag jó gyerek voltam, amit én nem hiszek. Tősgyökeres nagymuzsalyi vagyok, velünk szemben volt a klub, annak az udvarán egy kis futballpályája, én azon nőttem fel. De csak azután mehettem ki a pályára, ha megtanultam a leckémet, szedtem gaszt a nyúlak, és megfőztem a darát a dísznőnek. Igyekeztem mindent gyorsan elvégezni, hogy mihamarabb mehessek. Bepakoltam két szelet zsíros kenyeret, és sötétig rúgtuk a bőrt. Főleg nyáron este tízig nemigen láttak otthon.

– *Mégsem futballista lett...*

– 14 éves koromban játék közben eltört a sípcsontom, négy hónapig volt gipszben a lábam. A szüleim tudtán kívül ezután is leszöktem a pályára, míg egyszer megint úgy megrúgtak, hogy lesántultam. Am hobbiszinten a mai napig focizgatunk, többnyire a kollégákkal.

– *Hogyan csöppent a színi világba?*

– Mint a kollégák nagy többségére, rám is Vidnyánszky Éva néni figyelt fel. Minden nagyobb eseményre, emléknapi összejáratott egy műsort, mi ezeken felléptünk, szavaltunk. Szavalóversenyeken is részt vettem, sorban jöttek a helyezések, és egyre több helyszínről tértem haza győztesként. Tizedikes voltam, amikor Petőfi Sándor *Az apostol* című írását színpadra alkalmaztam, azt Vidnyánszky Attila is megnézte, tetszett neki, akkor döntöttem el, hogy színész leszek. Ezután Attila is elkezdett velem foglalkozni, ennek köszönhetően sikerült felvételt nyernem a Kijevi Színművészeti Főiskolára, és közben a Budapesti Színház- és Filmművészeti Egyetemen is tanultam háromszor három hónapot. Ennek befejezése óta dolgozom, dolgozunk a beregszászi színházban immár több mint húsz éve.

– *Gyakorlatilag az összes előadásban láthatjuk. Van olyan alakítás, amely közel áll a szívéhez?*

– Én inkább a vígjátékokat szeretem.

Nagy kedvencem a *Nem élhetek muzsikaszó nélkül* című darab, pedig nem nagy szerepem van benne, az első 25 percben

alakítom Viktort, van néhány mondatom, éneklek egy számot, és ennyi. A másik nagy kedvenc a *Liliomfi*. Ebből eddig legalább 280 előadásunk volt. A gazdag Kányai fogadóst játszom a darabban, ez a karakter is nagyon közel áll a szívemhez. Egy idő után azonosulunk a szereppel, és ha álmunkból felébredtünk, már akkor is jön a szöveg, nem lehet elfelejteni. A *Csongor és Tündében* Balga szerepében lubickoltam, nagyon rátapintottam a karakterre, azt is szerettem. Legújabbam pedig a

Gerendákban András atyát személyesítettem meg, az is nagyon jó.

– *Könnyen megy a szövegtanulás?*

– Nem. Vannak kollégák, akik a kisujjukból kirázzák, például Sötér István

vagy Ferenci Attila. Én sajnos nem ehhez a csapathoz tartozom. Nekem sokat kell küszködni a szöveggel, András atya szerepét például másfél hétig tanultam. Reggelente tudok csak tanulni, olyankor fog az agyam. A család ilyenkor még alszik. Nyáron például kiülök a teraszra, a kávé, a

cigi mellettem, és tanulom a szöveget.

– *Maximalista?*

– Igen. Amikor színpadon vagyok, semmi más nem létezik. Ha nem így lenne, az nagyon rossz lenne. Mi, színészek, megszoktuk, hogy éjszakai madarak vagyunk, az előadások is az esti órákban kezdődnek, ezért amikor van egy déli előadás, mondjuk mese a gyerekeknek, az számomra elég nehéz. Ugyanis alig térek magamhoz, máris játszani kell. De arra figyelünk, hogy a fáradságot a közönség ne lássa.

– *A halogatás befér ebbe a szakmába?*

– Ha a kérdés az, hogy szoktam-e halogatni, a válasz, igen. Szövegtanulás terén nagyon lusta vagyok, ritka, amikor időben „bevégom”. Na, erről kellene magam leszoktatni, és akkor a színpadon sokkal egyszerűbb lenne a dolgom.

– *A hosszú évek alatt egy nagy családdá kovacsolódtak. Van olyan kollégája, akivel a munkakapcsolat barátsággá alakult?*

– Igen, Ferenci Attilával. Régi nagy barátság van közöttünk, folyamatosan összejárunk, együtt nyaralunk, kirándulunk, oda-vissza komák vagyunk. Azzal szoktunk viccelődni, hogy egy-egy hosszabb turné alkalmával többet alszunk együtt, mint az asszonnyal! Megfőzzük egymásnak a kávé, elkészítjük az ebédet, kiegészítjük egymást. Nagyon értékes dolog, ha a mai világban van az embernek egy ilyen jó barátja.

– *Jó emberismerő?*

– Igen, és inkább megfigyelő. Ha beülünk egy kávézóba, figyelem az

embereket, előre tudom, ha valaki például tüzet kérni jön oda. Egyébként hamar kiismerem az embereket, és bármilyen hihetetlen, tanulok is tőlük. A karaktereket elraktározom, hogy valamikor elővehessem. Volt rá eset, hogy tizenöt éves figurát vettem elő. Szoktunk viccelődni a kollégákkal, hogy „Te találkoztál már a szerepemmel?” „Nem!” „Hát, még én se láttam!...”

– *A nagy színészek közül van példaképe?*

– Robert De Niro. Szeretem a gengszterfilmeket, a *Keresztapát* már nagyon sokszor láttam, és amiben De Niro játszik – és nagyon sok ilyen van –, azokat szívesen nézem. A napokban néztem meg a közel négyórás *Volt egyszer egy Amerika* című bűnügyi drámát, amelynek főszereplője is a kedvenc színészem.

– *A családról néhány szót.*

– Tizenöt éve vagyok házas, a fiunk, Levente nyáron lesz tizenéves, a lányunk, Dóra pedig most volt négyéves. Feleségem alsós tanító a Muzsalyi Középfiskolában.

– *Valamilyik gyerek hajlik a színészetre?*

– Mindkettő. Levente a Gerendákban játssza Jósika fiát, tehát hajlik a színművészet felé, de én nem szeretném, ha színész lenne. Ha valakiből még színész lehet a családból, az a kislányunk, hiszen folyamatosan színészkedik. De Leventéhez visszatérve, vele kapcsolatban van egy jó sztori, amit szívesen elmesélnék.

– *Kíváncsian hallgatom.*

– A Liliomfit játszottuk, Levente akkor még csak hatéves volt. A második felvonásnál tartunk, én mondom a szöveget, és érzem, hogy a nézők nem engem figyelnek, egészen másfelé néznek. Ezekben a percekben oldalt szalonnáznak meg hagymáznak a muzsikások, az én fiam megéhezett, semmi gond nélkül odament, elvett egy szelet kenyeret, szalonnát, hagymát, és hozzálátott a falatozáshoz. Nem mindenki tudta, hogy ő az én fiam. De az egész közönség nevetett azon, amikor azt mondtam: ha megcsömörlik a gyerek, nagyon kikaptok. Öt percig nem is tudtuk folytatni az előadást. A slusszpoén viszont az volt, amikor otthon a gyerek azt mondta: „Apa, igaz, hogy ma lejátszottalak a színpadról?” „Hát persze, hogy igaz, gyermekem.”

– *Van hobbjaja?*

– A szabadidőmet is igyekszem hasznosan tölteni. Van egy nagy barackosom, amit a szüleimtől örökölttem, tehát van mit csinálnom: a kiöregedett vagy a kipusztult fák helyére fiatal csemétéket ültetek, és így tovább. Tavasszal rengeteg időt töltök a kertben, de ami igazán kikapcsol és megnyugtat, az a horgászás. Ezt nem úgy kell elképzelni,

hogy több kiló hallal térek haza, jó, ha a macska jóllakik. Emellett az iskolai futbalcsapatot edzem.

– *Ha újrakezdehetné, van, amit másképp csinálna?*

– Nincs. Ugyanazt a nőt venném feleségül, mert szeretem, a két gyereket imádom, és ők is engem, ugyanúgy színész lennének, és nem mennék el innen sehova. Bár nem esküdtem hűséget Kárpátjának, idevaló vagyok, és úgy hiszem, hogy nekünk, magyar színészeknek a magyar kultúrát ápolni és továbbadni kötelességünk.

Hegedűs Csilla

„Szavad tiszta legyen,
mint fénylő köveken a rohanó patak”

Emléktáblát állítottak Horváth Gyulának

A közelmúltban Csetfalván emléktáblát avattak a falu szülőtte, Horváth Gyula költő, tanár tiszteletére. Horváth Gyula verseiben az örök emberi értékek fontosságára hívta fel a figyelmet, magyartanárként több mint 30 éven át igyekezett megismertetni a diákokkal kultúránk legjavát.

Az avatóünnepségre a faluház udvarán került sor. Sokan eljöttek tisztelni Horváth Gyula emléke előtt: egykori kollégái, rokonai, tisztelői, a kárpátaljai magyar irodalmi és művelődési élet jeles személyiségei.

Az egybegyűlteket Tóth Natália, a csetfalvai községi könyvtár vezetője köszöntötte, majd átadta a szót Dalmay Árpádnak, a táblaállítását támogató Beregszászi Alapítvány kuratóriumi elnökének, aki az általa irányított szervezet feladatairól beszélt. Mint mondta, kötelességüknek tartják megőrizni és ápolni minden olyan híres magyar személyiség emlékét, aki valamilyen módon nyomot hagyott Beregszász és a környező települések életében. Ebben a munkában kettős cél vezérli őket: egyrészt ily módon is erősíteni kívánják a helyi magyarság nemzeti identitását, növelni önbecsülését, másrészt felhívni a többségi nemzet képviselőinek figyelmét arra, hogy e tájnak gazdag történelmi múltja van, és igen sok egyszerű ember járult hozzá a szellemi kincsek gyarapításához. Kézszelvényként is hozott: a Beregszászi

Alapítvány a tagság jóvoltából száz kötet könyvvel gazdagította a csetfalvai könyvtár állományát.

Nagy Zoltán Mihály József Attila-díjas író Horváth Gyula költői munkásságát elemezve

hangsúlyozta: verseiben hitet tesz az örök értékek mellett, ezért művei maradandók.

Dupka György, a Magyar Értelmiségek Kárpátaljai Közösségének (MÉKK) elnöke, az Intermix Kiadó igazgatója a Horváth Gyulával kapcsolatos emlékeit idézte fel. Megtudhatjuk, hogy a költő versei megjelentek többek között a *Kárpáti Igaz Szó* irodalmi mellékletében, valamint a *Vergődő szél* című antológiában.

– Nemzedékeket tanított az irodalom szeretetére, bennünket, pályatársait pedig arra, hogy becsüljük meg szülőföldünk értékeit – hangsúlyozta Füzesi Magda költő, majd felolvasta Horváth Gyula egyik versét.

Az ünnepségen a helyi iskolások a költő műveiből összeállított műsorral kedveskedtek a jelenlévőknek. Az emléktáblát Tóth Natália és Dalmay Árpád leplezték le.

Sz. J.

Kárpátalján járt a Kárpát-Haza OperaTúra

„Egy fél év, és újra itt leszünk”

A magyar kormány támogatásával turnézó Magyar Állami Operaház második nagy körútjának első állomása Ungvár volt. Február 6-án illetve 7-én Lehár Ferenc *A víg özvegyének* balettváltozatát játszották el és Erkel Ferenc *Hunyadi László* című operáját mutatták be.

A különleges esemény színhelye a Juniszty Sportszarnok volt. Az est az ukrán és a magyar himnusszal kezdődött, majd Buhajla József, Magyarország ungvári főkonzulja felvezette a remek előadást.

– Örülök, hogy az Operaház első két előadásának Ungvár adhat otthont, és annak is, hogy az első történet a diplomata életét mutatja be egy kicsit másfépp. Azt gondolom, napjainkban is lehet tanulni a két ország kapcsolatát jellemző darabból, bízom abban, hogy a február 7-i kétoldali találkozó eredményes lesz az országaink vezetői között, és mindenképpen előre tudunk lépni – mondta a főkonzul. – Kárpátalján sokszínű a nemzetiségi összetétel, és mégis békésen tudunk egymás mellett élni – zárta nyitóbeszédét Buhajla József, és köszönetét fejezte ki a város, valamint a megye vezetőinek az est megvalósulásához nyújtott segítségükért.

Ókovács Szilveszter, a Magyar Állami Operaház főigazgatója köszöntőjében kiemelte:

– Amikor 1884-ben a magyar nép egyetlen és első operaházát felavatták, az építkezéshez minden akkori magyar területről érkezett anyag, munkaerő és tudás. Innen datálódik az a tartozástudat, hogy ezt az adósságot nekünk egyszer törleszteni kellene – jegyezte meg a főigazgató. – Itt vagyunk tehát, hogy most kicsit visszadjunk abból, amit az ősköztől kaptunk innen, Ungvárról is. A nézőtér nemcsak magyarok ülnek, hanem a többségi nemzethez tartozók is eljöttek, a mi színpadunkon is fellép ma 4 ukrán, 5 orosz a számos magyar művésszel közösen – hívta fel a figyelmet Ókovács Szilveszter, és mindenkinek emlékeztetés két estét kívánt.

A házigazdák részéről Olekszandr Petyik, a Kárpátaljai Megyei Állami Közigazgatási Hivatal alelnöke szólt a megjelentekhez.

– Ez egy igazi esztétikai ünnep, ajándék a vendégektől, amikor a Magyar Állami Operaház legjobb előadójának alakításában élvezhetjük a világ zenéjének egyik kincsét. Majd Hennagyij Moszkalj üdvözlétét tolmácsolva elmondta: a két előadás a barátság valós megnyilvánulása is népeink között, amelyek ezer éve élnek itt békében, barátságban, közösen fejlődve.

– Erőfeszítésekre van szükség egy klasszikus mű magas színvonalú előadásához, mint ahogyan ahhoz is hatalmas erőfeszítés kell, hogy megvédjük a népeink közötti barátságot az utcai huligánoktól, akik neveletlenek, nem ismerik az elődjeiket, s nem tudják, mit adhatnak tovább utódaiknak, s megvédjük azoktól a huligán országoktól is, amelyek semmibe veszik a nemzetközi jogot, és nem kívánnak a civilizált törvények szerint élni – zárta gondolatait az alelnök.

Ezután a színpadot birtokukba vették a művészek. Az első estén Lehár népszerű operettjének, *A víg özvegynek* a balettváltozatát

mutatta be a Magyar Nemzeti Balett három felvonásban. A koreográfiát a brit Ronald Hynd készítette 1975-ben az Ausztrál Balett megbízásából, és azóta töretlen sikerrel játsszák. Magyarországon 2014 februárjában az Erkel Színházban mutatták be.

A történet 1905-be, Párizsba repít minket, ahol a pontevdrói nagykövetségen áll a bál. Az országot fenyegető államcsőd borzolja a diplomata idegeit. Egyetlen reményük, hogy tőkéhez jussanak: egy dúsgazdag özvegyet összeházasítani korábbi szerelmével. Erre azonban a nagykövet házassága megy rá. A népes szereplőgárda soraiban láthattuk Kozmér Alexandrát, Felméry Lilit és Oláh Zoltánt. Mindkét előadás karmestere Kollár Imre volt.

A második estén Erkel Ferenc nemzeti operája, a *Hunyadi László* csendült fel olyan művészek közreműködésével, mint Miklósa

Erika, Rálik Szilvia és Kiss B. Attila. A darabban két kárpátaljai származású művészt is hallhattunk. A beregszászi születésű Csobolya József, az operaház énekkari művésze, tenorista, 2011 óta tagja az intézménynek.

– Végtelenül nagy dolognak tartom, hogy egy nemzeti operát elhozhattunk a kárpátaljai embereknek. Még Magyarországon is, akár Nyíregyházáról felutazni egy családnak a fővárosba megnézni egy operaprodukciót, az nem kis költség. Most ezt a csodát elhozhattuk Kárpátaljára – jegyezte meg Csobolya József, és megragadva az alkalmat köszönetet mondott a fenntartó minisztériumnak, valamint az Operaház vezetőségének.

A másik földink, Hajdú Diána Nagyszőlősen született. Ő 1991 óta él Magyarországon, ott kezdte el a tanulmányait, és mint mondta, görögnyelvű úton, 2008-ban került az Operaházhoz.

– Fantasztikus élmény és különleges érzés a szülőföldön, hozzátartozók előtt szerepelni – jegyezte meg Diána az előadások közötti szünetben.

Ókovács Szilveszter főigazgatótól megtudtuk, két olyan darabot választottak, amely a magyar mellett a más nemzetiségű helyi közönséget is megszólíthatja, és megadja a választás

lehetőségét is, hiszen műfajilag és hangulatát tekintve is nagyon különböző előadásokról van szó: egy felhőtlen szórakozást ígérő balettről és egy tragédiáról.

– Amikor 2017 júniusában be kellett zárni az Operaház felújítás miatt, az erőforrásaink a fele szabad lett. A turné szervezésekor fontosnak tartottuk, hogy a produciókat teljes létszámú, hiánytalan fellépő gárda adja elő. Ez azt jelenti, hogy 12 kamionnal és 12 autóbusszal, mintegy 400 méter hosszú konvojval indultunk a közel négyszáz fős csapat. Abból kiindulva, hogy minél többen elférjenek, le kellett mondani a színházakról, és az előadásokat sportszarnokokban tartjuk 70-70 fős zenekarral és énekkarral, 100 fős balettszettel – tette hozzá és megjegyezte:

– Még nem voltam olyan otthonosan rendezett helyen, mint itt, önöknél. S ahogyan már említettem, a mi operaházunkhoz önök is hozzátartoznak, hiszen Podmaniczky Frigyes ragaszkodott ahhoz, hogy az Operaház építésénél magyar iparosok és művészek dolgozzanak. Háromszéki, erdélyi gerenda tartja a tetőt, és ha utánanéznénk, biztos lenne valami innen, Kárpátaljáról is. Korábban soha nem tudtunk sehová elmenni. De tavaly őszel Erdélyben 16 előadást tartottunk.

A mostani utunk egy nagy tartozás lerovása, de egy fél év, és újra itt leszünk! – osztotta meg lapunkkal nagy tervét a főigazgató. – Szeptemberben Beregszászon Puccini *Turandot* című operáját mutatjuk be.

Popovics Pálnak, a Kárpátaljai Magyar Cserkészszövetség elnökének, aki a kárpátaljai szervezés egy részét bonyolította, az Operaház egyik munkatársa a jóbarátja.

– Amikor kiderült, hogy a társulatnak több ideje van mozogni, nagyon megörültünk, hogy a külföld, az gyakorlatilag belföld, vagyis az egykori Magyarország területe. Szórólapp és plakát nélkül rövid időn belül elkelt közel 1000 jegy. A sportszarnokban a Kárpátaljai Magyar Diákok és Fiatal Kutatók Szövetségének 10 tagja segített a hosztesszmun-kában, szétrakták a székeket és az ajándékcsoomagokat. Szép csapatmunka volt, és kizárólag örömet láttam az emberek szemében – mondta Popovics Pál.

A megvalósításhoz nyújtott segítségért köszönet illeti Magyarországon Ungvári Főkonzulátusának munkatársait a kamionok határon való zökkenőmentes áttűrtetéséért, Orosz Ildikót, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola rektorát és Keszler Sztellát, az Ungvári 10. Számú Dayka Gábor Középiskola igazgatóját a székek, Molnár Sándor vállalkozót a villanyzongora és erősítő biztosításáért és mindenkit, aki hozzájárult a csodálatos előadások kivitelezéséhez.

A Kárpát-Haza OperaTúra karavánja Kárpátalja után a Felvidék városait, Kassát, Érsekújvárt és Pozsonyot kereste fel, majd Délnek fordult, hogy a Délvidék és Őrvidék határ menti városaiiban varázsolja el a közönséget két-két napra.

Rehó Viktória

Megrázó film a kárpátaljai magyarság sorstragédiájáról

A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség a magyar kultúra napja alkalmából nem akármivel kedveskedett a tagságának: a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola átriumában bemutatták *A sátán fattya* című filmet. Az alkotás Nagy Zoltán Mihály regénye nyomán készült Zsigmond Dezső rendezésében. A főszereplőt Tarpai Viktória, a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház színművésze alakította.

Mielőtt kezdetét vette volna a vetítés, Brenzovics László köszöntötte a megjelenteket. A KMKSZ elnöke kiemelte: különleges alkalmon gyűltek össze a magyar kultúra napja apropóján. A film különlegességét az adja, hogy a szerző is, a szereplők zöme is kárpátaljai.

A történet a II. világháború végén egy kárpátaljai kis faluban játszódik, és Tóth Eszter (Tarpai Viktória) fiatal lány szenvedéseit mutatja be. 1944-et írunk, háború van, orosz megszállás. Esztert több orosz katona is meggyalázza, aki ezután már sosem mosolyog, sosem veszi le a gyászruhát. Öngyilkossági kísérlete nem sikerül, így megszüli a gyalázatban fogant fiúgyermeket, akit sokáig a kezébe sem vesz. Gyermekkori szerelmének sem kell, a falu is kiutasítja, elveszti a reményt is...

A jeleneteket a nyíregyházi skanzenben vették fel.

Zsigmond Dezső lapunknak elmondta: 10–12 évvel ezelőtt kezdett foglalkozni a témával, amikor Balogh Géza barátja, a film társ-forgatókönyvírója a kezébe adta Nagy Zoltán Mihály remekművét. Elgondolkodott azon, hogy hogyan lehet ezt a csodálatos írást átültetni filmbe. Másfél évvel ezelőtt láttak hozzá a forgatáshoz. Mivel a történet több évszaktot is felölel, ezért az elhúzódt. Egy kicsit eltértek a regénytől, viszont csak annyira, hogy vissza is tudjanak kanyarodni hozzá. A casting során sok-sok színész szóba került. Tudatosan kárpátaljai színészeket választottak. Elképesztő volt a fegyelmük, az alázatuk, a munkabírásuk. Tarpai Viktória mellett Szűcs Nelli, Trill Zsolt, Kristán Attila is szerepelnek *A sátán fattya*ban. Biztosak voltak abban, hogy ők különös szeretettel és erővel, mindent beleadva, vagy talán még annál is többel segítik a film létrejöttét.

– Kiknek ajánlja az alkotást?

– Minden érdeklődőnek. Azok, akik átélték a filmben megörökített korszakot, egyre kevesebben vannak. Nagy örömünkre az Uránia Filmszínházban és az azt követő vetítéseken is sok középkorú és sok fiatal volt jelen, akik kíváncsiak erre a szörnyű, kemény, fájdalmas korszakra, amelynek létkörét kell hogy visszaadja az alkotás.

Az első olyan kárpátaljai filmet láthatuk, amelynek a témája is kárpátaljai. A rendező megtalálta azt a történetet, amely a legjobban bemutatja vidékünk magyarságának sorstragédiáját. Nagy Zoltán Mihály kisregénye a kárpátaljai magyar irodalom egyik legnagyobb teljesítménye. Tóth Eszter sorsa, fájdalma, szenvedése láttán nem maradt szem szárazon.

– Nehéz volt azonosulni Eszter alakjával? – kérdeztük a főszereplőt.

– Tóth Eszterrel tulajdonképpen sok évvel ezelőtt „találkoztam” már. Ugyanis a film elkészítése előtt pár évvel született egy monodráma a regényből, amelyet én adtam elő a színpadon. A forgatás közben nem is gondolkodtam, csak úgy jöttem a jelenetek, s jött az érzés is velük.

– A filmben Eszter bánatában kútba ugrik. Arra lennék kíváncsi, dublőr játszott-e a jelenetet, vagy bevállalta?

– Úgy volt, hogy dublőr lesz majd helyettem, de én azt mondtam, nem szeretném, mert a jelenetnek az a folytatása, hogy édesapám kiment a kútból és bevisz a házba. Úgy gondoltam, ha az elejét nem én csinálom, akkor nem tudom hitelesen eljátszani a végét sem. Kaptam egy bú-

váruhát, amit a nagy hálóing alá vettem fel, leeresztettek a kútba, tűzoltócsőből engedtem meg a vizet, és kint plusz még leöntöttem egy vödör vízzel. Ezt az októberi jelenetet legalább ötször vettük fel. Hála Istennek, sikerült.

– A remegés is valódi volt?

– Igen, az, hiszen múlt télen kemény mínuszok voltak, sokszor szinte sokkos állapotba kerültem a fázástól, de egyetlen pillanatot sem bánom, boldogan emlékszem vissza erre is. Egy olyan fantasztikus stáb vett körül, amely minden lélegzetével és mozdulatával azon volt, hogy segítsen; mindenkire szeretettel gondolok vissza.

Édesanyját Szűcs Nelli, a Nemzeti Színház színművésze alakítja, aki szintén jelen volt a beregszászi bemutaton.

Amikor megkapok egy szerepet, az egyszerűen elkezdek bennem élni: elvetem a magot, és ez a mag kezd növekedni bennem, ott van a zsigereimben, és próbálok nem játszani, hanem létezni a figurában, ez segít meg engem a szerepalkotásban – mondta. – Egyszer csak elhiszem azt, amiben részt kell vennem, átengedem az

agyamon, a lelkemen. Életemben nem sírtam ennyit, mint ebben a filmben, kamerán kívül viszont bohóckodtunk, mert csak így lehetett mindezt túlélni. A filmben smink nélkül vagyunk, mert a kamera nagyon finom eszköz, egy szemrezdülés is elárlhatja, ha hamis a dolog. A hónapokig tartó forgatás alatt fáztunk is, melegünk is volt, nem volt egyszerű, de megérte. Úgy hiszszük, nagy sikere van a filmnek – mondta Szűcs Nelli.

Valóban, Beregszászon is nagy sikert aratott, a közönség percekig állva tapsolta a színpadra szólított művészeket és statisztákat, s közben mindenki elgondolkodhatott azon, vajon mi lett Eszterrel, aki a film végén karján gyermekével eltűnik a Tisza felett kavargó ködben...

Hegedűs Csilla

Húsvéti készülődés

A derengő télvégi reggelen már majdnem ébren, ám szorosan lehunyt szemmel fekszik az ágyában. Egyik oldaláról a másikra fordulva dobálja magát, és erősen koncentrálna próbálja megakadályozni, hogy hajnali álma semmivé legyen, könnyű páráként elillanjon, kiröppenjen az emlékezetéből. Visszaaludni már nem tud, s bár vadul túráztatja az agyát, igyekszik egy-egy szálát megfogni ebből a valami okból fontosnak tűnő álomból, a félig-meddig éberálm szövevényes cselekményeiből, sehogy sem sikerül. Mintha az álomkép csupa bomló, foszló, hajszálvékony selyemszálból lenne lazán összefűzve, az egész képlékeny, megfoghatatlan. Egyik pillanatban tökéletesen, tisztán emlékszik minden mozzanatára, teljesen közel van az álom eseményeihez, de kiderül, az öröme korai, mert a következő pillanatban puha üresség hull erőlködő agyára, s az emlékek eltűnnek tudata legmélyén. A csalóka, becsapós érzés bosszantja, haragosan megfordul, aztán dühösen felül az ágyában: feladom, elég, felkelek! Hiábavaló minden, képtelen vagyok visszaemlékezni, pedig volt benne valami, mintha üzenete is lett volna. No de mi, arra nem emlékszem...

Aztán, mintha villám hasítana a gondolataiba, csiribí-csiribá – az álmban elhangzott játékos szavakat egyszeriben tisztán hallja –, s látja a szomszédasszonyt, akit a napokban operáltak, és éppen a kórházból jön haza, a csiribít meg a nő ura mondta, az ő szájából hangzott el. Mekkora butaság! Majd az asszony meg a férje azonnal elindultak a piacra: igyekezni kell, mondta az ember, itt a nagybőjt, vásároljunk be a húsvéti ünnepekre! Már tudja, hogy ezt az álombeli beszélgetést a saját fürdőszobájában hallgatta végig. Látja magát a tükör előtt állva, amint a mezítlenségét takargatja. Hát, nem éppen olyan álom, amin érdemes volt ennyit töprengeni – dűnyögi maga elé. Bár, mintha lett volna még más is, valami, ami megragadt benne. Igen, szíjjelnyitható hímest tojásokat emlegettek. Három hímest mondtak, nem is, ötöt... S mintha ez különösen fontos lett volna a számukra. Á, nem számít, mindegy...

Micsoda képtelen álom! Bár a fiatalasszony tényleg kórházban van. Vagy csak volt? Remélem, meggyógyul, jaj, csak úgy legyen! Más semmi nem jut eszébe az álmával kapcsolatban, úgy érzi, már nem is fontos. Milyen nap is van ma? Hát persze! Hamvazó szerda... Legalább van egy értelmes dolog is, ami kiderült ebből a zürzavaros álomból. No de az, hogy pucé-

ron látta magát... Furcsa! Megborzongott, s ahogy kiszállt a meleg ágyából, pizsamája alatt a teste libabőrös lett, reggelre lehült a szoba... Megtapogatja a radiátort, éppen csak langyos, megint spórolnak a gázzal.

Szaporán mosakodik, magára kapja a ruhát, s közben azon gondolkodik, hogy lám, az álom útján valami üzenetfele azért mégis elért hozzá. Mégpedig az, hogy az idén korán van húsvét. Így valóban érdemes lesz jó előre beszerezni mindent, amire az ünnepek alatt szüksége lesz, hiszen napról napra emelkednek az árak. A tojást, lisztet, cukrot és margarint már most megveheti, abból sok kell, a hűtőben meg frissen eláll húsvéti...

Akkor hát ma neki is feltétlenül ki kell mennie a piacra, annál is inkább, mivel szerdán mindig piaci nap van. Az ünnepekre hazajön a család, az unokáknak meg valami nyuszihozta ajándékról is jó lesz gondoskodni még időben. Persze ezt egyeztetni kell majd a lányával is. A Kinder-tojások ugyan mindig nyerők, ha ajándékról van szó, de ő valami másra gondol. Olyan régies, igazán szép hímesekre, de azt még most hiába keresné. Vagy ki tudja... Lehet, hogy a különleges, fából faragott, festett hímeseknek hamarabb itt van az idejük, korábban elkezdik árulni. Az árusok a hegyek közül jönnek, onnan hozzák a színes fátójásokat. Arrafelé sok az ügyes kezű fafaragó mester, hosszú a tél, és ilyenkor rá is érnek a mesterek. Pár éve a piacon csodaszép népi motívumokkal díszített tojásokat tudott venni a rokongyerekeknek. Úgy gondolja, most két kis ikerlány unokája is örülne a fátójásoknak, ha szerencséje lesz, akár ma is ráakadhat... Valódi kuriózum egy-egy ilyen tojás, Pesten hiába is keresne a lánya, biztosan nem talál. Amíg iszogatta a kávéját, ezen jártatta az eszét. Na, indulás, adta ki magának a vezényszót, magára kapva kényelmes meleg cipőjét, meg a bélelt dzsekijét, és elindult a piacra. Amíg az utcaajtót kulcsra zárta, na-

gyokat szippantott a ködös, csipős februári reggelből, aztán néhány másodpercnyi habozás után úgy döntött, először betér a kápolnába, elmond egy Miatyánkot, aztán jöhet a piac. Ilyenkor, reggel nincs itt senki, később sem sokan, főleg így, tél végén. Belépve a csendes, üres kápolnába, a fal alatti lócához ment, és leült a szokott helyére. Összekulcsolta kezét, lelkébe fogadja a templom áhítatos csendjét. Aztán imába mélyülve kéri Isten segítségét a szomszédasszony mielőbbi gyógyulásához, a maga és a családja megsegítéséhez. Kintről gyerekhangok kúsznak be a templomi csendbe, áthatolva a vastag falakon, a dupla ajtókon. Ketten léptek be a kápolnába: egy nagybacska lány és egy hét év körüli kislány. Halkan, zajt nem csapva köszöntötték a nőt. A lány csokolomót mondott, a fiú foghegyről odavetett egy jónapotot. A lány haragosan rászólt: nem tudsz rendesen köszönni, úgy, mint én? A fiú dűnyögött valamit az orra alatt, majd nagyhangon valamit követelve beszélni kezdett a lányhoz.

Az asszony felemelte a fejét, és rájuk pillantott. A kislány nagyon szép, kékszemű, fekete hajú, fehér bőrű gyerek volt, a fiú sötét hajú, sötét bőrű. Cigányok mind a ketten – regisztrálja magában. Csendesebben! – szól rájuk halkan, de határozottan. Templomban vagytok, ide imádkozni járnak az emberek. Ti nem ezért jöttetek? A lány büntudattal rámosolyog: ne tessék haragudni, én imádkozni jöttem. Máskor is mindig bejövök, ha erre járok. A Szűzanya mindig szépen néz rám, és meghallgat, pedig én nem ilyen vallású vagyok... Ez a szomszéd fiú meg csak farkol utánam, aztán mindig hangosan és sokat beszél... Majd lehajtott fejjel, szégyenlősen folytatta: nem tetszene kisegíteni valami pénzzel?

– Tehát kéregetni jöttél ide?
– Nem, már mondtam. Szeretek itt imádkozni. De most kellene nekem egy kis pénz...
– Kenyeret akarsz venni? A kéregetők ezt szokták mondani...
– Mondhattam volna én is... Csakhogy nekem most nem kenyérré kell...
– Hát akkor mire?
– Itt, a templom melletti boltban megláttam egy kicsi köves gyűrűt. Régen vágyom már rá, de erre nekünk soha nincs pénzünk. Összegyűjtöttem valamennyit, de nem elég... Nekem még soha nem volt gyűrűm.
– Értem. De miért nem vagytok ma iskolában? Mert jártok, igaz?
– Az iskolánk be van zárva, sok a beteg gyerek. Himlősek...
– Én most találkoztam gyerekekkel, akik éppen iskolába mentek. Várjunk csak, ti a roma iskolába jártok, ugye?
– Mi a cigányiskolába járunk, így szeretjük hívni – javítja ki a nőt a lány csendesen. – Szívesen megyek iskolába, szeretek tanulni, főleg olvasni...

Húsvéti készülődés

Le nem veszi a nőről a szemét, miközben az elmosolyodva előveszi a pénztárcáját: én is jobban szeretem a régi nevén hívni azt az iskolát, mondja halkán a kislánynak. Aztán a tenyerébe beleráz egy egész maroknyi aprópénzt, és jószíviúen odanyújtja: tessék, itt van az összes apróm. Hogy hívnak?

– Éva vagyok...

– Szép a neved, és értelmes, szép kislány vagy, kár lenne érte, ha korán elpazarolnád ezeket a meglévő értékeidet. Tedd el ezt a kevéske pénzt, ennyit tudok adni...

– Nem baj, a keveset is meg kell becsülni, néha egy kenyeret sem adnak úgy oda, ha hiányzik öt kopek. Így már biztosan elég lesz a pénz, köszönöm szépen. – Gyere – fogja meg a fiú kezét –, menjünk, ülünk be a padba, most imádkozni fogok, te meg hallgatni fogsz.

A csend szinte tapintható a kicsi kápolnában. A nő, befejezve imáját, lassan szedelőzködni kezd. A kislány a válla felett hátra les, majd kilép a padból, közelebb jön. Valamit tart a kezében, amit az asszonyok nyújt:

– Tessék ezt elfogadni tőlem! Nem bontottam fel, nem értem hozzá kézzel... Tiszta... Finom, ropogós keksz, ízleni fog... Nem loptam – néz egyenesen az asszony szemembe –, kaptam.

– Miért adod nekem? – kérdi a nő csodálkozva.

– Mert kedves tetszik lenni, és velem nem szoktak idegen néni ilyen szépen beszélni, soha! Tessék elfogadni tőlem.

A nő a lányhoz hajol, szeretettel megsimogatja az arcát: köszönöm, Éva, nagyon kedves kislány vagy, de edd csak meg te. Tudod, én bármikor vehetek magamnak ilyen márkás kekszet, amikor csak megkívánom, te meg nem... De nagyon hálás vagyok azért, hogy meg akartál ajándékozni velem. Fogyaszd el úgy, mintha én adtam volna neked. Ugye, nem haragszol? A kislány mosolyogva megrázza a fejét, aztán felnyitja a dobozt, egyet bekap a kekszből, a másikat kivészi, s a fiúnak adja, aztán olyan fényes szemmel köszöni meg a nőnek, mintha valóban tőle kapta volna a csemegét a pénzzel együtt.

A piacon végigsiet a tojást áruló asszonyok között, aztán vesz még két csomag lisztet, két kiló cukrot, és lassan hazafelé fordítja útját. Jaj, házi sütésű sós ropit is akart még venni, el ne feledje már, nagyon finom rágesálnivaló. Gizike éppen kilép kis árudájából, és kedvesen köszönve odaint neki. Jövök máris, csak megyek pénzt felváltani, nem tudok visszaadni egy ötszázásból. A férfi meg ott vár rám, a bódé előtt...

A nő épp akkor pillant oda, amikor a jólöltözött, elegáns úr az addig markában szorongatott két nagy tábla csokoládét egy hirtelen mozdulattal besuvasztja a táskájába s ugyanazzal a lendülettel a pultról leemel helyettük két másik, pontosan olyan táblás csokit. Az asszony torkán akad a szó, látva a nyilvánvaló lopást. Elbambulva áll meg az ember mellett, akinek nagyon sietős a dolga, mert meglátva a visszatérő boltost, máris nyújtja a kezét a neki járó pénzért. Az eladó elkezdi leszámolni a férfi tenyerébe a visszajárót, de az asszony ráteszi a karjára a kezét: egy pillanatot várjon, Gizikém, az úr biztosan elfelejtette, hogy már két tábla csokoládét betett az előbb a táskájába, azokon kívül, amit most tart a kezében. Ugye, uram, jól mondom?! Bizony, így négy tábla csoki árával tartozik. Hiába, ahogy öregszünk, úgy válunk egyre feledékenyebbé, sajnos, ez az igazság. De a becsületünket azért megőrizzük... Igazam van? Az ember elvörösödve, szó nélkül fizette ki a csokoládékat, aztán úgy állt tovább, mintha forgószél vitte volna el arról a helyről. Az eladó tátott szájjal nézett az asszonyra: tudja, mennyit lophatott már ez az ember tőlem?! Mindig nagy pénzzel fizet, hogy el kelljen mennem felváltani, ő meg addig itt marad. Életemben nem gondoltam volna, hogy képes ilyet tenni! Tudja, ki ez az úriember? A nő megrázta a fejét: nem, de számomra csak egy NAGY SENKI!

– Jaj, Gizike, hagyja már, dehogynem fizetem ki, hogy képzeli! De hát, én nem ezért tettem... Jó, jó, nem sértem meg, köszönöm a ropit. Most akkor már itt, a főbejáraton át megyek ki a piacról.

Amíg kifelé ballag, Erikára gondol, aki ruhát árul, és naponta küzd a tolvajokkal. Nem szerénykednek, nem kis dolgokat emelnek el tőle, ő meg méltatlankodva, mégis nevetve meséli el neki a tolvajlásokat. Például azt az idős hölgyet, aki a kétméteres unokájára keres divatos kötött sapkát, s amíg a táskájába belegyűr egyet a legdrágábbak közül, azzal igyekszik lekötöni az eladó figyelmét, hogy vajon az, amit épp most tart a kezében – egy másik, olcsóbb sapka –, jó lesz-e a kétméteres fiúra. Erika elgondolkodva válaszolta neki: ha csak a fején fogja viselni és nem az arcát betakarva álarcként készül a válláig lehúzni, akkor ez a sapka feltétlenül a fiú fejére való. De a másíkról, amit már előzőleg betett a táskájába, asszonyom, ugyanez már nem mondható el. Az ugyanis itt marad – kapja ki a nő félig bezárt táskájából a drága sapkát.

– Száz szemed van, hogy mindent észreveszel, meglátsz?

– Egy ilyen piaci napon még kétszer

annyi is kevés lenne – válaszolja a fiatal nő. – Az a cigányfiú, aki rendre lopni jár ide, igen óvatos, pedig többnyire rajtakapom, ennek ellenére mégis naponta próbálkozik. Amikor észreveszi, hogy látom, nagy sóhajjal leteszi a nála levő holmit, és előredőlvé ajánlja Erikának, nyugodtan rúgja fenéken, ahogy szokta, csak a milíciát ne hívja ki! Erika legyint, hát meg is teszem. Többet érek vele, mintha feljeleneném, aztán mindennap hívogatnának a rendőrségre, s közben a lopott zoknit meg a gatyát vidáman elnyúné a srác.

No, már itt is vagyok... Jé, kit látnak szememre, itt van a hímestojásárus!

– Maga már megjött? Hát megismer? Igen? Bizony, már vettem magától tavaly is nagyon szép faragott tojásokat. Remélem, hogy találkozunk az idén is, de hogy éppen ma, azt nem hittem volna! Tényleg én vagyok a legelső vevője? Hogy eddig még senki meg sem nézte a hímeseit, nahát... Hogy adja őket? Nem, ilyet én még nem láttam! Gyönyörűek és széjjel is lehet tekerni... Azt mondja, belül meg üresek? Hogy érti azt, hogy az egyikben van valami? Kíváncsivá tesz... Aki megtalálja valamelyikben az ajándékot, annak szerencsét hoz a hímest. Van segítség, hogy melyikben találok rá az ajándékra? Nincs? Hát akkor, lássuk...

Egyenként fogja meg, óvatosan válogat a szépséges hímestek között, s egyszerűen észbe jut a hajnali álma. Az ötödik hímest, milyen érdekes, éppen most tartja a kezében az ötödik tojást... Ámulattal nézi, hibátlan, csodálatos, olyan a tojás, mintha különleges üvegmázzal lenne lefedve. Elképesztő aprólékosággal vannak kidolgozva rajta a kis tavaszi virágok az üde zöld fűben, a tökéletesen árnyalt ezüstös barkaágak közül meg egy fehér hóvirág integet... Ezt meghagyom magamnak, legyen az én jutalmam ezért a korai húsvéti készülődésért. Az ikrek majd megkapják ezt a két-két játékosan szép, nyuszikás, madárkás fahímest, igen, mind a négyet. Álomszépnek, jó kézbe venni őket...

Az eladó megmondja a tojások árát, a nő szívja a fogát, nagyon drágállja, aztán mégis átnyújtja az érte járó pénzt. Előbb nézzük meg, találunk-e valamit benne! Segíték, mondja az árus. Megrázza a fejét: sajnálom, üres mind a négy hímest. Várjon, még itt van az ötödik, ezt is tekerje szét! Egy hóvirág nevet rá a tojás belsejéből: Kellems ünnepeket kívánok magának, ezzel az első kis tavaszi virággal – mondja a férfi. Nem, ezért a hímestért nem veszek el pénzt. Látja, megmondtam, hogy van szerencsét hozó ajándék az egyik tojásban... En ezzel a kis ajándékkal járulok hozzá a maga húsvétjához. Legyen emlékezetes, szép az ünnepe!

A hazafelé úton az asszony jókedvűen szaporazza a lépteit, örül a kicsi virágnak: milyen kevés kell az örömhöz, néz fel a sápadt februári égre. Elmosolyodik: ugye, te is így gondold, Éva?

Weinrauch Katalin

Fogjunk össze a gyümölcsöző folytatásért!

2018. március 18-án Budapesten, a Városligeti fasor 44. sz. épületének II. emeleti koncerttermében sok lelkes embertársunk segítségével ünnepélyes keretek között színvonalas hangversennyel sikerült útjára indítani a TATJANA Onkológiai Betegekért Alapítványt.

Dr. Bajkai István politikus-ügyvéd, Budapest VII. kerületi Önkormányzatának alpolgármestere, az I. Jótékonysági koncert fővédnöke tartalmas nyitó beszédével kezdődött a nagyszabású rendezvény.

Ezután Héray András, a Kútvölgyi Szűz Mária Engesztelő Kápolna igazgatója, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia irodaigazgatója, a Kuratórium tagja kérte Isten segítségét az Alapítvány tevékenységére, és megáldotta a jelenlévőket.

Az Alapítvány Kuratóriumának elnöke prof. Dr. Borbély Katalin PhD, Med. habil. MTA doktora egyetemi tanár, nemzetközi hírű onkológus.

Hála és köszönet Benza György úrnak, a Határon Túli Magyarokért Alapítvány elnökének, a TATJANA Alapítvány Kuratóriuma

mennyien a legjobbkor, a legszebb szakmai úton indultak el, kívánom, hogy pályájuk legyen magasba ívelő és sikeres!

Megérdemelt vastappsal jutalmazta a nagyérdemű közönség ifj. Mága Zoltán hegedős produkcióját.

Igényes zeneművekkel örvendeztették meg a hallgatókat a Debreceni Egyetem Zeneművészeti Karának tanárai Tonhaizerné Vojevogyina Olga és Zsomborné Kocsis Zsuzsanna, ifj. Lakatos György, a Bartók Béla Konzervatórium és Snétberger Zenei Központ tanára, Zádor Izabella zeneszerző, valamint Mígovics Zoltán jazz duója. Bárdosi Ildikó, a Budapesti Liszt Ferenc Zeneegyetem oktatója Gyimesi népdalcsokorral, Berki Géza szívbemarkoló hegedűjátékával kápráztatta el a közönséget. Kirobbanó sikere volt az orosz románc blokknak a Voyage Duó előadásában.

A jótékonysági koncertre a koronát a sztárvendégek tették fel: Nyári Károly és csodálatos lányai, Aliz és Edit, Benza Georgina világhírű operaénekes, illetve az utánozhatatlan Budapest Klezmer Band. Az együttes Jávorai Ferenc Kossuth-díjas zeneszerző vezetésével fergeteges hangulatot varázsolt.

A műsort Duró Nilla és Farkas Péter András budapesti gimnazisták vezették.

A TATJANA Alapítvány az onkológiai betegek megsegítésére, gyógyítására alakult, szeretnénk a legprogresszívebb úton járni, megcélozni a leghatékonyabb hazai és külföldi gyógymódokat, terápiákat, és Isten segítségével sok embertársunk gyógyulását elősegíteni.

Az I. Jótékonysági koncertnek nagy sikere volt, reménykedjünk, fogjunk össze a gyümölcsöző folytatásért!

Farkas Sándor alapító

A fényképek a rendezvényen készültek

tagjának felmérhetetlen, nagylelkű segítségért, illetve a Kuratórium többi tagjának: Dr. Hartman Gábor főorvos úrnak, a Duna Medical Center igazgatójának, Dr. Sepa György ismert érsebész főorvos úrnak, valamint Kovács Antonina orvostanhallgató egyetemistának.

Kellemes meglepetést okoztak kedves fotó- és festőművész barátaim: Borisuk Oleg, Földessy Péter, Kovács Anton, Ukrajna érdemes festőművésze, illetve Manajló András és Zicherman Sándor, akik egy-egy alkotásukat ajánlották fel a TATJANA Alapítvány részére jótékony céllal.

A legnagyobb sikert és tapsot a fiatal fellépők, a most „pályakezdő” Berki Lea, Somogyi Pálma, Zsombor Dorka, Molnár Rózsika és Tonhaizer Zolika kisiskolások és középiskolai tanulók aratták. Vala-

Nem veszhet el nemzetünk

Nyelvében él a nemzet, nem vitás,
de jelképeink is fontosak,
legyünk büszkéek rájuk, a piros-fehér-zöld zászlónkra,
a címerünkre, a turulmadárra és még sok-sok másra!

Minden nemzet ereje abban rejlik, hogy
mennyre képes nyelvét, jelképeit megőrizni,
múltját vállalni, a nemzet fennmaradásáért küzdeni,
a rá leselkedő veszély elől nem meghátrálni,
országát a romboló, idegen szívűek ellen megvédeni.

A magyar békeszerető nemzet,
nem akar félelemben élni,
ezért aztán nem ámíthatja tovább magát,
hogy minden rendben van körülötte.

Most jött el az a pillanat,
amikor meg kell húzni a vészharangokat,
hogy végre észrevegye a nép,
nagy veszély fenyegeti az országot
külső sátáni erők kívánják romba dönteni!
Hangozzon el végre a kétségbeesett sikoly,
mely felébreszti a magyart álmából,
hogy rájöjjön végre arra,
hogy eltűnhetnek a jelképeink,
bezárhatják iskoláinkat, templomainkat és
megcsúfolhatják ősi múltunkat!

Hát hangozzon el a hívó szó:

„Ébredjetek magyarok,
ha nem akarjátok megérni a második Trianont,
és hogy fekete zászlók lobogjanak gyászba borult
országok felett, fogjatok most össze,
hit, remény és szeretet legyen a szívetekbe vésve.”

Hiszem, hogy ha erős a hitünk és összetartunk,
nem vesz el nemzetünk, országunk!

*Gönczy Zsuzsánna Anna
Pilisborosjenő*

Küldjön egy képet!

Dalmay Árpád nyíregyházi olvasónktól kaptuk az alábbi felvételt, amelyen Egry Ferenc kiscejőci harangöntő mestert láthatjuk Beregszászon, a református templom számára készített harangjai mellett. A fotó érdekessége, hogy azt dr. Linner Bertalan készítette 1931-ben.

A film ébresztette gondolatok

A sátán fattya c. film nyíregyházi bemutatójára nagy érdeklődéssel készültem. Azon kevesek közé tartozom, akik 1992-ben láthattuk Beregszászon a Nagy Zoltán Mihály azonos című könyvéből készült színházi előadást. A drámát akkor az ottani amatőr színtársulat főrendezője, Schober Ottó dolgozta át színpadra.

A megrázó történet a nagyon szegény színházi körülmények ellenére is mély nyomokat hagyott bennünk, nézőkben. Akkor még csak tárgyalások folytak az Ilylyés Gyula Magyar Nemzeti Színház beindításáról Beregszászon azokkal a frissen diplomázott színészekkel, akik közül azóta Vidnyánszky Attilából a Nemzeti Színház igazgatója lett, többen pedig már ismert, jó nevű színészekként kerültek be most a filmbe (Trill Zsolt, Szűcs Nelli, Kristán Attila...)

A főszereplő Tarpai Viktória az előbbieknél jóval később lett színésznője a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színháznak. Nagyon jól ráérezett és rátalált Zsigmond Dezső erre a törékeny, de óriási lelki és fizikai erővel bíró fiatal, tehetséges lányra, aki elhitette a nézővel, hogy mindaz igaz, amit játszik.

Iskolai tanárnőjével, Vidnyánszky Évával kicsi lányként többször szerepelt a kárpátaljai Hit, remény, szeretet című versmondó versenyen a Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnáziumban általam szervezett rendezvényen. Azóta nem találkoztunk, csak olvastam néha róla, hogy pl. az egyik filmfesztiválon „A legígéretesebb fiatal színész” díjat kapta. A filmbeli meggyőző alakításáért tőlünk is elnyert Viktória egy eszmei díjat: „a beregszászi-nyíregyházi tanárnézők különdíját.”

Kár, hogy nem él az általunk csodált színésznő, Sinkovits Imre, hogy őszinte elismeréssel a keblére ölelhették ezeket a beregszászi tehet-

ségeket, akikre igen büszkéek vagyunk, s akik közé úgy illeszkedett be a Jászai Mari-díjas Pregitzer Fruzsina, mint-ha egy lenne közülük és velük.

Hogy miért jut eszünkbe Sinkovits Imre most, 2018-ban, annak magyarázatául álljon itt egy kedves levél 1992-ből, amikor a beregszászi amatőr színház a Kőbányai Sörgyár meghívására Budapesten a Magyar Honvédség Művelődési Központjában előadhatta decemberben *A sátán fattya* c.

Sinkovits Imre Kossuth-díjas Kiváló Művész a bemutatóra küldött levélben ezt írta: „Szeretett beregszászi kollégáim! Míg Ti ma este sorstragédiátok, *A sátán fattya* c. játsszátok, Kisvárdán utána végre Budapesten is, addig én vándorszínésszé vedtettem, és ebben az órában a Kolozsvári Magyar Színház színpadán Tót Lajos tűzoltóként vágom négyfelé az órnagy urat. Így nem lehetek Veletek ezen a gyönyörű estén, pedig nagyon készültem rá! „Otti bácsi” a tanúm! Kívánok a távolból, Erdélyországból sok sikert, hogy most, Advent idején – mely a várakozás ideje – legyetek „Angyali üdvözet,” hírül adván az Anyaország és Kárpátalja magyarjainak a Megváltó eljövételét. Szülőföldetek járva, elmerengtem ama színházépület láttán, mely ma még otthonotok. Egy fa nőtt ki a vasbeton falból! Jelkép ez, mégpedig igen szép! Az élet él, mert élni akar! Ti magatok vagytok a betonból sarjadó életfa! Lerongyolódott gyönyörű városotokból ezt a képet hoztam magammal s a tiszteletet áldozatos munkátok iránt. S még valamit: hitet! Hitet, hogy tenni érdemes, hogy mindig lehet újakezdeni, s a megnyesett fa újrazöldül!”

A nagy színész levele épp úgy könnyeket csal a szemünkbe ma is, mint a film több jelenete.

*Bacsó Mária
ny. tanárnő,
Nyíregyháza*

Magyarnak lenni Kárpátalján

Örömmel tájékoztatom az olvasókat, hogy a Dr. Genersich Antal Alapítvány díjazottjai ismét ellátogattak Kárpátaljára, és élményeiket meg is osztották a Semmelweis Egyetem lapjában. A 2017 őszen rendezett tanulmányi kirándulásról Dr. Karczub János és Dr. Kocsmár Ildikó PhD-hallgatók, illetve Sárdy Balázs orvostanhallgató számolt be a fórum hasábjain. Íme, néhány részlet a beszámolóból:

Az alapítvány hallgatói díjának nyerteseivel és önkénteseivel az út második napján a Beregszászi járásban két magyarul beszélő falu, Izsnyéte általános iskoláját és Gát középiskoláját látogatunk meg, ahol egészségügyi előadásokat tartottunk a diákoknak. Az előadásokat hallgatva a magyar anyanyelvükön tanuló diákok többek között hasznos ismereteket szereztek az egészségnevelésről és a hőártalmak, balesetek esetén szükséges segítségnyújtásról. Az előadásokat gyakorlati oktatás követte, mely témája az újraélesztés volt.

A Dr. Tankó Béla aneszteziológus által vezetett gyakorlathoz a derceni önkéntes tűzoltók AMBU bábuit használtuk, melyeken a diákok egészen kisiskolástól a gimnazista korosztályig nagy lelkesedéssel gyakoroltak, számottevő tapasztalatot szerezve ezzel a sürgősségi szituációk helyes kezelésében.

A Gáti Kovács Vilmos Középiskola tanáraival folytatott beszélgetés során szó volt a kritikus mértékű tanárihiányról, valamint az ukrán nyelvtörvény lehetséges következményeiről. Délután a Kárpátaljáról „málenkij robot”-ra elhurcolt magyarok tízezeire emlékeztünk a Szolyvai Emlékparknál... Megtekintettük Beregszász nevezetességeit, a munkácsi várat, a huszti várat és református templomot, majd a beregrákosi református magyar közösséggel találkoztunk, ahol Páll László, a Beregrákosi Református Egyházközség lelkésze fogadott bennünket.

A kirándulásáról készült feljegyzéshez szeretnék néhány szót hozzáfűzni, hogy olvasóinkban jobban tudatosodjon: a Genersich Alapítvány díjazottjai szinte már évente látogatást tesznek Kárpátaljára.

Jómagam erősen kötődöm Kárpátaljához, ugyanis mind a feleségem, mind a magam családjának több tagja most is ott él. A több évtizedes külügyi szolgálatom alatt bárhová is vezényeltek (Mongólia, Oroszország, Bulgária, Horvátország stb.) a kötődésem Kárpátaljához megmaradt, évente lehetőleg többször is „hazalátogattam”. Részben a családi sírok gondozása, részben az ott élő rokonaink meglátogatása céljából. Amiben tudtam,

igyekeztem segíteni az ott élőknek, rokonaimon túl is. Ezt a kötelességet igyekszem gyermekeimnek és unokáimnak is átadni. Évente legalább egyszer,

de van, amikor kétszer is megfordulok a térségben Munkács, Beregszász, Beregrákos, Szolyva stb. területeken. Ezen alkalmak során jó visszahallani, hogy az Alapítvány díjazottjai találkoznak iskolák tanulóival, akiknek egészségügyi felvilágosítást adnak, alapszintű újraélesztési bemutatót tartanak. Mindezek a jelenségek a lakosság körében igen pozitív visszhangra találnak. Elmondták azt is, hogy a helyi magyar gyerekek, és természetesen a szüleik is, már várják a 6–8 fős delegációt, akiket nagy szeretettel fogadnak, és szívesen találkoznak velük, ápolják az óhaza és a kárpátaljai magyarok közötti jó kapcsolatokat. Itt említeném meg, legutóbb Szolyván dr. Bárány Ferenc fogszakorvos és felesége a csoportot vendégül látta, elbeszélgettek a helyi magyarság jelenlegi helyzetéről, a megélhetési viszonyokról stb.

A kárpátaljai eseményeket Budapestről követve elmondható, hogy a kapcsolattartást a helyi magyarság igényli, mindennek örülnek, ami az óhazából eljut hozzájuk. Örömmel vették azt is, hogy Beregrákoson kb. 2 éve emléktáblákat avattunk. Legutóbbi ottjártamkor örömmel láttam, hogy a helyi tanács kívülről felújította a hajdani lelkészlak épületét. Konstatáltam, hogy a református templom mellett pályázat útján a közeli jövőben magyar segítséggel megépül a református óvoda is, amely a tervek szerint a magyar iskolához fog tartozni. Érdeklődtem a helyi magyar iskola igazgatójánál, Molnár Béla úrnál, hogy a víztisztító hogyan működik, örömmel vettem tudomásul, hogy kiválóan funkcionál, rendszeresen használják. Ezt is a Genersich Alapítvány segítségével valósították meg. (A víztisztító átadásáról a Kárpátaljai Hírmondó 2014. decemberi számában a 35. oldalon található publikációt olvasóink. Lapunk korábbi számai a világhálón is elérhetők – a szerk.). Nagyon jó volt, hogy a jószolgálati delegáció ellátogatott Szolyvára is, tisztelettel adóztak az elhurcoltak emlékének. Ezen látogatás nélkül talán a mai fiatalok azt sem tudnák, hogy mi az a „málenkij robot”.

Befejezésül említést tennék, hogy a legutóbbi látogatás alkalmával a fiatalok találkoztak a kajdanói református gyülekezet gondnok asszonyával, illetve Molnár Béla úrral, a magyar iskola igazgatójával, Tarnai Erzsébet egykori járási tanfelügyelő asszonnyal, Molnár Sándor helyi főgondnok úrral, Páll László helyi lelkész úrral és végezetül, de nem utolsósorban dr. Oroszi Pál onkológus úrral. Köszönet a segítségért Dercen önkéntes tűzoltóinak, illetve a helyi esperes úrnak, hogy a delegáció részére biztosították az oktató AMBU bábukat.

*Molnár Lajos
ny. külügyi vezető főtanácsos, vezető konzul,
a Kárpátaljai Szövetség tagja*

ELISMERÉSEK

* A Magyar Tudományos Akadémia **dr. Dupka Györgyöt** a Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság javaslata alapján felvette az MTA köztestülete külső tagjainak sorába,

* A társulat titkos szavazása alapján **ifj. Vidnyánszky Attila** vehette át a Ruttkai Éva-émlékgyűrűt a 2017-ben nyújtott kiemelkedő művészi teljesítményéért a Végvárban.

* Az Ungvári Nemzeti Egyetem Hungarológiai Központja fennállásának 30. évfordulója alkalmából Hennagyij Moszkalj, a Kárpátaljai Megyei Állami Közigazgatási Hivatal elnöke Kárpátalja fejlesztéséért érdeméremmel tüntette ki tudományos és közéleti tevékenysége elismeréseként **Lizanec Péter** professzort.

* A magyar kultúra napján a magyar társadalmi és kulturális élet fejlesztése érdekében kifejtett eredményes tevékenységükért a Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága – Anyanyelvi Konferencia elismerő díszoklevelét vehették át: **Gálfy Dezső** szervező pedagógus, a Nagyberegi Református Líceum magyar nyelv és irodalom szakos tanára; **Kulin Ágnes** festőművész, a Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társaságának elnöke; **Jakab Eleonóra**, a Keresztény Értelmiségiek Szövetsége (KÉSZ) beregszászi szervezetének elnöke; **Hegedűs Csilla** újságíró, a Kárpátaljai Igaz Szó munkatársa; **Ignác Mária**, a téglási művelődési ház igazgatója; **Szikora Csilla**, a téglási művelődési ház Rózsa népdalegyüttesének művészeti vezetője; **Dalmay Árpád**, a Beregszászért Alapítvány kuratóriumi elnöke; **Nick Ferenc**, a Falvak Kultúrájáért Alapítvány kuratóriumi elnöke.

* A Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet díszoklevelét vehették át: **Bakancsós**

László, az UMDSZ általános alelnöke; **Molnár Dzsanda Adrianna**, a Somi Általános Iskola igazgatóhelyettese; **Marosi Anita**, a Kárpátalja.ma hírportál újságírója; **Tarpai Viktória**, a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház művésznője; **Barta Miklós**, a Pulzus Rádió ügyvezető igazgatója; **Bíró Tibor**, a jánosi Helikon Hotel tulajdonosa; **Cserniga Gyula**, a Bereg Alkotóegyesület elnöke.

* Az *Együtt* című folyóirat 2017. évi nívdíját **Shrek Tímea** író, a folyóirat állandó szerzője kapta.

* A Falvak Kultúrájáért Alapítvány Kuratóriuma **dr. Dupka Györgyöt**, a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet igazgatóját a magyar kultúra lovagjává avatta.

* Ukrajna elnökének rendelete értelmében **Halász László**, a Beregszászi Járási Állami Közigazgatási Hivatal Művelődési és Turisztikai Osztályának vezetője megkapta az Ukrajna érdemes művelődési dolgozója címet.

* A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség Beregszászi Járási Szervezete díszoklevéllel ismerte el **Tarpai Viktória** színésznő a kárpátaljai magyar színházi életben vállalt áldozatos tevékenységét, illetve *A sátán fattya* című filmben nyújtott kiváló alakítását; **Nagy Anikó** énekesnőnek a kárpátaljai magyar zenei életben vállalt sokoldalú tevékenységét és a Kárpátaljai Megyei Filharmóniában végzett 20 éves kitartó és gyümölcsöző munkáját; **Halász László** a kárpátaljai művészeti életben vállalt odaadó és sokéves sikeres tevékenységét.

* Nemzeti ünnepünk, március 15-e alkalmából a magyar nemzeti kultúra,

művészi alkotómunka területén végzett kiemelkedő művészi értékteremtő munkája elismeréseként Magyarország Érdemes Művésze díjat vehetett át vidékünk szülőtte, **Pál Lajos**.

* Áder János, Magyarország köztársasági elnöke nemzeti ünnepünk alkalmából a Magyar Érdemrend középkeresztje polgári tagozata kitüntetés adományozta **Zán Fábian Sándor**, a Kárpátaljai Református Egyházkerület püspöke részére a nemzeti és keresztény értékek képviselője, valamint a kárpátaljai magyarság megmaradása iránt elkötelezett lelkipásztori és egyházi vezetői szolgálata elismeréseként;

a Magyar Érdemrend Lovagkeresztje kitüntetését kapott **Héder János**, a Kárpátaljai Református Egyházkerület főjegyzője, ungvári és ungtarnóci református lelkész a kárpátaljai magyarság megmaradásáért, anyanyelvének ápolásáért, identitásának megőrzése érdekében végzett kiemelkedő lelkesítő munkájáért;

Galajda József, a Beregszászi Városi Tanács képviselője, a Vodokanal-Kárpátvíz Kft. igazgatója több évtizedes hagyományörző és városvédő tevékenységéért, valamint a magyar-ukrán regionális vízügyi együttműködésben és Beregszász város vízellátásában betöltött kiemelkedő szerepének elismeréseként a Magyar Arany Érdemkereszt kitüntetését vehette át.

* Március 15., a magyar sajtó ünnepé alkalmából a magyar-ukrán kapcsolatok és a kárpátaljai magyarság életének, helyzetének magas színvonalú és hiteles bemutatásáért Magyarország Ungvári Főkonzulátusának sajtódíját vehették át **Vass Tamás**, az MTVA kárpátaljai munkatársa, **id. Debreceni Mihály**, az MTVA kiemelt szerkesztője és **Volodimir Krivosapko** ukrán újságíró, az Europa-Centr főszerkesztője.

2017 DECEMBER

December 1. A Kárpátaljai Magyar Akadémiai Tanács (KMAT) az ungvári várban tartotta meg éves közgyűlését. A kárpátaljai magyar tudósokat, valamint vendégeket – Kocsis Károly akadémikust, az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság elnökét, Tarnóczy Mariannt, az MTA Határon Túli Magyarok Titkárságának nyugalmazott osztályvezetőjét, illetve Morvai Tündét, aki 2017. november 1-jétől tölti be ezt a tisztséget – Spenik Ottó akadémikus, a KMAT elnöke köszöntötte. A jelenlévők meghallgatták és elfogadták a KMAT elnökének és alelnökének beszámolóját a Tanács 2017-ben végzett tevékenységéről, illetve döntöttek a 2018. évre szóló előzetes munkatervről is. Ezután került sor a díjak/kitüntetések átadására. A KMAT 2017. évi díjazottai a kiemelkedő tudományos, illetve tudomány-szervezői munkásságért kategóriában: a humán tudományok képviselői közül Györke Magdolna, a természettudósok között Tarics Zoltán, az élettudományok kategóriában pedig Szircsák Erzsébet. A kutatómunkában elért eredményekért díjat a humán tudományok művelői közül Talabircsuk Oxána, a természettudományok képviselői közül Lovász Gábor, az élettudo-

mányok kategóriában pedig Kolozsvári István vehette át. A szakmai előadások után Zubánics László történész tartott rövid előadást, illetve tárlatvezetést az ungvári várban nemrégiben megnyitott kiállításról, amely a VIII. századtól egészen 1920-ig mutatja be a mai Kárpátalja területének történetét.

December 1. Kárpátalján tett látogatást Pavlo Klimkin. Az ukrán diplomácia vezetője Beregszászon megbeszélést folytatott a járás és a város vezetőivel, valamint oktatási szakemberekkel, majd felkereste a Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnáziumot és a Beregszászi Ukrán Gimnáziumot, ahol a tanulók ukrán nyelvtudásáról és továbbtanulási terveiről tájékozódott. Sin József, a Beregszászi Járási Tanács elnöke rövid tájékoztatót tartott a Beregvidekről, s egyben sajnálatának adott hangot, hogy régióink a központi hírcsatornák műsoraiban mint a csempészet és a szeparatizmus fellegvára szerepel elsősorban, pedig lehetne pozitív dolgokról is beszélni.

Orosz Ildikó, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola rektora kifejtette, hogy az államnyelv eredményes és hatékony oktatásához magának az ukrán államnak (elsősorban az oktatási tárca révén) kell megterem-

tenie minden szükséges feltételt (speciálisan felkészített kétnyelvű szaktanárok, a modern nyelvpedagógiai elvek alapján megfogalmazott követelményrendszer, erre alapozott korszerű tantervek, az új szemlélethez igazodó tankönyvek, szótárak, kézikönyvek, sokanfüzetek, szemléltetők stb.); időt kell hagyni arra, hogy a nyelvoktatás új szemlélete és módszerei eredményt hozzanak; ki kell dolgozni a két(tan)nyelvű oktatás elméleti és gyakorlati megvalósításának feltételeit; és végül: fenn kell tartani az oktatás nyelvének szabad megválasztásához fűződő jogot.

Zubánics László, az Ukránjai Magyar Demokráta Szövetség elnöke a miniszter bevezetőjében elhangzottakra reagálva elmondta: a helyi magyarságban nem szabad ellenséget keresni, mivel maga a közösség az, amely a leginkább ragaszkodik szülőföldjéhez, Kárpátaljához. A politikus visszautasította azokat a „meséket”, amelyeket a központi média terjeszt, mondván az itteni magyarok nem akarnak beilleszkedni az ukránjai társadalomba. Természetesen nem mindenki tudta/tudja megfelelő szinten elsajátítani az államnyelvet, azonban a mindennapi életéhez szükséges tudással nagyon sokan rendelkeznek.

December 1. Sütő Kálmán és Kecskés Béla, a kárpátaljai magyar irodalom kiemelkedő alkotói emlékére tizedik alkalommal rendeztek szavalóversenyt a két költő szülőfalujában, Beregsomban.

December 2. A kárpátaljai megyeszékhely miniszobrainak gyűjteménye két újabb alkotással bővült. A *Szabadság-harang* című alkotás Hrihorij Zsatkovicsnak, Kárpátalja első (cseh-szlovák) kormányzójának állít emléket. Mihajlo Kolodko miniszobrára a Boksay József Kárpátaljai Megyei Szépművészeti Múzeum előtt található. A másik miniszobor, amelyet ugyanazon a napon lepleztek le, *A hattýúk tava* nevet kapta. A szobrocskát az Uzshorod szálló mellett a közúti hid bal parti hídfőjének korlátján helyezték el. Egy tv-készüléket ábrázol, amelyen éppen az említett baletteladás látható. A műalkotás a televíziózás világnapja alkalmából készült, amelyet november 21-én méltatnak. Az egykori Szovjetunióban *A hattýúk tava*nak műsoron kívüli sugárzása egyértelműen arra utalt, hogy rövidesen hivatalosan is bejelentik valamelyik magas rangú pártállami vezető halálhírét.

December 3. Véget ért a Katolikus Karitászi orvosszolgálat kárpátaljai munkája Visken, ahol közel száz magyar óvodást vizsgáltak ki – számolt be Vojcek László professzor, a küldöttség vezetője a viski Mustármag Óvodában tartott sajtótájékoztatót.

December 6. Az UNE Ukrán–Magyar Oktatási-Tudományos Intézetében megnyitották a *Szent László emlékezete* című kiállítást. A tizenegy nagyméretű tabló nemcsak Szent László személyét mutatja be, hanem a kort is, amelyben élt és uralkodott. A kiállítás anyaga a Közép-Európai Kulturális Intézet (kurátor Módos Péter) jóvoltából jutott el Kárpátaljára.

December 7. Beregszászon, a Pásztor Ferenc Közösségi Házban a Kárpátaljai Magyar Nagycsaládok Egyesülete bemutatta Marosi Anita *Hit és megmaradás* című, kárpátaljai nagycsaládokról szóló interjúkötetét. A kárpátalja.ma hírportál népszerű sorozatából készült kötet megjelenését a Nemzetstratégiai Kutatóintézet támogatta.

December 7–8. Az Előretolt Helyőrség Íróakadémia tagjai – Csenger Levente, Csornyij Dávid, Horváth Máté, Kertész Dávid, Laczó Bence, Lőrincz P. Gabriella, Marcsák Gergely, Shreck Tímea – Beregszászra, Nagyberegre, Nagydobronyba, Beregdédába, Beregsomba, Haranglábba, Makkosjánosiba és Zápszonyba látogattak el, ahol felolvastak műveikből, beszélgettek a közönséggel művészetről, irodalomról.

December 8. *Kisebbségi oktatás Közép-Európában – A nemzetiségi iskolahálózat alakítása és alakulása Ukrajnában* címmel nemzetközi tudományos-gyakorlati konferenciát szervezett Beregszászon a Kárpátaljai Megyei Pedagógus-továbbképző Intézet Beregszászi Tagozata.

December 8. A Kárpátaljai Református Ifjúsági Szervezet (KRISZ) másodikban szervezett tudományos diákköri konferenciát. A rendezvénynek a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola adott otthont.

December 9. A Kárpátaljai Ferences Miszsió Alapítvány (KFMA) szervezésében idén ötödik alkalommal választották meg a megye kedvenc magyar ajkú pedagógusait. A díjátadó ünnepségnek a beregszászi Pásztor Ferenc Közösségi Ház adott otthont. A Kedvenc Tanárom 2017 internetes szavazás nyertesei és díjazottjai: óvónő kategóriában Ircsák Katalin (Ungvári Csengőcske Óvoda), alsós tanító kategóriában Gáspár Gabriella (Gyulai Általános Iskola),

tanár kategóriában Nagy Natália (Ungvári Nemzeti Egyetem).

December 10. Ünnepelesen felavatták és felszentelték a vereckei honfoglalási emlékmű Budapest VII. kerületi önkormányzata Fidesz-frakciójának támogatásával készült új oltárkövet, amellyel az ukrán nacionalisták által néhány éve megrongált szakrális gránittömböt pótolták. Ünnepi beszédet mondott Bajkai István, Budapest VII. kerületének alpolgármestere, Brenzovics László, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) elnöke, az ukrán parlament képviselője, Zubánics László, az Ukrán Magyar Demokrata Szövetség (UMDSZ) elnöke, Matl Péter szobrászművész, a honfoglalási emlékmű alkotója és oltárköveinek készítője. Az ünnepség zárásaként a történelmi egyházak papjai megszentelték, az anyaországi résztvevők, a kárpátaljai Magyar vezetők és az ungvári magyar főkonzulátus diplomatai megkoszorúzták a honfoglalási emlékmű új oltárkövét.

December 11. A budapesti Uránia Nemzeti Filmszínházban bemutatták *A sátán fattya* című nagyjátékfilmet. A Nagy Zoltán Mihály azonos című művéből készült alkotás az 1944 novemberi kárpátaljai történésekkel kezdődik, és az akkor mindössze 16 esztendő Tóth Eszter sorsán keresztül mutatja be az eseményeket. Valahol Bereg megyében, Beregszilásról útnak indul néhány asszony, leány, hogy élelmet vigyen a „háromnapos munkára” behívott hozzátartozóknak. Azóta tudjuk, a „málenkij robot” sokkal tovább tartott három napnál... A filmet a Dunatvíz Alapítvány megbízásából Zsigmond Dezső rendezte. Tóth Esztert Tarpai Viktória, a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház művésznője, szüleit Szűcs Nellie és Trill Zsolt alakítja, emellett több beregszászi színész – köztük Ferenci Attila, Fornosi D. Júlia, Ivaskovics Viktor, Kacsur Andrea, Kacsur András, Melnyicsuk Oleg, Orosz Ibolya, Orosz Melinda, Sótér István, Szabó Imre, Vass Magdolna – is szerepet kapott az alkotásban. Rendezvény díszvendége volt Brenzovics László parlamenti képviselő, a KMKSZ elnöke és az általa vezetett népes delegáció, továbbá a Gulág Emlékbizottság tagjai, köztük Matkovits Kretz Elenonóra, a pécsi Német Kőr elnöke, Dupka György, a Szolyvai Emlékparkbizottság felélőstítkára, Bognár Zalán, a Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészettudományi Kara Új- és Jelenkori Magyar Történelmi Tanszékének egyetemi docense és mások.

December 13. Brenzovics László, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) elnöke, parlamenti képviselő és Tóth Mihály, az UMDSZ tiszteletbeli elnöke Kijevben találkozott Lamberto Zannierrel, az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) kisebbségi főbiztosával.

December 15. A kiváló népzene-kutató, zenepedagógus és zeneszerző, Kodály Zoltán születésének 135. évfordulója alkalmából közös koncertet adtak a Beregszászi Kodály Zoltán Művészeti Iskola és a Kecskeméti M. Bodon Pál Alapfokú Művészeti Iskola tanárai és diákjai Beregszászon. A beregszászi művészeti iskola ebben az évben vette fel a zeneszerző nevét, akinek munkásságával megismerkedhetünk az iskola épületében berendezett Kodály-emlékszobában. A művelődési házban rendezett koncertet Babják Zoltán, Beregszász polgármestere nyitotta meg.

December 15. Nyolcadik alkalommal szervezte meg karácsonyi cipősdoboz-akcióját a Pulzus Rádió. A szervezők hat járásban,

tizenhárom gyűjtőponton, száz önkéntessel, öt társzervezettel várták az ajándékozókat.

December 16. Beregszászon tartotta XXVI. közgyűlését a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség (KMPSZ). Orosz Ildikó elnök asszony többek között összefoglalta a közgyűlés észrevételeit, kéréseit az új ukrán oktatási törvénnyel kapcsolatban. Beszédet tartott Brenzovics László, a KMKSZ elnöke, parlamenti képviselő, Buhajla József, Magyarország ungvári külképviseletének főkonzulja, Ljubka Katalin, a Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkárságának osztályvezetője, Jókai Tibor, a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének elnöke. Dr. Csernicskó István, a Hodinka Antal Intézet igazgatója a közgyűlést megelőző napon Lembergben részt vett egy kerakasztal-beszélgetésen az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) és az Ukrán Oktatási Minisztérium szervezésében. Jó hír, hogy Lilija Hrinevics oktatási miniszter aláírt egy rendeletet, amely szerint ennek a tanévnek a végén a külső független tesztelésen az ukrán nyelv és irodalomból tett vizsgán a nemzetiségi iskolák végzősei számára a ponthatárt alacsonyabban állapítják meg, elegendővé ezzel a kárpátaljai magyar közönség kérsékének.

December 16. A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség 23. alkalommal szervezte meg a Kárpátaljai Magyar Betlehemesek Találkozóját. A beregszászi adventi vásár keretében tartott rendezvényre kilenc csoport jelentkezett, akik a város főterén felállított színpadon adták elő játékukat.

December 17. Megérkezett Kárpátaljára a Betlehemi Békélang, amelynek ünnepélyes szétosztását ebben az évben a Beregdédai Görögkatolikus Egyházközség templomában tartották. A békélangot – a hagyományokhoz hűen – idén is az Osztrák Cserkészszövetség hozta el a betlehemi Születés Templomából Bécsbe, ahonnan aztán a láng eljutott Kárpátaljára is.

December 19. Harangozó Miklós születésének 80. évfordulója alkalmából szervezett jubileumi kiállítást a Beregszászi Római Katolikus Egyházközség és a Pásztor Ferenc Közösségi Házban. A megjelent vendégeket Molnár János beregszászi esperes-plébános köszöntötte. Ezt követően Kovács László műgyűjtő, a rendezvény megszervezésének kezdeményezője ismertette a jelenlévőkkel Harangozó Miklós életrajzát. A elhunyt festőművész három gyermeke jelen volt az eseményen.

December 20. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola és a Kárpátaljai Magyar Turisztikai Tanács ingyenes idegenvezető-képzést indított október folyamán. A két hónapos tanfolyamon 360 órában bővíthették ismereteiket a résztvevők. A tanfolyam zárásaként tartott tanúsítványátadón 24 fő vehette át megérdemelt oklevelét.

December 20. Több mint 2500-an kaptak a magyar mint idegen nyelv képzés elvégzéséről szóló tanúsítványt a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán. Az okleveleket Grezsa István, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Kárpátalja fejlesztési feladatainak kormányzati koordinációjaért felelős kormánybiztos és Orosz Ildikó, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola rektora adták át.

December 20. Megtartotta negyedik közgyűlését vidékünk turisztikai vállalkozásait és az ágazatból élőket összefogó Kárpátaljai Magyar Turisztikai Tanács (KMTT). A Beregszászon, a Rákóczi-főiskolán szervezett eseményen beszámoltak az elmúlt évben

lebonnyított programokról és képzésekről, elfogadták a jövő évi programtervet. Beszámolót tartott Berghauer Sándor, a KMTT elnöke, Bíró András elnökségi tag, Mester András általános alelnök. A közgyűlés beadványban támogatta Brenzovics László parlamenti képviselőnek a falusi vendéglátással kapcsolatos törvényjavaslatát, és döntöttek arról is, hogy levélben kéri a többi kárpátaljai parlamenti képviselőt, hogy támogassák a Legfelső Tanácsban az említett törvényjavaslatot. Végül a KMTT díszoklevéllel ismerte el a kárpátaljai vendéglátás legkiemelkedőbb személyiségeit és azokat, akik sokat tettek az ágazat fejlesztéséért. Díszoklevélben részesült dr. Hanusz Árpád Nyíregyházáról, Bíró Tibor, a jánosi Helikon Hotel tulajdonosa, a gáti Vadászcsernye étterem, a nagybégányi Family Hotel, Homoki Szilvia beregdéi falusi vendéglátás-szervező és a benei Parászka Pincészet.

December 21. A Boksz József Kárpátaljai Megyei Szépművészeti Múzeumban megnyílt a Kárpátaljai Képző- és Iparművészek Révész Imre Társasága (RIT) tagjainak téli tárlata.

2018 JANUÁR

Január 1. Petőfi Sándor születésének 195. évfordulója alkalmából megemlékezést tartottak Ungváron. A Petőfi-szobornál Fülöp Andrea, Magyarország Ungvári Főkonzulátusának konzulja és Dupka György, a MÉKK elnöke helyezték el a megemlékezés koszorúját.

A vasárnapi istentisztelet és szentmise után Beregszászon is megemlékeztek a forradalom lángelkű költőjének születésnapjáról. A megjelenteket Galajda József, a városi tanács képviselője köszöntötte, majd Beke Mihály András konzul emlékezett Petőfira. A költő beregszászi emlékeit idézte fel Csobolya József helytörténész, majd a római katolikus egyház kórusa megzenésített Petőfi-verseket adott elő.

Református istentisztelet keretében emlékeztek Petőfira Sándor születésnapjára a Tiszaparti Badalóban is. Sági Zsolt református lelkész ígéhirdetését követően Jakab Lajos családorvos, a KMKSZ helyi elnöke és Kulcsár Ferenc, Magyarország beregszászi külképviseletének konzulja emlékezett Petőfi Sándorra.

Január 9–14. Lezajlott a XXIII. Munkácsi Vörösborsfesztivál. A fesztivál ismét a Győzelem parkban került megrendezésre, az ünnepélyes megnyitót a városközpontban volt.

Január 13. A Kárpátaljai Magyar Nagycsaládosok Egyesülete (KMNE) hatodik alkalommal szervezett nagycsaládos napot Beregszászon, a Rákóczi-főiskolán.

Január 16. Az érdeklődő diákok és szülei számára nyílt napot tartottak a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán, ahol az intézmény rektorának általános tájékoztatóját követően a diákok bemehettek minden tanszékre, a tanárok pedig válaszoltak kérdéseikre a felvételi vizsgákkal és a különböző szakokon meghirdetett képzésekkel kapcsolatban.

Január 19. Magyarország kormánya szívének tekinti a kárpátaljai magyar képzőművészet felkarolását, népszerűsítését. A regionális festőiskolák egyik legismertebbje, a kárpátaljai festőiskola kiemelkedő alakja Glück Gábor. Magyarország Ungvári Főkonzulátusa Glück Gábor munkásságára kívánta felhívni a figyelmet azzal, hogy kiállította a kárpátaljai művész legismertebb grafikáit. A tárlat a Kárpátaljai Megyei Állami Közigazgatási Hivatal Művelődési Főosztálya és a magyar külképviselet együttműködésének köszönhetően jöhetett létre.

Január 19. A Mátyas király-emlékévé ke-

retében az UMDSZ és a KMMI szervezésében koszorúzási ünnepséget rendeztek a munkácsi várban Mátyas király emléktáblájánál. Deák Alexandra előadásában elhangzott Kovács Vilmos *A munkácsi várban* című verse. Ünnepi beszédet tartott Dupka György, a MÉKK elnöke, Móritz László, a Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága – Anyanyelvi Konferencia alelnöke, akik a megjelent szervezetek képviselőivel együtt megkoszorúzták az emléktáblát.

Január 22. Himnusz-mondó versenyre került sor az Ungvári Dayka Gábor Középiskolában a tanintézet és a MÉKK szervezésében. A felső osztályosok kategóriájában Kovács Emília, a Drugeth-gimnázium végzőse lett a 19. Himnusz-mondó verseny győztese. Az ő szavaltával vette kezdetét az ungvári IX. CARPATICA ART EXPO nyitóünnepsége is.

Január 22. Koszorúzással egybekötött megemlékezéssel méltatta a magyar kultúra napját a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség Beregszászon. A Kőlcsey Ferenc emléktáblájánál tartott eseményen Kulcsár Ferenc, Magyarország beregszászi külképviseletének konzulja beszélt nemzeti imádságunkról, a Himnuszról és annak történelmi hátteréről. A megemlékezésen Kopasz Sára, a Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium tanulója elszavalta Bartalis János *Isten kezében* című versét. Ezt követően Horváth Zoltán, a KMKSZ ISZ alapszervezetének alelnöke, Molnár D. István, a KMKSZ beregszászi alapszervezetének elnöke fejtette ki gondolatait.

Január 23. A Kárpát-medencei óvodafejlesztési program keretében három újabb óvoda felújítása készült el. A korszerűen felszerelt óvodákat ünnepélyes keretek között dr. Grezsa István kormánybiztos adta át Aklihegyen, Forgolányban és Tiszakeresztúrbán.

Január 25. Az Ungvári járás magyarsága a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) szervezésében ünnepi koncerttel méltatta a magyar kultúra napját a Kárpátaljai Megyei Ukrán Zenei-Drámai Színházban, ahol *Magyar küvé* címmel zenés-táncos „borangolásnak” lehetett részesei a nézők. Ünnepi beszédet tartott Balogh Lívia, a KMKSZ ungvári járási szervezetének elnöke és Tessely Zoltán, a Fidesz-KDNP országgyűlési képviselője. A Himnusz közös elneklését követően az Esszencia együttes vette birtokába a színpadot.

Január 26. Népes közönsége volt a MÉKK szervezésében megvalósult IX. CARPATICA ART EXPO nyitóünnepségének az Ungvári Néprajzi és Népi Építészeti Múzeumban. Az eseményen több mint száz magyar, ukrán, ruszin, szlovák és orosz alkotó értelmiségi vett részt. A megjelenteket elsőként a házigazda, Vaszil Kocan, a Kárpátaljai Népművészeti és Népi Építészeti Múzeum igazgatója köszöntötte. Ünnepi beszédet mondtak Dupka György, a MÉKK elnöke, Rezes József a megyei köz-igazgatási hivatal nemzetiségi és vallásügyi főosztályának vezetője, Borisz Kuzma, az Ukrán Képzőművészeti Szövetség kárpátaljai szervezetének elnöke, Zubánics László, a KMMI elnöke, Fülöp Andrea, Magyarország Ungvári Főkonzulátusának konzulja és mások. A tárlaton a MÉKK Munkácsy Mihály Képzőművészeti Egyesülete és más műhelyek képviselőiben 21 művész mintegy 60 alkotása került bemutatásra.

Január 27. Nagy érdeklődés mellett zajlott le a XII. Mezőegrecsi Nemzetközi Bölgyverseny, amelyet már országos szinten is jegyeznek. A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség, a Mezőegrecsi Polgármesteri Hivatal

és a Mezőegrecsi Hagyományörzők és Falufejlesztők Egyesülete szervezésében vetélkedtek a bölgyesapatok és a kolbászyúró csapatok.

Január 30. Magyarország Ungvári Főkonzulátusa szervezésében sor került a Nagyhódos–Nagypalád, a Tiszabecs–Tiszaujlak, valamint a Beregsurány–Asztély határátkelők közös bejárására. A bilaterális szakértői találkozóon részt vett Ljubov Nepop, Ukrajna budapesti nagykövete, dr. Grezsa István kormánybiztos, Farkas József dandártábornok, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye rendőrfőkapitánya, valamint Buhajla József főkonzul.

Január 30. Az I. világháború befejeződésének 100. évfordulójához kapcsolódva két megújult emlékmű átadására került sor Ungváron. A „GENIUS” Jótékonyági Alapítvány és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Történelem- és Társadalomtudományi Tanszékének közös szervezésében és szakmai hozzájárulásával, a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. anyagi támogatásával került felújításra az az emlékmű, amely Radvány köztség (ma Ungvár külvárosa) I. világháborús frontokon elesett 12 áldozatának állít emléket. Hasonló ünnepség keretében adták át az Ungvár egyik központhoz közel eső terén álló, a Határmenti Együttműködés Fejlesztési Alapítvány (HEFA) és a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. támogatásával felújított másik első világháborús emlékművet is.

FEBRUÁR

Február 3. *Együtt az úton: ruszinok és magyarok* címmel szervezett tudományos konferenciát a Charta XXI Egyesület és a magyarországi Országos Ruszin Önkormányzat.

Február 4. Ismeretlen tettesek gyűlékony folyadékot tartalmazó palackot dobtak a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) központi irodájának épületére Ungvár belvárosában.

Február 5–11. A Beregszászi Református Egyházközség szervezésében megrendezték a Házasság hete programsorozatát.

Február 7. Kétnapos kárpátaljai látogatásának második napján Beregszászon folytatott tárgyalásokat Lamberto Zannier, az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) kisebbségi főbiztosa. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán találkozott Orosz Ildikóval, a megyei tanács képviselőjével, a felsőoktatási intézmény rektorával, a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség elnökével, valamint Fodor Gyulával és Rácz Bélával, a főiskola rektorhelyetteseivel, Csernicskó Istvánnal, a Hodinka Antal Nyelvtudományi Kutatóközpont igazgatójával és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Hallgatói Önkormányzatának képviselőjével, hogy megismerje a kárpátaljai magyar kisebbség jelenlegi helyzetét és az új oktatási törvénnyel kapcsolatos nézeteit.

Február 11. „... az ég re írj, ha minden összetört!” című Radnóti-estjével ért véget Tóth Péter Lóránt Radnóti- és Latinovits-díjas versmondó idej első kárpátaljai körútja. Az eszenyi Bárka Ifjúsági Központban bemutatott versszínházi előadás során a két előadó – Bödi Szabolcs és Tóth Péter Lóránt – Radnóti Miklós versein és prózai szövegein keresztül idézte meg a költő tragikus sorsát, valamint utolsó életszakaszának művészi témáit.

Február 18. Kétszáz gyermek szűrővizsgálatával kezdődött el a huszti járási Visken a Katolikus Karitászi idej, a magyar kormány által 17 millió forinttal támogatott kárpátaljai egészségügyi programja.

Február 19. A magyar széppróza napja alkalmából a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán is összegyűlt az irodalomszerető közönség. Az eseményen Bartha Gusztáv, Nagy Zoltán Mihály és Vári Fábián László írók beszéltek az íráshoz, a szöveghez való viszonyulásukról Csordás László irodalomtörténész moderálásával. Az alkotók szót ejtettek műveik – és tulajdon életük – közös motívumairól: a szenvedésről, az erőszakról, a szerelemről-szeretetről és arról, miként látják a múltat és a jelent. A rendezvényen az alkotók egy-egy szövege is elhangzott a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház művészeinek tolmácsolásában. Ferenci Attila Nagy Zoltán Mihály *Útszélén*, Vass Magdolna Bartha Gusztáv *Borzas* című novelláját, Fornosi D. Júlia pedig Vári Fábián László megjelenés alatt álló gyermekkori visszaemlékezésének (*Vásártér*) egy részletét olvasta fel.

Február 22. A Gaudeamus igitur énekelve búcsúztak az Ungvári Nemzeti Egyetem (UNE) Ukrán–Magyar Oktatási–Tudományos Intézetének végzős diákjai. A tizedik éve működő kar két szakának diplomaosztójára került sor az egyetem Zanykovecka utcai épületének nagyertermében. Nappali és levelező tagozatos magyar nyelv és irodalom, illetve történelem szakos végzősök vehették át a magiszteri diplomájukat.

Február 22. Ungváron a Kárpátaljai Megyei Ukrán Zenei–Drámai Színházban láthatta a nagyközönség a *Solus Christus – Egyedül Krisztus* című táncszínházi előadást, amelyet a reformáció 500. évfordulójának szenteltek. A produkciót az Aranykert Egyesület és a Duna Palota gondozásában a Duna Művészegyüttes mutatta be a Göncöl Zenekar, a Szent Efrém Férfikar (kórusvezető: Bubnó Tamás) és a budakeszi Hét Lépés Táncegyüttes gyermek-táncosainak közreműködésével.

Február 22. A Kárpátaljai Megyei Állami Közigazgatási Hivatal átriumában különböző korokból származó képeslapokból, jelvényekből, pénzermékből és papírpénzekből nyílt kiállítás.

Február 22. Sor került a beregdéai Búza-virág Óvoda átadására. A rendezvényen részt vett dr. Grezsa István, a Miniszterelnökség Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Kárpátalja együttműködésének és összehangolt fejlesztési feladatainak kormányzati koordinációjáért felelős kormánybiztos; Egressy István a község polgármestere, Demkó Ferenc, a Munkácsi Görögkatolikus Püspökség helynöke, esperes, valamint Levcsenkó Róbert, görögkatolikus parókus.

Február 22. Az anyanyelv nemzetközi napját méltatták a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán. Az intézmény Magyar Tanszéki Csoportjának szervezésében a 4. évfolyamos hallgatók színes és rendkívüli összejövetel keretén belül mutatták be édes anyanyelvünk szépségeit.

Február 22. „Hogy ne legyünk hulló falevelek” mottóval szervezte meg ötödik keresztény tudományos diákköri konferenciáját a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola görögkatolikus lelkeszsége és az Ortutay Elemér Kárpátaljai Görögkatolikus Szakkollégium.

Február 23. Megtartotta évvértékelő közgyűlését a Beregszászi Járásai Máltai Szereztetszolgálat (BJMSZ). A rendezvényt megtisztelte jelenlétével báró Twickel György, Twickel-Zichy Mária Terézia grófnő fia, aki oroszánrészt vállalt a BJMSZ megalakulásában és támogatásában. A közgyűlésen jelen volt Szilágyi Máttyás, Magyarország Beregszászi Konzulátusának újonnan kinevezett főkonzulja, Avar Gábor, a Johannita Rend lovagja, valamint

Schumicky András, a Magyar Máltai Lovagok Szövetségének ispotályosa.

Február 24. Vadonatúj edzőtermet adtak át az UNE 4. számú kollégiájában. A megnyitón részt vett Buhajla József, Magyarország ungvári külképviseletének főkonzulja és helyettese, Kuti László. A létesítmény a Miniszterelnökség Nemzetpolitikaiért Felelős Államtitkársága, valamint az ungvári főkonzulátus támogatásával jöhetett létre.

Február 27. Újabb támadás érte a KMKSZ ungvári székházát. Az épületet ismét felgyújtották, annak alsó szintje teljesen kiégett. Az Ukrainai Magyar Demokrata Szövetség közzétett nyilatkozatában „mélysegesen elítéli” a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség ungvári székházának „barbár felgyújtását”; a magyar szervezet a támadást az ukrainai nemzeti kisebbségek, az ukrainai kisebbségi jogérvényesítés és érdekképviselet ellen elkövetett durva merényletnek tekinti. Az Országgyűlés külügyi bizottságának fideszes elnöke szerint a magyarság megfélemlítése volt az egyértelmű célja a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség ungvári irodája elleni támadásnak. Németh Zsolt budapesti sajtótájékoztatóján elmondta: az eddigi információk alapján egy gyújtóbomba robbant a székház első emeletén. Úgy fogalmazott: a magyar nemzetpolitikában eddig nem ismerték a terrorizmus fogalmát, amely most megjelent.

Február 27. A lengyel belbiztonsági ügynökség (ABW) őrizetbe vette a KMKSZ ungvári székházának február eleji felgyújtási kísérletével gyanúsított három férfit – közölték Varsóban az illetékes hatóságok.

Összeállította:

Dupka György és Zubánics László

Kárpátaljai festők munkái Bonyhádon

Kárpátaljai magyar festők alkotásaiból nyílt kiállítás Bonyhádon, a Vörösmarty Mihály Művelődési Házban. A tárlaton 28 kortárs alkotó 30 festménye volt látható február folyamán.

A megnyitón Potápi Árpád János nemzetpolitikaért felelős államtitkár hangsúlyozta: Kárpátalja a nemzetpolitika kiemelt területe, a kormány az elmúlt években több programot indított az ott élő magyarság megsegítésére. A magyar kormány az óvodásoktól az egyetemi tanárokig, az egészségügyi dolgozóktól minden kárpátaljai magyart segít abban, hogy ne hagyja el szülőföldjét, és Kárpátalján a magyarságról ne csak most, hanem a jövőben is tudjunk beszélni.

A kárpátaljai művészeket úgy támogatták, hogy 2016-ban a Miniszterelnökség 16 millió forintért 138 alkotást megvásárolt tőlük. A gyűjteményből Magyarországon és a Kárpát-medence településein rendeznek kiállításokat, az alkotók bemutatkozhattak Budapesten és a Római Magyar Akadémián is.

„Amennyire tudjuk, később is segítjük a kárpátaljai művészeket” – jelentette ki az államtitkár.

Forrás: MTI

Veres Ágota kiállítása Budapesten

Lehunyt kertek címmel Veres Ágota kárpátaljai festőművész munkáiból nyílt kiállítás a budapesti Forrás Galériában a Nemzetstratégiai Kutatóintézet Kárpát-haza Galéria sorozatának keretében.

Öt évvel ezelőtt azért hozták létre a Kárpát-haza Galériát, mert hisznek a magyar nemzet egységében, a magyar kultúra oszthatatlanságában és abban, hogy a külföldi magyarság nélkül nem teljes a magyarországi magyar közösség, hiszen a külföldön született művészek a magyar kulturális élet szerves részét képezik – hangsúlyozta Szász Jenő, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet elnöke a megnyitón. Hozzáfűzte: a galéria azt a célt szolgálja, hogy ezeknek a művészeknek a munkásságát az anyaország közönsége is megismerhesse.

A kiállító Veres Ágotáról elmondta: annak ellenére, hogy az egyik legkiszolgáltatottabb elcsatolt területről, Kárpátjáról érkezett, művészete mégsem a hétköznapi nehézségeket tükrözi vissza, éppen ellenkezőleg: az élénk színek, a dinamikus formák, a vidám játékoság pozitív érzetet keltenek a szemlélőben.

Az elmúlt időszakban a nemzetstratégiai intézet és a Forrás Galéria nagyon komolyan hozzájárult a Kárpát-medence határon átívelő művészeti egyesítéséhez – hangsúlyozta Németh Zsolt, az országgyűlés külügyi bizottságának elnöke, a tárlat védnöke. Időszérűnek nevezte, hogy Budapest is megismerheti Veres Ágota művészetét, akinek képein leginkább a játékoság dominál, amely a mai ukrán valóságban gyógyító erőként hat, azonban a művész részéről mindez egy „irgalmatlanul nehéz mutatvány” is egyben.

Forrás: MTI

A Bereg Alkotóegyesület kiállítása Beregszászon

A Beregszászi Református Egyház gyülekezeti termében nyílt meg a Bereg Alkotóegyesület legutóbbi tárlata. A megnyitó ünnepség a Beregszászi Kodály Zoltán Művészeti Iskola népdalegyüttesének előadásával kezdődött, majd Cserniga Gyula festőművész, az alkotóegyesület elnöke köszöntötte a jelenlévőket, és osztotta meg velük gondolatait. Elmondta, hogy a Bereg Alkotóegyesület 1994-ben alakult azzal a céllal, hogy összetartsa a Beregvidék művészeit – festőket, szobrászokat, fafaragókat, szőttekésztőket –, és kiállítások rendezésével mutassa be munkáikat. A közösség, ha megszakítással, de azóta is működik.

A mostani tárlaton festmények és szöttekeseket láthattunk. Baráté Agnes, Petenko Nyina, Gogola István, Gogola Zoltán, Cserniga Gyula, Helj László, Gyórfy István, Kovács Éva, Horváth Anna, Garanyi József és Imre Ádám, illetve Mester Irén, Ohár Katalin, Bakó Olga és Prófusz Marianna munkái ismét csodálattal töltötték el a műértő közönséget.

Békésiné dr. Lukács Angéla, Magyarország beregszászi külképviseletének konzul

asszonya beszédében hangsúlyozta: az alkotások megtekintésekor próbáljuk magunkévá tenni a látványt, és mögé tekintve vegyük észre azt a tehetséget is, amellyel azokat alkották. Az alkotó a Jóistentől kapta a talentumot, ahogy az életben mindenki kap valamilyen tehetséget.

Taracközi Ferenc beregszászi vezető lelképásztor örömét fejezte ki, hogy a kiállításnak a helyi református egyház gyülekezeti terme adhat otthont. A terem a későbbiekben is bármikor rendelkezésre áll hasonló célra – hangsúlyozta a lelkész.

és rácsodálkozni. Ha ezekre a képekre tekintek, akkor ezt látom. Minden kép valami nagyon fontos dolgot próbál szemléltetni – mondta Taracközi Ferenc. Ezután a Zsoltárok könyve 90. részének 16–17. versét idézte:

„Láttassék meg a te műved a te szolgáládon, és a te dicsőséged azoknak fiaim. És legyen az Úrnak, a mi Istenünknek jó kedve mi rajtunk, és a mi kezünknek munkáját tedd állandóvá nekünk, és a mi kezünknek munkáját tedd állandóvá!”

Ilyés István, Kárpátalja.ma

Exspiráció – ifj. Hidi Endre tárlata

Már hagyománynak számít, hogy a Keresztény Értelmiségiek Szövetsége (KÉSZ) beregszászi csoportja képzőművészeti kiállítással is méltatja a magyar kultúra napját. Idén sem volt ez másként: a Pásztor Ferenc Közösségi Ház nagytermében ünnepélyes keretek között megnyílt ifj. Hidi Endre szobrászművész *Exspiráció* című kiállítása.

Ifj. Hidi Endre 1982-ben született Nagydobronyban. Édesapja, az ismert keramikus nyomdokain haladva maga is kerámiával kezdte pályafutását. Az ungvári Erdélyi Béla Képzőművészeti Szakközépiskola kerámia szakának elvégzése után a budapesti Magyar Képzőművészeti Egyetem szobrász szakán szerzett diplomát 2010-ben. Mesterei Karmó Zoltán, Kő Pál, Gálhidy Péter voltak.

A Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társaságának (RIT) tagja, az ArtTisza Művészeti Egyesület alapító tagja.

2004-től rendszeresen részt vesz a RIT alkotóinak közös tárlatain, munkái számos magyarországi kiállításon is szerepeltek. Köztéri szobrai több kárpátaljai településen megtalálhatók. Tehetségét 2010-ben Samu Géza-díjjal ismerték el.

2016-ban Hidi Plasztika néven magánvállalkozást indított.

A résztvevőket – köztük a kárpátaljai magyar közélet jeles személyiségeit, több ismert képzőművészt – Jakab Eleonóra, a KÉSZ elnöke köszöntötte. Az egyesület tevékenységéről elmondta: céljaik között szerepel, hogy bemutatkozási lehetőséget biztosítsanak a tehetséges fiatal művészeknek. Így került sor tavaly Gogola Zoltán beregszászi festőművész tárlatára, idén pedig ifj. Hidi Endre szobrászművész

alkotásaiban gyönyörködhetnek a Pásztor Ferenc Közösségi Házba látogatók.

Békésiné dr. Lukács Angéla, a beregszászi magyar külképviselet konzulja köszöntőjében hangsúlyozta: az 1989 óta ünnepelt magyar kultúra napja évről évre lehetőséget ad arra, hogy egy kicsit megálljunk, ünnepeljünk, megemlékezzünk

a magyar kultúra értékeiről. A ma nemzedékének feladata elsősorban nyelvünk, hagyományaink, kulturális értékeink megőrzése, hisz ezek egész életünkön át elkísérnek, s a mindennapokban is összekapcsolnak bennünket.

Hagyomány, korszerűség és minőség – ezekkel a szavakkal jellemezte laudációjában ifj. Hidi Endre művészetét Benkő György beregszászi festőművész, a Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társaságának tagja, aki elismerően szólt arról, milyen kiválóan ismeri a fiatal művész az anyagot, meglátja, mit lehet kihozni egy fából, egy kőből.

A legkülönbözőbb technikákkal készült fa- és fémiszobrokat, kerámia-tárgyakat bemutató tárlatról maga az alkotó beszélt az érdeklődőknek. „Nagyon szeretem a természetet, és mint szobrász a formai gazdagságot és szépséget fedezem fel benne. A szobraimon keresztül talán mások is felfedezik ezt a gazdagságot, és jobban megbecsülik a környezetüket” – vallja a fiatal művész. A természethez való ragaszkodásáról árulkodik a kiállítás címe is. Ezzel kapcsolatban megtudhattuk: a biológiában az inspiráción belégzést értenek, míg az azt követő kilégzést exspirációnak nevezik. A művész esetében az inspiráció hatására a kezei közt fizikai testet öltő műalkotások bemutatása egyfajta exspiráció, kilégzés.

Ifj. Hidi Endre köszönetet mondott mindazoknak, akik lehetővé tették, hogy Beregszászon bemutathassa munkáit.

Szemere Judit

A Kárpátaljai Hírmondó galériája

Téli tárlat

Erfán Ferenc: *Tájkép*

Kopriva Attila:
A műterem ablakából

Szocska László: *Utazás*

Homoki Gábor:
Csendélet

Február 20-án a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Gross Arnold kiállítótermében megnyílt a Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társaságának (RIT) *Téli tárlat* elnevezésű kiállítása. Az érdeklődők többek között Erfán Ferenc, Habda László, Soltész István, Villasek Tibor, Tóth Róbert, Veres Ágota, Kulin Ágnes, Kopriva Attila, Kalitics Erika, Réti János festőművészek, Matl Péter, Szocska László, ifjabb és idősebb Hidi Endre szobrász- és keramikumművészek alkotásait tekinthetik meg.

Már hagyomány, hogy a RIT minden év végén nagyszabású kiállítás keretében mutatja be tagjai az évi művészi tevékenységének eredményeit. Erre 2017 decemberében került sor Ungváron, a Boksay József Kárpátaljai Megyei Szépművészeti Múzeumban. A tárlaton 21 művész több mint 60 alkotása került kiállításra. A művek hűen tükrözik a különböző generációkhoz tartozó művészek egyéni látásmódját. A látogatók teremről teremre járva megcsodálhatták a RIT csaknem valamennyi tagjának alkotásait. A tárlat január 10-ig volt megtekinthető Ungváron, a beregszászi kiállítás – a terem adottságaiból adódóan – kisebb válogatás annak anyagából.

A RIT a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség és Magyarország Ungvári Főkonzulátusa segítségével 2015-ben létrehozta a Révész Imre-díjat, amelyet a társaság munkáját és létrejöttét kiemelkedően támogató személyeknek, alkotóknak, művészeknek ítélnek oda. A díj egy bronzból készült érmet (amely Erfán Ferenc ipar- és festőművész terve alapján tavaly új formát kapott), egy névre szóló oklevelet, valamint egyszeri jelképes pénzjutalmat foglal magában. 2017. december 21-én a Téli tárlat ungvári megnyitóján immár harmadik alkalommal adták át az elismerést, ezúttal két személynek, egy művészeteket pártoló mecénásnak és egy kiemelkedő alkotó tevékenységet folytató képzőművésznek. A díjazottak: Tóth István történész, Magyarország beregszászi külképviseletének nyugalmazott főkonzulja, valamint Szocska László szobrász, a RIT tagja.

A beregszászi kiállítás ünnepélyes megnyitóján Cséke Katalin bemutatta a díjat, illetve ismertette a díjazottak életútját, tevékenységét.

Ezután Kulin Ágnes, a RIT elnöke köszöntötte az egybegyűlteket, akik egyperces néma főhajtással adóztak a művész társaság tavaly tragikus hirtelenséggel elhunyt egykori tagja, Micska Zoltán, az Ukrán Nemzeti Művészeti Akadémia tiszteletbeli tagja, Ukrajna érdemes művésze, Boksay- és Erdélyi-díjas kárpátaljai festőművész emlékének.

Kulin Ágnes röviden ismertette az 1990-ben 14 taggal alakult társaság 2017-es tevékenységét, a kiállítás anyagát. Ebben az évben egy új művésszel bővült az egyesület tagsága, Homoki Gábort üdvözölhetik soraikban, aki tavaly még meghívottként vett részt a kiállításon. A mostani tárlaton vendégművészként Gogola Zoltán beregszászi festőművész szerepel alkotásaival.

Szemere Judit

Réti János: *Fehér angyal*

Erfán Ferenc:
Csendélet almákkal

Soltész István: *Uzsoki hágó*

Matl Péter: *Madár*